Tropoſchematologiæ RHETORICÆ *LIBRI DUO*;

Quorum prior agit de

TROPIS,

ALTER DE

Figuris Rhetoricis,

Quæſtionibus & Reſponſionibus concinnati; Notiſq; brevioribus illuſtrati.

A *Guilielmo Walker*, S. T. B.
Scholæ *Granthamienſis* in Agro *Lincolnienſi* Magiſtro.

Editio Tertia prioribus multò & emendatior & auctior; cui quippe additur, præter alia plurima, non tantùm Caput Integrum de Troporum Syntheſi, ſed & Specialis Exemplorum Tropicorum Index.

Quid tam jucundum cognitu, atque auditu, quàm ſapientibus ſententiis gravibuſque verbis ornata oratio? Cic. l. 1. de Orat.

LONDINI,
Typis *J. Macock*, impenſis *T. Sawbridge*, ſub ſigno trium Iridum auratarum in vico vulgò vocato Little Britain. 1683.

Troposthematologiæ
RHETORICÆ
LIBRI DUI;
Quorum prior agit de
TROPIS
ALTER DE
Figuris Rhetoricis,
Quæstionibus & Responsionibus concinnati; Notisque breviorum Summarum.

A Guilielmo Walker, S. T. B.
Scholæ Grantham[illegible] in Agro Lincolniensi Magistro.

Editio Tertia prioribus multò & emendatior & auctior; cui quippe additur, præter alia plurima, non tantùm Caput Integrum de Troporum Synthesi, sed & Specialis Exemplorum Tropicorum Index.

Quid tam iucundum cognitu, atque audita, quam sapientiæ sententiis gravitatque verbis ornata oratio? Cic. l. 1. de Orat.

LONDINI,
Typis J. Macock, impensis C. Sambridge, sub signo Trium Iridum auratarum in vico vulgò vocato Little Britain. 1683.

16 Ap. 51 Wreden

Viro cum primis Reverendo

D^no^ *THOMÆ PIERCE*,

Sacræ Theologiæ Doctori,

Decano SARISBURIENSI,

Guilielmus Walker

Παντευδαιμονειν.

Reverende Vir,

EDituro mihi primùm hoſce meos de *Tropoſchematologiâ* libros, non erat diu deliberandum, Cujuſnam potiſſimùm Nomini eos dedicarem. Nam, etiamſi non fuiſſes, id quod tamen es, Orator Summus, adeoque Operis Rhetorici judex optimus, hoc nihilo ſecius omne, quantumcunque id eſſet, ſive Ho-

noris, ſive Officii, Tibi imprimis à me præſtari, cum aliæ præcellentes Virtutes Tuæ, tum perilluſtria Tua in me Beneficia, ſuo quaſi jure poſtulâſſent. Quæ quidem utraque cum ejuſmodi eſſent, ut ea nullo eſſe modo tacenda exiſtimarem, illa tamen erant, de quibus quidquam publicè, ac pro merito dicere pertimeſcerem.

De *Virtutibus* quidem Tuis erat cur vererer dicere, ſcilicet, ne Venerando Nomini Tuo vel *Invidiam* facerem, vel *Injurius* exiſterem. *Invidiam* quippe facturus videbar, ſi paulùm modo quid amplius dicerem, quàm alii vel de Te erant credituri, vel ipſi forent ſibi de ſeipſis conſcii. *Injurius* autem videbar extiturus, ſi quâ in re quid minus dicerem, quàm par de tanto dici viro eſſet, cui *Virtutes* ſic omnes inerant, ut ſingulæ eminerent. De *Beneficiis* item Tuis verebar dicere, ne, dum non ingratus videri conarer, magnarum mole rerum victus opprimerer. Longè quippe, longè exſuperabant

perabant *Tua* meas *Merita* laudes; multoque erant majora *Tua* in me *Beneficia*, amplissimis meis omnibus gratiarum actionibus.

Veruntamen, cùm videbam abesse non posse, quin, si tot & tantas *Virtutes* Tuas nullo à me *Elogio* decoratas omitterem; si tot & tanta Tua in me *Beneficia* nullo à me *Officio* exculta dimitterem, omnium post homines natos ingratorum ingratissimus evaderem, animum mihi tandem è re natâ sumebam, *Nominique Tuo*, bonis charo, doctis dilecto, cunctis venerando, hoc conscriptum à me, De Tropis & Figuris *Opusculum*, consecratum ibam, quod quidem eo faciebam animo, ut existeret olim publicum (atque utinam consiat æternum) quà *Tuæ*; quàm amplissimæ in me *Beneficentiæ* Ornamentum, quà *meæ*, item, quàm debitissimæ in te *Observantiæ* Monumentum.

Multo, multo nobilius, magisque augustum à me poscebant Μνημόσυνον

Tuæ illæ, tum *Virtutes*, tum *Beneficia*. Cæterùm cum, conſultis tandem meis omnibus facultatulis, totum id, quod conficere me poſſe, vel cernebam, vel ſperabam, longè futurum eſſe infra, quàm quod à me fieri oportuerat, animadvertebam, id tandem ſum auſus offerre Tibi *munuſculum*, non quod Tuæ eſſet Dignitati commodiſſimum, ſed quod meæ foret Parvitati quàm accommodatiſſimum. Quod quidem, cùm, quale quale tandem erat, æqui bonique Tua faceret Humanitas, in ipſo tantum non cœlo ſe collocatam eſt arbitrata mea Humilitas.

Quum verò ſub celebratiſſimi *Nominis Tui* auſpicio, eo uſque efflorue-rit, mea hæc, quantulacunque tandem, Opellula, ut publicum in prelum tertiâ jam vice revocetur, ſic *per Te* meæ, & numero & magnitudine, *felicitates* augentur, ut eo plures inde & majores *Tibi* à me *grates* debeantur. Et utinam tam multis ad prelum vicibus eat, & inde in publicum, uſque efflorescen-

tior,

tior, redeat, ut reciprocata illa inter Nos *Beneficiorum* obligatio, & *Gratiarum* persolutio, in secula omnia perpetuetur, quin & ultra secula omnia, si fieri posset, coæternetur.

De cætero *Reverentiæ Tuæ, Tuisque omnibus*, vitam, salutem, incolumitatem, honorem, & quæcunque alia, fausta esse atque felicia videantur, cœlitus donari, cumulatè conferri, perpetim suppleri, intimis, ardentissimis animi mei votis precor, & exposco, & supplicibus à *Te* quæso, & contendo, precibus, ut quemadmodum es olim dignatus, tam *Operi* huic, quàm *Auctori* ejus esse *Patronus*, ita & in futurum dignari velis usque utrisque *Patrocinari*. Quod cùm sperare me moneat, ac planè jubeat, non vulgaris quædam, sed singularis illa, quâ me prosequi soles, Humanitas, nihil deinceps restare videtur, quod impediat, quo minùs accensam totum per pectus meum, non debiliorem quandam jucunditatis scintillulam, sed clarè

coruscantem lætitiæ flammam, & quasi longè latéque expansum gaudiorum cœlum, persentiscam.

Vale tandem in Christo feliciter, ac salve plurimum, Domine admodum Reverende, Patrone æternum celebrande. Hoc instanter optat, vehementer orat

Granthamiæ IV. Kal. *Mart.* Ann. Dom. M DC LXXXII.

Humillimus Devotissimus

Reverentiæ Tuæ

Servulus ac Clientulus

Guil. Walker.

PRÆFA-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

QUum hoc uno, ut inquit Orator, *præstemus vel maximè feris, quod colloquimur inter nos, & quod exprimere dicendo sensa possumus; quumque adeo nihil esse possit magis proprium humanitatis, quàm sermo facetus, nullàque in re rudis; quum denique nihil sit tam jucundum cognitu atque auditu, quàm sapientibus ornata sententiis, gravibusque polita verbis, oratio, non est ut quisquam miretur, si unicuique summè in hoc elaborandum esse arbitrer, ut, quo uno homines maximè bestiis præstant, in hoc hominibus ipsis antecellat. Ad quam quidem facultatem adipiscen-*

dam

dam quantum conducat ſerium, diligenſque Troposchematologiæ *ſtudium, quiſquis elaboratè compoſitâ velit oratione oſtendere, idem faciat, ac ſi quis obnixè contendat, meridianâ ſe oſtentantem gloriâ Solem, facularum quarundam tenuiter ſcintillantium luce, apertis mortalium oculis patefacere.*

Nec tamen eò tantùm ſpectat, atque utilis eſt, accurata Troporum & Schematum *cognitio, ut nos ipſi ornatè poſſimus, atque politè, mentis noſtræ ſenſa aliis dicendo exprimere, verùm etiam ut poſſimus, politè atque ornatè ab aliis dicta,* Oratoriarumque Immutationum & Figurarum *habitu ac cultu, quaſi veſtita atque condecorata, & rectè intelligere & rite exponere. Abſque hoc uno ſi ſit, nemo eſt, qui poſſit ad interiorem pauloque reconditiorem, vel Divinarum, vel Humanorum Eloquiorum ſenſum penetrare ac pervenire; nemo, qui poſſit, non dicam, occultiora Divini Numinis Oracula Sacris Prophetarum atque Apoſtolorum libris involuta*

voluta aperire atque explicare, ſed ne retectiores quidem Humaniorum Authorum ſententias ſcriptis ſuis traditas elicere atque elucidare. Hoc, ſeu Alexandriaco *quodam gladio obſtrictiſſimos, & quaſi* Gordios, Herculeoſve *Apoſtolicorum Ænigmatum nodos diſſecamus & diſſolvimus. Hâc, tanquam* Apocalypticâ *quâdam, clavi, altiſſima quæque, atque involutiſſima Propheticorum Oraculorum Myſteria reſeramus & recludimus. Hoc denique, veluti* Ariadnæo *quodam filo, abſtruſiſſimos & reconditiſſimos Evangelicarum Parabolarum ſenſus inveſtigamus & eruimus. Contrà verò hâc ſcientiâ non imbuto omnis Sacrarum Scripturarum* Liber, *erit imperveſtigabilis* Minois *Labyrinthus; quodque* Caput, *inextricabile* Apollinis *Oraculum; cunctus* Verſiculus, *inenodabile* Sphyngis *Ænigma; ſingula* Verba, *tot myſtica* Cumanæ *Sibyllæ folia, vel inexplicabilia Ægyptiorum Sacerdotum Hieroglyphica.*

Atque, ut ad hæc plenius demonſtranda,

da, à Troporum Generibus *exordiar*; *quomodo intelligemus, jacuisse Domini nostri Jesu Christi corpus* tres dies atque tres noctes *in terrâ sepultum, nisi per* Synecdochen? *Quomodo intelligemus, esse bibendum in Sacrâ Eucharistiæ Cœnâ* Benedictionis Poculum, *nisi per* Metonymiam? *Quomodo intelligemus, vel Dominum nostrum Jesum Christum dici* vitem, *vel Patrem ejus esse* agricolam, *nisi per* Metaphoram? *Quomodo denique intelligemus esse à* Θεοπνεύςῳ *Ecclesiaste Juveni suo permissum*, ut in cordis sui viis ambulet, *nisi per* Ironiam?

Iterum, ut ad Troporum Affectiones *progrediar, quomodo intelligetur, posse cœlesti quenquam* domicilio superindui, *nisi per* Catachresin? *Quomodo intelligetur, posse* fœtere in oculis odorem, *nisi per* Metalepsin? *Quomodo intelligetur*, non posse mundum continere libros, *qui de Christo scriberentur, nisi per* Hyperbolen? *Quomodo intelligetur fuisse D. Paulum Sanctorum omnium*

omnium minimo minorem, *niſi per* Hyſtereſin? *Denique, quomodo intelligetur & explicabitur excellentiſſimum illud* Salomonis *de Dilecto & Sponsâ ejus* Epithalamium, *ſeu* Canticum Canticorum, *niſi per* Allegoriam?

Quid, quod hâc facultate deſtituti, nec inſignem illam jucunditatem, quæ ex Dictionum *in Sacris Scriptis ſuaviter concinentium, vel leviter diſſonantium harmoniâ exoritur, percipiunt; nec divinam illam voluptatem, quæ ex* Sententiarum *in Sanctis Eloquiis, vel ad* Animos docendos, *vel ad* Affectus commovendos, *prolatarum gravitate ac majeſtate enaſcitur, intelligunt. Inſipida prorſus res eſt illis atque inſubida, omnis illa, quæ in ſui admirationem trahit homines, rapit Angelos, Sacroſanctorum Bibliorum Eloquentia & Elegantia. His nec ſoluti Sermonis mel ſuave eſt, nec ligati melos dulce. His non ſunt Oratorum amœnitates amœnæ; non Hiſtoricorum Gratiæ gratæ, non Poetarum Veneres venuſtæ. His illepidi ſunt* Bilbilitani Poe-

tæ

tæ lepores; *insulsi* Plautini *sales*; *inelegantes* Terentianæ *elegantiæ*. *His non arridet* Smyrnæus Vates; *non placet* Parthenopœa Musa; *res demissa est atque humilis vel* Sophocleus Cothurnus. *His ineloquens est* Demosthenis *eloquentia*; *infacunda*, Ciceronis *ipsius facundia*. *Quid dicam amplius? His non est* Amphionis *testudo musica*; *non* Orphei *lyra Harmonica*; *non mellea* Pylii Senis *lingua melliflua*; *ne ipsa quidem* Suada *suaviloqua*: *adeo ut frustra sint futuri, si sub* ἀμούσοις *hisce judicibus contendant, cum anseribus olores, cum cicadis lusciniæ, cum picis* Pierides, *cum Arachne* Minerva, *cum Pane* Apollo.

Quamobrem non inanem, inutilemve navare operam judicandi sunt, qui ad illud animum ac studium suum applicant & adjungunt, ut Puerilem intellectum Troporum atque Figurarum Scientiâ imbuant, Eloquentiæque Candidatos facultatis hujus, tam Utilis, tam Jucundæ, tam Præstabilis, tam Necessariæ cognitione instruant. Cùm

Cùm ergò varios Artis hujus Scriptores noſtris in Scholis verſari videbam, quorum tamen omnium, ſaltem quorum videndi mihi copia contigit, ne quidem unus exiſtebat ullus, qui mihi per omnia ſatisfaceret (vel enim, dum Breves *eſſe volebant, ita rem, præcipuè* Troporum, *obſcurè in pleriſque tractabant, ut Puerorum captum prorſus excederent; ut nihil obiter dicam, quàm eam, præ Brevitatis ſcilicet ſtudio, curtam, mancam, neceſſariiſque &* Præceptis *& Exemplis deſtitutam ac defectivam exhibebant, ſuæ ſic, Breviloquii videlicet, gloriolæ aliorum quantovis damno & litantes & velificantes; vel* Methodo *ita* præpoſterâ *tradebant, ut Troporum Affectiones Generibus præmitterent, & ignotum per ignotius intelligendum exhiberent; vel denique aut Logicâ Rerum, aut Etymologicâ Nominum Explicatione, deficiebant, abſque quâ ſi ſit, haud eſt ut quis in Arte hac percipiendâ multum proficiat) rem facturus non ingratam Pueritiæ Inſtitutoribus videbar, ſi*

si ejusmodi Institutionem Troposchematologicam *in Scholarum nostrarum usum conscriberem atque adornarem, quæ illis omnibus, seu vitiis sive defectibus, vel prorsus vacaret, vel minùs scateret.*

Rem tandem (juvante Deo) confeci; confectam in apertum protuli; prolatam Doctis placuisse viris non tristis cognovi. Cùm autem, contrà quàm existimaveram, aliquibus illam in locis esse obscuriorem animadvertebam, eam denuo ad incudem reduxi, & secundis (jamque etiam Tertiis) meis curis & cogitationibus, multo quàm antea lucidiorem effeci. Quam quidem ad rem, Definitiones quasdam breviavi; quasdam ampliavi; quasdam geminavi; omnes, ubi opus erat, quantum potui, intelligibiliores reddidi. Nonnulla, sed quæ plus afferrent lucis, addidi; quædam, sed minùs necessaria, omisi; paucula, sed pro aliis, quæ multò essent utiliora, mutavi; complurìa denique, confusè priùs tradita magis, ordinatè distinctéque tractavi.

ctavi. Quin ipſam verborum ſtructu-ram, & compoſitionem, (quo fieret ſer-mo meus intellectu facilior) ubi eam nimis eſſe Artificioſam *vidi, in paulo* Naturaliorem *converti: contentus mi-nùs eleganter loqui, modò magis intel-ligenter loquerer. Rem denique totam, quoad ejus fieri potuit, tam ad captum* Puerorum, *quàm ad uſum* Virorum, *contemperavi.*

Quum porro animadvertebam ad Rhetoricorum *Præcepta rite intelli-genda neceſſariò adjungenda eſſe quædam ex* Dialecticorum *Principiis deſumpta, fieriquè non poſſe, ut is multùm in Rhetoricis proficeret, qui non aliquid etiam de Logicis præguſtaverat,* hæc illis *immiſcui, conjunctéque cum illis tradidi; ſic tamen, ut, quemadmodum hæc ab illis ſunt ſenſu & mente diſtin-cta, ita permanerent loco & ſitu dis-juncta, ſuiſque à ſe invicem quaſi limi-tibus diſterminata, adeo ut* Juventutis Inſtitutori *integrum eſſet, pro eo atque ipſi libitum foret, illa omnia inter le-*

gendum

gendum omittere, atque illibata prorsus relinquere, nec suis quicquam Discipulis, nisi quod purè foret Rhetoricum prælegere. Quem tamen Doctum, Candidumque Virum, vehementer oratum, atque etiam exoratum cupio, ut ne velit Præcepta hæc omnia, tam Logica, *quam* Rhetorica, *simul angustioribus Puerulorum* Intellectibus *coacervatim ingerere, aut ea indiscriminatim illis infundere, neve tenellas eorum* Memorias *impari ipsarum viribus onere opprimere atque obruere, sed ex cunctis suo pro arbitrio delectum facere, eaque solùm illis, primâ saltem legendi vice, discenda proponere, quæ ipsi videbuntur maximè vel scitu necessaria, vel intellectu facilia, quæque cæteris postmodum legendis viam struant, illisque quasi fatem intelligendis præferant. Hanc autem rationem si ingenuus & genuinus* Pueritiæ Informator *capiet, eamque in docendo viam insistet, Rhetoricum hanc meam efficiet, utcunque specie tenus* nonnullis longiorem, *ne*

tamen

tamen verâ nullis non, *præcipuè si habeatur rerum in eâ tractatarum ratio,* breviorem.

Cùm verò soleant pleriq; omnes Artis hujus Scriptores Analysin *tantummodo Troporum tradere, quóque possint modo Tropicè dicta in propria resolvi vocabula docere, nihil interea temporis dicentes de eorum* Synthesi, *quáve possint ratione propriè dicta Tropicis commutari, Ego in hac Tertia Tractatûs hujus Editione utramq; viam ingressus sum, eosq; utroque tractavi modo, tam* Synthetice, *quàm* Analytice; *non tantum docens, quo queant pacto Pueri compositos ab aliis Tropos resolvere, verùm quo etiam modo possint, suo ipsi Marte, Tropos componere. Quod quidem quàm sit futurum, vel ipsi erudiendæ Juventuti, vel erudiendæ Juventutis Institutori gratum, mihi magis sperare, quam affirmare libebit.*

Vale feliciter, & si quid his novisti rectiùs, candidus impertire; sin minùs, his mecum uti, placidus dignare.

INDEX.

INDEX.

A

Accidens 38
Actio pro agente 32
pro effectu 31
Actio corporis 167
Adjunctum 27
adhæsionis ib.
inhæsionis ib.
locationis ib.
occupationis ib.
pro subjecto 45
Admiratio 161
Advocatus pro reo 42
Ænigma 81
Ætas pro personis 47
pro rebus 48
Æternum pro diuturno 19
Ætiologia 135
Affectiones Troporum 4
Affectus pro Effectu suo 31
Affectuum concitandorum Figuræ 150
Agens pro actione vel re 32
Allegoria 78
pura 80
mixta ib.
Anabasis 147
Anachoresis 164
Anacœnosis 131
Anadiplosis 101
Analogia 32
Anaphora 102
Anastrophe 121
Anima pro corpore 17
Anomœosis 139
Antanaclasis 111
Antecedens pro consequente 42
Anthypophora 126
Antimetabole 143
Antimetathesis ib.
Antistrophe 132
Antistoechon 124
Antithesis 124, 141
Antitheton 141
Antonomasia 13
Aphæresis 124
Apocope ib.
Apodioxis 163
Apodosis 138
Apophasis 62, 146
Aporia 151
Aposiopesis 153
Apostrophe 156
Arca 160
Asteismus 159
Asyndeton 93
Aversio 156

Author

INDEX.

Author 24
pro dicto vel scripto 30
pro alieno facto 33
Anxesis 67

B.

Baion 153

C.

Cacemphaton 119
Cacosynthoton 117
Catachresis 84
Causa 82
meritoria 84
moralis ib.
proegumena 23
procatarctica ib.
Causarum numerus 22
Causatum ib.
Certus numerus pro magno 19
Charientismus 158
Chria 134
Climax 101
Color pro colorato 46
pro prætextu 136
Collatio 139
Comparatio 148
Compositum 7
pro materiâ 15
pro formâ ib.
Concessio 129
Conceitandorum affectuum Figuræ 150
Conclusio 107
Concomitans pro concomitante 48
Confessio 121
Connexum pro connexo 48
Consequens pro antecedente 48
Contentum pro continente 49
Continens pro contento 44
Contractionis figuræ 95
Contradictoria 59
Contraria 58
Corpus pro membro 17
Correctio 153
Curiositas 114

D.

Dator pro dono 29
Decrementum 148
Dexis 160
Deus loci pro loco 40
pro templo 41
pro re cui præsidet ib.
Dialyton 93
Diaphora 139
Diatyposis 136
Diasyrmus 158
Diæresis 96
Differre numero 7
specie 6
Digressio 164
Disparata 58
Dispositionis Figuræ 162
Distributio 135
Dubitatio 151

E.

INDEX

E.

Echonesis 151
Effectum 26
pro Efficiente 33
pro Occasione vel Merito 35
Efficiens 23
principalis ib.
minus principalis ib.
quomodo distinguitur a Fine ib.
pro Effecto 32
Ellipsis 92
Enumeratio 127
Epanaclesis 165
Epanalepsis 105
Epanodos 106, 113
Epanorthosis 113
Epenthesis 124
Epimone 110
Epiphonema 144
Epiteuxis 104
Epistrophe ib.
Epitheton
effecti tributum Efficienti 35
totius tributum parti 18
Subjecti tributum adjuncto 50
Epitrope 138
Epizeuxis 98
principii 117
finis 118
Exclesis 156
Euphemismus 139
Euxis 161
Exaggerationis figura 145
Exclamatio 131
Execratio 160
Exemplum 137
Energasia 114
Explicationis figura 183

F.

Facinus pro moruli causâ 34
Factum pro faciente 33
Figura 91
dictionis ib.
sententiæ 92
dispositionis 162
Finis 25
pro medio 36
Forma 7
pro composito 17
Formatum 16
pro formâ 15

G.

Genus 6
Genera Temporum 3
Gestus corporis 167
Gnome 134

H.

Habere partem extra partem, quid 8

Hendia-

Hendiadys 97
Hirmus 150
Homœoptoton 119
Homœoteleuton 117
Hypallage 120
Hyperbole 66
Hyphen 95
Hypobole 127
Hypophora 126
Hypotypôsis 136
Hysterefis 70
Hysterologia 123

I.

Icon 138
Imago *ib.*
Imitatio 159
Imperator pro exercitu 42
Incrementum 147
Individuum 7
pro { *Genere* 12, *Specie* 11, *Individuo* 12 }
Infinitus numerus pro magno 19
Inſtrumentum 24
pro Efficiente 34
pro Effecto 32
Interrogatio 156
Inventor 28, 29
Inverſio 132
Ironia 57
à Relatis 61
à Privantibus *ib.*
à Contrario 60
à Contradicentibus 62
à Diſparato 60
quomodo percipitur 63

L.

Litote 145
Locatum pro Subjecto 49
Locus pro incolis 43
pro rebus in loco habitis vel geſtis 44
Lux pro die 30

M.

Magiſter pro ſecta 29
Materia 7
pro Compoſito 16
Materiatum 7, 15
pro materia 15
Mediana Repetitio 108
Medium 25
Membrum pro corpore 20
pro actione, exercitio, opera vel opere 32
Meriſmus 135
Meritum ſeu meritoria cauſa 24
pro eo quod promeretur 31
Meſarchia 108
Meſophonia 107
Meſoteleuton 109
Metabaſis 163

Metalepsis 72
Metaphora 51
resolvitur per quasi 51
Metastasis 133
Metathesis 120
Metonymia 21
Materiæ 28
Formæ ib.
Efficientis ib.
Effecti 33
Finis 36
Medii ib.
Subjecti 37
inhæsionis ib.
adhæsionis 38
locationis 43
occupationis 45
antecedentis 42
continentis 44
objecti 45
signati 40
Adjuncti 46
interni ib.
externi ib.
Accidentis 46
inhæsionis ib.
adhæsionis ib.
connexi 48
concomitantis ib.
consequentis ib.
contenti 49
occupati 50
signi 48
Mimesis 139
Midas 71
Moralis Causa 24
Mysterismus 168

N.

Noema 134
Nomen pro persona 47
Numero differre 7
Numerus
major pro minore 19
minor pro majore 20
certus pro incerto 21
majore ib.
minore 19
infinitus pro magno ib.
Pluralis pro Singulari ibid.
Singularis pro Plurali 21
rotundus pro majore ib.
minore 19

O.

Objectum 24, 45
pro re circa illud 45
Obsecratio 160
Occasio 24
pro re 32
Occupatio 125
Occupatum 45
Opifex pro opere 30
Opposita 57
Oppositorum species 58
Orationis ornamenta, interna

interna 1
externa 165
Oxymoron 142

P.

Pæaniſmus 157
Palilogia 113
Parabole 138
Paradiaſtole 140
Paradigma 137
Paradoxum 148
Paragoge 124
Paralipsis 62, 146
Parechasis 164
Parechesis 118
Paregmenon 116
Parens pro liberis 29
Paromœon 117
Paromologia 130
Paronomasia 115
Parrhesia 152
Pars 5
Eſſentialis 7
pro parte eſſentiali 17
Integralis 9
Patronus pro Cliente 42
Periergia 114
Periphrasis 149
Perſona pro veſtitu 40
Pleonaſmus 94
Ploce 112
Pluralis Numerus pro Singulari 19
Polyptoton 100
Polyſyndeton 94
Poſſeſſa res pro poſſeſſore 47
Poſſeſſor pro re poſſeſſa 40
Prædicari, quid 6
Prætextus 24
Privantia 59
Probationum figuræ 125
Productum pro producente 33
Prolepsis 125
Pronunciatio 165
Propoſitio 127, 138
Proſapodosis 126
Proſomilésis 154
Proſopopœia 155
Prothesis 124
Protasis 138

R.

Redditio 138
Regreſſio 164
Rejectio 163
Relata 59
Remotio 127
Repugnantia 59
Res pro pretio 34
Signata pro Signo 39
circa objectum pro objecto 50
contenta pro continente 49
facta in tempore pro tempore 38
in loco pro loco in quo res 49

INDEX.

Reticentia 153
Revocatio 165
Rhetorica 1
Rotundus numerus
pro majore 20, 21
pro minore 19

S.

Sarcasmus 158
Schema 91
Seculum pro
personis 46, 47
rebus *ib.*
Sententia 134
Sermocinatio 154
Signum 39
pro Signato 47
Similia 52
Similitudo *ib.*
Singularis Numerus pro Plurali 21
Species 6
pro specie 12
Speciè differre, quid 6
Subjectio 127
Subjectum 26
inhæsionis *ib.*
pro adjuncto 37
adhæsionis 26
pro adjuncto 38
locationis 26
pro adjuncto 43
occupationis 27
pro adjuncto 45
Substantia
Sustentatio 149
Symbole 139
Symbouleusis 128
Symploce 104
Synæresis 95
Syncope 124
Synchoresis 129
Synchysis 122
Synecdoche 5
Generis pro Specie 9
Individuo 11
Formati pro formâ 16
Formæ pro formato 17
Materiati pro materiâ 15
Materiæ pro materiato 17
Speciei pro Genere 11
Individuo 10
Totius——
Universalis 9
Essentialis 15
Integralis 17
Corporis pro membro *ib.*
Temporis longioris pro breviori 18
Numeri
majoris pro minore 19
Pluralis pro Singulari 19
rotundi pro minore *ib.*
certi pro incerto, minore *ib.*
infiniti, innumeri, pro magno *ib.*
Partis
Universalis 11

Essentialis

Essentialis 16
Integralis 20
Membri pro corpore ib.
Temporis brevioris pro longiori ib.
Numeri minoris pro majore 20, 21
Singularis pro Plurali 21
rotundè pro majore ib.
certi pro incerto, majore ibid.
Synœciosis 141
Synonymia 113
Syrmus 150

T.

Tapinosis 71
Tautotes 109
Tempus pro rebus, personis, in tempore 46, 47
longius pro breviori 18
brevius pro longiori 20
Thaumasmus 161
Tmesis 96
Totum, quid 5
Essentiale 7
Integrale 8
Universale 9
Transitio 162
Tropus 2
differt à Figurâ ib.
Troporum
Genera 3
Methodus 4
Numerus ib.
Affectionis ib.
Synthesis 82

V.

Violentum 133
Virtutes pro bonis viris 46
Vitia pro malis viris ib.
Umbra Epanodi 107
Voces
eædem 98
similes 115
simplices 113
complexæ 114
Votum 161
Vox in pronunciatione, qualis 165

INDEX SPECIALIS

Exemplorum Tropicorum.

A.

Aries pro navi 16, 74
pro tabellis abiegnis 65
Abrahamus pro Abrahami anima 16
Achaia pro Græcia 20
Acheloïa pocula, pro quibuſvis 11, 73
Acheruns ulmorum 53
Achilles pro ſorte 14
Acutum cernit, *pro cæcus eſt* 62
Adhinnire 54
Admiſſarius *ib.*
Adoleſcentia hilaris 35
Adria pro mari tempeſtuoſo 12
Ædificare pro ſtruere 65
Æmiliani pro Æmilianorum imaginibus 19
Æquitas pro viris æquis 80
Æquor pro ſolo 56
Æris altitudo pro quavis altitudine 12
Aerius *pro* altus 15
Ærata navis pro triremis 20
Ærea arma pro ferreis 12
Æs pro nummo 16. *pro ferro* 12. *pro æreis armis* 79
Æſtas pro anno 20
Ætas pro hominibus 47, 86
Æternum pro diuturno 19
Æther pro cœlitibus 43
Æthera ad, pro præalte 68
Ætheris altitudo pro quavis altitudine 12
Affines ſceleri 55
Africa pro Africanis 44
Agnus ſacer pro macilento 71
Agricola pro quaſi agricola 55
Ales pro aquila; vultur 10
Altum pro profundo 12
Amaryllis pro Carmine de Amarylide 45
Amentia pro amentibus 46
Amiciri terra 66
Amor pro amato 50

Amor

Amor cæcus 35
Amores pro versus de Amoribus 45
Anchisiades pro Æneæ 13
Anima pro corpore 17, 73
pro homine 17
Anima negotii 54
Animal pro pullis 29
pro latibulis, nidis suis 30
Annibal pro exercitu ejus 42
Annuit pro consensit 48
Annus pro tempore longiusculo 18
Apex pro pileo 20
Ἀποστασιὼν *pro stupro* 10
Apostolus pro Paulo 14
Apud me, pro domi meæ 40
——*Pompeium* ib.
Aquilo pro quovis vento 12
Arare æquor 55
Araris pro parte ipsius 18
Araxes pro accolis ipsius 44
Arbor pro foliis, floribus, fructibus 29
Arborea cornua 54
Argentea proles ib.
——*pyxis* 64
Argentum pro nummo 16
Argos pro Sparta 13
Aristas pro annos 72
Aristides pro justo 11, 14
Aristoteles pro Aristotelica philosophia 29. *Secta* 85
Arma pro bello 74. *instrumentis agrestium* 11
pro armatis 86
mortalia 56
Armatus 55. *armatum funus* 50
Arminius pro Sectatoribus ejus 29
Arpinas pro Cicerone 14
Arundo Nilotis 81
Aspirare cœptis 53
Alta pro altitudine magna 68
Ater pro profundus 75
Atrides pro Agamemnone vel Menelao 13
Attica Musa pro eleqvente viro 14
Attonitus ignis 56
Avena pro fistula 73
Avis pro gallina 10
Audire pro obtemperare 43
Aura popularis gratiæ 53
Aurea pyxis 64. *secula* 54
Aurora pro India Orientali 49
Aurum pro nummo 16
Author pro dicto, scripto 30
pro eo quod quis ipse authore fecerit 32
Αὐτὸς *pro* αὐτὸς σῶμα 15
Autumnus pro anno 20
Axis pro cœlo ib.

B.

Bacchus pro Bacchi furore 28. pro vino 29, 81
Baltea pro verberibus, vel vulneribus 32
Beatior rege Persarum 68
Bella pro carminibus 45
Bellua 54. pro Elephanto 10
Benjamin pro tribu ejus 29
Bibacior spongiâ 68
Bibere favillas 66
Boni vir, pro male 61
Bonæ nuptiæ pro malis ib.
Bruma pro hyeme 20
——iners 35
Brutus pro viro probo 14
Busiride sævior 68

C.

Cæcior talpâ 68
Cæus amor; timor 35
Cæus pro non visus 77
pro non cognitus ib.
Caledonius aper pro quovis apro 14
Calvinus pro Sectatoribus ejus. 29
Candidior cygnis 68
folio ligustri ib.
Candidiores nive ib.
Candore candidius 69
Canebat aristis ager 54
Canities pro senectute 4, 33, 47
Caper, pro fœtore caprino 65
Capita conjurationis 54
Caput pro homine 20
——scalpere 47
Carcer pro incarceratis 69
Carina pro nive 20
Carpathium mare pro quovis mari 12
Castellâ philosophiæ 55
Castor pro templo Castoris 41
Catilina pro scelerato 14
Cato pro sapiente ib.
Centum pro centum & quinque 21
Cera pro testamento 44
Ceræ pro imaginibus cereis 16
Cerebrum pro sapientia 37
Ceres pro pane 79. pro templo ipsius 41
Chaonia glans pro quavis glande 11
Charybdis bonorum pro homine luxurioso 55, 66
Cicadæ pro æstate 38
Cicero pro Cæcinna 42
pro Rosc. Amerino ib.
pro Oratore 68
Cinis pro Hectore 17

Cinere lavari 66
Clades, pro Authore ejus 33
Classes ædificantur 65
Clemens pro crudeli 63
Cnidius nodus 81
Colla pro collum 19
Colores pro rebus coloratis 46
Columba pro turture 12
pro carmine 45
Comminus agere 55
Consul pro Cicerone 78
pro anno 38
Contrahere vela 78
Convexum pro cœlo 20
Cor pro sapientia 37
Corneus pro durus 45
Cornua disputationis 55
Cornutus ardor 51
Corpus pro homine 10
Corvus 54
Crœsus pro divite 11
Creatura pro homine 10
Cretensis pro mendace 14
Cubitum ponere pro cœnare 48
Cupido pro cupiditate 29
Cura pro persona, vel re curatâ 50
Curia pro actionibus in Curia 44
Cygnus 54
Cymbalum mundi 55
Cytherea pro Venere 14

D.

Damnare votis pro exaudire 48
Dæmon pro q. dæmon 54
Decus capitis pro ornamentis 36
Deducta est in lectum 48
Delere imperium 55
Dependere pœnas *ib.*
Descisere à veritate *ib.*
Deus pro divino opere, dono, &c. 28. *pro q. deus* 53. *pro statua* 39
Diana pro venatione 29
Dies pro luce 47
tres pro triduì parte 19
Digito caput scalpit, pro molli 47
Discipulus pro præceptore 61
Discubuerunt pro cœnant 43
Disseminatum est latius 55
Dissuere amicitiam *ib.*
Dives pro anima divitis 15. *pro paupere* 62
Dixit, pro non dixit *ib.*
Doctor pro docentis nomine 14
Dominus pro corpore domini 15. *pro servo* 61
Domus pro familia 43
Doris pro mari 41
Ducenti quinquaginta pro ducenti quadraginta quatuor 19
Dulcedine dulcius 69

Dulcior thymo 68
Duodecim pro undecim 19
Dux pro exercitu 20

E.

EBur pro statua eburnea 16
Elata est pro occisa est 48
Eleemosyna pro dono seu opere misericordiæ 31
Elementa pro scientiæ primordiis 53
Elephantus pro ebore 18
Eloquentia pro eloquente 69. *eloquentior* 69
Enchiridion pro libro grandi 63
Eoæ partes 44
Episcopus pro nomine Episcopi 14
Eques pro ordine equestri 40
Ἔρδω pro Sacrifico 10
Ergastula pro servis 44
Erratum pro scelere 70
Erinnys pro furore 28
Trojæ 53
Erycina pro Venere 14
Est pro efficit, producit 34
Eurus pro quovis vento 12
equitat per undas 66
Exclamat pro partu laborat 48
Expalluit pro extimuit 33
Extinguere nomen 53
Extrema pagina 18
Ἡνίοχος 55

F.

FAcem præferre 55
Facere pro sacrificare 10
Fallax manus 18
Fasces pro magistratu 47
Fauces Italiæ 54
Fera pro ursa 10
Ferebatur in tectum, pro in deliquium cecidit 48
Ferrum pro armis ferreis 16. *pro gladio* 79. *pro morte* 75
Ferreum pectus 54
Filius pro parente 61
Filiolæ Cadmi 81
Flagrare studio 53
Flamma invidiæ ib.
Flores cœli 56
Floridior prato 68
Flos lactis 54. *Græciæ* 54
Fluctuat 51, 53
Fluctus pro civilibus tumultibus 8
Flumen eloquentiæ 53
Fons pro origine 88. *pro aqua fontana* 18. *disciplinæ* 54
Formosior hedera 68
Fortitudo pro fortibus 80
Fortuna pro fortunæ donis

nis 29. *pro opibus* 75
Forum pro actionibus forensibus 44
Frater pro fratris imagine 39
Frigus pro febre 31
Frons pro frondes 21. *pro pudore* 28
Fuit pro non fuit 62
Fulmen orationis 54
Fulmina iracunda 50
Fulminat armis 54
Fundamenta rationis 55
Funus armatum 51
Furia patriæ 53
Furiis agi *ib.*

G.

GEstiunt parietes 70
Getula læna 14
Gigas pro homine prælargo 67
Gignere pro parere 64
Glacies pro hyeme 38
Gladius pro eo qui gladio utitur 84
Gobio pro gobionis pretio 34
Granarium mundi 55
Grumulus pro orbe 70
Gurges pro mari 71

H.

HAnnibal pro cinetribus ejus 15
Hector pro corpore Hectoris 65
Helena pro adultera 14
Hircus pro fœtore hircino 65
Hispania pro Hispanis 79
Hædilia pro hœdis 44
Homerus pro ejus Poemate 30
Homo pro Catilina 10 *pro opibus* 40
Homo deus; dæmon 53 *medius pro media hominis parte* 18
Honor pro sacrificio 36 *pro foliis; pulchritudine* 34. *pro præmio* 39 *pro armis Achillis* 36 *pro Corona* 39
Hortus Europæ 55
Hostis pro hostes 21. *pro Catilina* 78
Hyems pro anno 20. *pro tempestate* 47. *nive* 86
Hymenæus pro nuptiis 42

I.

IAcchus pro vino 29
Janus pro vico 41
Iapeti genus pro Prometheo 10
Jecur pro sapientia 37
Ignavia pro ignavis 80
Ignes animi exardent 53
Illum pro illius opes 42

Immen-

Immensus pro magnus 18
Impius pro Ænea 14
Impia ratis 51
Imposuimus pro imposui 79
Incenditur ad studia 53
Incontinens manus 18
Indignatur Araxes 56, 70
Infiniti pro permulti 19
Infinitus pro permagnus ib.
Inflammari odio 53
Iniquitas pro pœna 31. *pro iniquis* 80
Innumerabiles pro permultis 19
Innumeri pro permultis 69, 84
Integritas pro iniquitas 64. *pro morum corruptione* 77
Interficere, pro esse author interficiendi 84
Intestina pernicies 54
Inusta vitæ nota 55
Ira præceps 35. *pro irata voce* 39
Ira Domini pro pœna 31
Iracunda fulmina 50
Irretire illecebris 55
Irus pro paupere 11. *pro Crasso* 70
Ismarus miratur Orphea ibid.
Israel pro Israelitis 29
Italia pro Italis 44, 79
Iter, pro eo ad quod destinatur iter 36
Ithacus pro Ulysse 14
Jupiter pro Jovis statua 39. *pro aëre* 41. *vento* 42
Justior Aristide 68. *justitiâ* 69
Justitia pro justo ib.
Juventus pro juvenibus 47

L.

Labes pro contaminatis 69
Labor manuum pro cibo 31. *pro opera* 31
Labores pro fructus; vestes 32
Lacinia pro templo Junonis 41
Lædere pro penè occidere 70
Lagena pro vino 44
Lapides pro dura 54
Lapidi dixeris ib
Lar pro domo 41. *cavernis apum* 77
Latrant oratores 54
Latrones pro latro 19
Latus clavus pro Senatore 48
Lavare cinere; pulvere 66
Lazarus pro anima Lazari 16
Legislator pro lege; præmio; pœnâ 29

Levitas

Levitas pro tumultu 31
Lex pro supplicio; pœna 30
Libanus pro lignis ib.
Libelli pro bibliothecis 49
Liber pro vino 79
Liberi pro parentibus 33
Lignum pro equo Trojano 71
Lilium convallium 54
Limare scriptum 55
Lingua pro sermone 32
Lingua scelesta; stolida 18
Liquor medius pro mari Gaditano 10
Livius pro Historia Livii 30
Longinus pro domo ejus 40
Lucina pro partu 29
Lucretia pro pudica 14
Lucrum pro occasione lucri 35
Ludus pro Circo 49
Lumina pro viris claris 53
Luna pro calore, lumine, mense, &c. 30
Luteolus pro flavus 45
Lutherus pro Lutheranis 29
Lutulenta vitia 53
Lux pro die 30. *Asiæ* 53. *Dardaniæ* 53
Luxuria pro luxuriosis 46, 80
Lyæus pro furore Bacchi 28

M.

Machaon pro medico 12
Macilentus pro obeso 63
Magister pro Secta, doctrinâ 29
Magnificus pro liberali 67
Major maximo 68
Manualis pro libro grandiore 63
Manus pro opera; pictura; scriptura; sculptura 32
Manus fallax; incontinens; superba 18
Mare pro bello 80
Marmoreum cor 54
Maroues pro viris doctis 79
Mars pro prælio 29
Massicum vinum pro quovis 14
Mater pro noverca 10
Me, pro vestitum meum 40 *clientem meum* 87. *te* 60
Mecœnas pro patrono 11
Medius dies pro media parte diei 18. *homo; mulier; oculus* 18
Medium mare pro profundo 43
Melius pro pejus 61
Membrum pro actione; exercitio; opera; opere 32
Mendicus pro egeno 71

Mentor pro poculo, &c 30
Messis pro æstate 38
Metior pro æstimo 37
Miles pro militibus 21
Mille pro mille centum octoginta sex ib.
Millies pro persæpe 84
Millies centena millia, pro numero penè infinito 21
Minari pro promittere 66
Minæ decem pro equo 31
tres pro ancilla ib.
Minerva pro lanificio 29
Miratur Rhodope 70
Miror pro ignoro 34
Mitto pro non mitto 80
Mons aquæ 66
Montes aquarum ib.
Mors pallida 35
Mortalia arma 50
Mortalis pro homine 10
Moyses pro scriptis ejus 30
Mucro pro gladio 20
Media mulier pro media mulieris parte 18
Murex pro amictu purpureo 76
Murus Graiûm 55
Musa pro carmine 29
Myrtoum mare pro quovis 12

N.

NAnus pro longurione; homine prælargo 60, 70
Nares pro odores 50
Naves ædificantur 65
Navis pro republica 80
Nec est quisquam in his damnatus 60, 88
Neptunus pro mari 41 *pro pisculentis* 42
Nero pro crudeli 14
Nervi reipublicæ 54
Nestor pro diserto 14
Nidus pro pullis 43. *pro tugurio* 86
Nigrior pice 68. *moro* 68
Nilotis arundo 81
Nitidiores lacte 68
Nives capitis 66
Niveus pro albus 45
Noctes tres pro tridui parte 19
Nodus Cnidius 81
Nomen pro Persona 47
Non amas pro amas 62
Non utor pro utor 77
Non potuit pro potuit 62, 88
Non Electræ jugulo se polluit 60
Nos pro ego 19, 79, 83
Notus pro Borea 13. *pro Aquilone* 72
Nox pro somno 47
Nubecula frontis 54
Nubes pro apum examine 76
Numidicus leo pro quovis 14

Nutat

Nutat ornus 55

O.

Oaxes pro locis Oaxi adjacentibus 86
Oceanus ruber pro accolis 44
Oceanus pro turba in infima parte theatri 53
Oculatus pro cæco 88
Olus pro braſſica 10
Omnipotens pro Jove 14
Ὀνόματα pro homines 47
Opera pro ratione victûs parandi 75
Operor pro Sacrifico 10
Operimentum oculorum 37
Opifex pro opere ſuo 30
Optimus pro peſſimus 61
Opus pro mercede 31. *pro opifice* 33. *pro ſcriptore* 84
Ora pro os 19. *pro facie* 75
Orator pro Demoſthene, aut Ciceronе 10, 14
Oratores pro orator 79
Orbis terrarum pro Imperio Romano 18
Orcus pro inferis 41
Oriens pro regione Orientali 49
Ὄρνις pro gallina 10
Orpheus pro Orphei imagine 39
Os pro facie 20, 74. *pro laude* 32. *pro pudore* 38
Os concionis 54
Oſſa atque pellis pro macilento 71
Oſtrum pro purpureo velamento, vel inſtramine 76
Otho pro Othonis lege 30
Otium ſegne 35

P.

Pagina extrema pro extrema paginæ parte 18
Pallentes morbi 79
Pallet 33
Panis pro quovis cibo 11
Papa pro Papiſtis 29
Parens pro patre 65. *pro filio* 61. *pro liberis vel poſteris* 29
Paris pro Æneа 12
Parius lapis pro marmore 14
Parricida pro interfectore 11, 63
Partus pro re parta 50
Paſſer pro ſalace 54. *pro carmine* 45
Paſtor bonus 55
Patera pro vino 44
Paterfamiliâs pro ædificiis, hortis, pomariis 30

Patriar-

Patriarcha pro tribu 29
Pauper pro divite 70
Pauperculus pro opulento 63
Pauperior Iro 68
Peccatum pro pœnâ 31. *pro sacrificio* ibid.
Pectus pro curâ 37. *ingenio* ibid.
Peculatus pro peculatore 33
Pedes tegere pro alvum levare 48
Pelagus aëris 53
Pelides pro Achille 13
Penates pro domo; penetralibus 41
Penelope pro pudica 14
Perfidior Pœno 68
Permodestus pro impudens 61
Persæ pro Parthis 12
Perstrinxit pro vulneravit 70
Pestis pro pestiferis 69
Petitio pro re petita 50
Petulantia pro petulantibus 46
Philosophus pro Aristotele 14
Pinus pro nave 16
Piscis pro piscibus 21
Piso pro Ebutio 42
Platea ultima pro ultima plateæ parte 19
Plato pro Philosophia Platonica 29. *vel Secta* 85
Plumbea cos 64
Plumbeum ingenium 54
Poeta pro Homero; Virgilio 10, 14
Pœnus pro Hannibale 14. *pro perfido* ib.
Polus pro cœlo 20
Pompeius pro domo ejus 40
Pontus pro maris fluctu 74
Porcellus pro porco 70
Portus pro pace 80
Posteri pro parentibus 33
Potestas pro magistratu 46. *pro velamine* 39
Præceptor pro discipulo 61
Præclarus pro nefarius ib.
Pretium pro re pretio empta 31
Priamides pro Hectore 13
Prima nocte; vere, pro prima parte noctis; veris 18
Probe pro improbe 88
Procellæ pro tumultibus 54
Procerior alno 68
Productum pro producente 33
Profundum pro alto 12
Prometheus pro figulo 14
Promisi pro minatus sum 61, 66
Prophetæ pro Scriptis Propheticis 30
Prudentia pro prudentibus 80

Pruina pro hyeme 38
Pubes pro juventute 47
Pudicitia pro castis; pudicis 46
Pudor pro impudicitia 64, 80
Pulchellus pro deformi 61
Pulvere lavari 66
Pulvis pro labore 48
Puppis pro nave 20. *pro prora* ib.
Purpura pro magistratu 47. *pro authoritate regia* 76

Q.

Quadraginta pro triginta sex 19
Quadrupes pro equo 10
Qualitas pro effectibus ejus 31
Quem assiduè exedent 40
Quercus pro glande 29
Quinquaginta pro quadraginta quatuor 19

R.

Rana pro ranæ 21
Redemptio pro redemptore 33
Redemptus est, pro captus fuit 48
Remigium alarum 55
Res pro pretio ejus 34
Retia pro retiariis 34, 47
Rivuli 54
Robur pro materie aratorum 11. *pro nave* 16
Roma pro Romanis 43
Romanus pro Romani 21
Romulus pro Romanus 29
Ros gratiæ 54

S.

Sabellicus sus pro quovis 14
Sævior Busiride 68
Salum mentis 53
Salus pro salutis occasione 35
Sanctificatio pro sanctificatore 33
Sanctus pro non sanctus 62
Sapientia pro sapiente 69
Sardanapalus pro molli 14
Sardinia pro loco insalubri 12
Sarmentum pro trunco roboris 70
Saturnius pro Jove 13
Scelerata pœna 51
Scelesta lingua 18
Scelus pro pœna 31. *pro sceleste* 46, 69
Sceptrum pro regno 47
Scintilla 54
Scipio pro trunco roboris 70

Scopulosus locus 54
Scriptum pro Scriptore 33
Seculum pro hominibus 47
Sejanus pro statua 39
Seminarium Catilinarium 54
Sempiternus pro diuturnus 19
Senectus pro canitie 40 *pro senibus* 47. *morosa* 35
Sepia pro atramento 81
Septuaginta pro septuaginta duo 21
Sepultus pro mortuus 48
Servus pro domino 61
Sexcenta pro permultis 19
Siccat vellera pro in flumen decidit 48
Siccatur pro exhauritur 48
Sicilia pro Siculis 44
Sidera tangere 68
Sidon pro Tyro 13
Sidus pro Sole 73 *pro tempore* 38
Sitire pro exerere 31
Sol pro tanquam Sol 53 *Poetarum* 88. *pro æstate* 75. *pro calore; lumine; mense, &c.* 30
Sorores pro sororum ossibus 15
Σῶμα *pro servo* 16
Sperate pro timete 61, 66
Spero pro metuo 61
Spes pro metu 61 *pro re sperata* 50
Spirantia æra 56
Spiritus Sanctus pro donis 28
Squalentibus pro splendentibus 66
Squamea turba pro serpentibus 10
Stagnum pro mari 64, 71
Stella pro calore; lumine; die; anno; vel quovis effectu suo 30
Stellæ campi 56
Stolida lingua 18
Studia pro sapientiâ 36
Stultitia pro stupro 10
Stupidior plumbo 68
Stuprum pro stupratoribus 46
Subsellia pro Actionibus forensibus 44
Sudor pro labore 34
Sumen pro sue 20
Superba aulæa 50. *manus* 18
Surdior scopulis 68
Surrexit de mensa pro cœnavit 48
Syrtis bonorum 55. *patrimonii* 66

T.

Tabula pro pictura 44
Tanais pro Accolis ejus ibid.

Tangere

Tangere ſidera 68
Tardior limace ib.
Tarditate tardius 69
Tegere pedes pro alvum levare 48
Tectum pro domo 20
Telum pro enſe 12
Temeritas pro temerariis 80
Temperantia pro temperantibus ib.
Tempeſtas Reipublicæ 54
Tenebræ pro loco tenebroſo 50
Tergemini pro permulti 21
Terque quaterque pro ſæpius 21
Terra pro hominibus 43 *pro animalibus; arboribus; plantis* 30
Teſtudo pro tardo 71
Teſtitudineus gradus pro tardus ib.
Thales pro ſtulto 77
Therſites pro deformi 14
Tigris pro parte ipſius 18
Timidus pro audax 61
Timor pro objecto timoris: deo, &c. 50. *cæcus* 35
Tireſius pro cæco 14
Titan pro Prometheo 29
Titubo 55
Toga pro pace 47
Tres dies; noctes; pro tridui parte 19
Tribunal implevit, pro magnam ejus partem 69
Triſtis ſenectus 79
Trojani belli Scriptor pro Homero 14
Tullius pro Oratore ib.
Tuſcus pro Sejano ib.
Tydides pro Diomede 13

U.

UCalegon pro domo 40
Vela turgida 78
Vellera ſiccat 48
Venditor pro re vendita 29
Venti pro turbis 54
Ventus ſecundus pro proſperis rebus 78
Veneris filius pro Æneæ 14
Venus pro amica 14. *pro amore* 29, 79. *pro libidine* 29. *pro dicendi gratia* 77. *pro oleribus* 42
Venuſinæ ſylvæ pro quibuſvis 12
Ver pro anno 20. *pro floribus* 47
Verbera pro loris 34
Verruca pro monte 70
Verſare oves pro paſcere 48
Veſanus gradus 50
Vexilla pro turmis 48

Victoria insolens 35
Vina pro pateris; poculis 49, 86
Vir bone pro male 88
Vir gregis 55, 66
Virgilius pro Poeta 14, 68, 79. *pro Poemate* 30
Virgo belluis inimica, pro Diana 14
Virtutes pro virtuosis 80
Visi sumus pro visus sum 79
Vita pro Arte quâ vivitur 75
Vita æterna pro medio ad vitam æternam 36
Vitis pro vino 74
Vitis vera 54
Vitium pro vitioso 69, 80
Vitrea unda 55
Vivebat ebur; lacerta 56
Vivus *amor, pro amore viventis* 50. *Vultus* 56
Ultima platea 18
Ulysses pro Vafro 14
Umbo pro toga 20
Ungula pro equo 20, 65
Vocabitur votis, *pro erit Deus* 86
Urbs pro Roma; Troja 10, 78. *pro civibus* 43. *Trojanis* 75. *Philosophiæ* 55. *ultima pro ultimæ parte* 18
Urere pro exsiccare 65
Uva pro vino 74. *pro æpum examine* 76
Vulcanus pro igne 41
Vulnera pro ictibus 35
Vulpes pro Herode 54
Uxores olentis mariti, *pro capris* 66

X.

Xanthus pro aquæ ipsius parte 18

Books Printed for and Sold by *Tho. Sawbridge*, at the Three Golden *Flower-de-luces*, in *Little Britain*.

Holyokes Dictionary. *Folio.*

Skiners Lexicon. *Folio.*

M. T. Ciceronis Opera quæ extant omnia: Ex ſola fere Codd. Mſſ. Fide emendata. Studio atque induſtriâ *Jani Gulielmi* & *Jani Gruteri*: Quorum *Annotata* omnia, priùs in calce Operis congeſta, ſuæ nunc cuique paginæ ſubjiciuntur. Adjungitur item *Frobenii Penu Tullianum* decem Indicibus ſummâ cum curâ huic Editioni adaptatis comprehenſum. Juxta Exemplar *Hamburgenſe*. *Folio.*

Suarez de Legibus. *Folio.*

Goldmans Dictionary. *Quarto.*

The Art of *Dialling*, performed *Geometrically*, by *Scale* and *Compaſſes*: *Arithmetically*, by the *Canons* of *Sines* and *Tangents*: *Inſtrumentally*, by a *Trigonal Inſtrument*, accommodated with Lines for that purpoſe; The *Geometrical Part* whereof is performed by *Projecting* of the *Sphere* in *Plano*, upon the *Plain* it ſelf, whereby not only the *Making*, but the *Reaſon* alſo of *Dials* is diſcovered. The Second Edition diligently corrected and enlarged, with a ſecond way of *Geometrical Dialling*, very *Eaſie*, *Plain*, and *Univerſal*. By *William Leybourn*, Philomath. *Quarto.*

The firſt Book of Architecture, by *Andrea Palladio*, Tranſlated out of *Italian*: With an Appendix touching *Doors* and *Windows*, by P^r *Le Muet* Architect to the *French* King. Tranſlated out of *French* by *G. R.* Alſo Rules and Demonſtrations, with ſeveral Deſigns

for

for the Framing of any manner of *Roofs* either above *pitch* or under *pitch*, whether *Square* or *Bevel*, never publiſhed before. With Deſigns of *Floors* of variety of ſmall pieces of Wood, lately made in the Palace of the Queen Mother, at *Somerſet*-Houſe; a Curioſity never practiſed in *England* before. The Fourth Edition corrected and enlarged. With the new Model of the Cathedral of St. *Pauls* as it is now to be built. *Quarto.*

Some Improvements to the Art of Teaching, eſpecially in the firſt Grounding of a young Scholar in Grammar Learning. Shewing a ſhort, ſure, and eaſie way to bring a Scholar to *Variety* and *Elegancy* in writing Latine. Written for the Help and Eaſe of all *Ushers* of Schools, and *Country School-Maſters*, and for the Uſe and Profit of all *younger Scholars*. The Third Edition with many Additions. By *William Walker*, B. D. Author of the Treatiſe of Idioms and Engliſh Particles. *Octavo.*

Idiomatologia Anglo-Latina, ſive Dictionarium Idiomaticum Anglo-Latinum: In quo Phraſes, tam Latinæ quàm Anglicanæ Linguæ ſibi mutuò reſpondentes, ſub certis quibuſdam Capitibus ſecundum Alphaberi ordinem è regione collocantur. In uſum tam Peregrinorum, qui Sermonem noſtrum Anglicanum, quàm Noſtratium, qui Latinum Idioma callere ſtudent. Tertia Editio. Cui acceſſit iſtiuſmodi Phraſium & Idiomatum additio in Utraque Lingua ad minus trium millium. Operâ, Studio, & Induſtriâ *Gulielmi Walker*, S. T. B. *Octavo.*

De Argumentorum Inventione Libri duo, quorum prior agit de Inventione Logicâ, alter de Inventione Rhetoricâ, in ſtudioſæ Juventutis tam Scholaſticæ quàm Academicæ Uſum conſcripti. Ab Authore *Gulielmo Walker* Scholæ *Granthamienſis* in Agro *Lincolnienſi* Magiſtro. *Octavo.*

Clavis

Clavis Græcæ Linguæ, tribus Partibus distincta: Quarum, I. *Breves Sententiæ Græcæ, Latinè Explicatæ, quibus omnia Græcæ Linguæ Primitiva, quotunq; modo inclusa, comprehenduntur.* II. *Omnes totius Linguæ Græcæ Voces Primogenia, in vulgari Lexico occurrentes, Alphabeticè disponuntur; necnon earundem derivata præcipua subjunguntur.* III. *Vocabula Latino-Græca.* Opusculum apprimè utile, & maximè accommodum iis qui Linguæ Græcæ studio capiuntur. Autore *Eilardo Lubino.* Editio novissima, superioribus omnibus multò repurgatior, & locupletior reddita. Operâ & Curâ *J. H.* & *W. D.* *Octavo.*

Mythologia Æsopica: In qua *Æsopi* Fabulæ Græco-Latinæ CCXCVII. Accedunt *Babriæ Fabulæ* etiam auctiores. Secundum Editionem *Isaaci Nicolai* Niveleti. Præponitur Historia Vitæ, Morum, Fortunæ, & Interitûs *Æsopi.* Composita studio *Joachimi Camerarii:* Et adjicitur Cebetis Tabula. In Usum Scholæ *Ætonensis.* 12°.

Sacrarum Profanarúmq; Phrasium Poeticarum Thesaurus recens perpolitus, & numerosior factus. Operâ M^ri *Johannis Buchleri*, in *Wicradt* Præfecti. Auctus signatis locis à P. *Nicasio Baxio*; cui jam demum solius Virgilii nomina *Synonyma* separatim à D. *Buchlero* addita sunt. Adhæret insuper Reformata *Poëseos* Institutio Musarum candidatis cognitu perquàm necessaria. Necnon Epitome *Historiæ* præcipuorum *Poëtarum* tum *Græcorum* tum *Latinorum* locupleta ex *Joh. Gerardo Vossio.* Editio decima octava, ab innumeris mendis repurgata, & correctior facta; cui insuper addita sunt nonnulla de carmine Dramatico veterum Poëtarum ab *Edvardo Philippo* Londinensi. 12°.

Formulæ Oratoriæ, in Usum Scholarum concinnatæ. Cum Praxi & Usu earundem in Epistolis, Thematibus, Declamationibus contexendis. Accessit Dux Poeticus cum suis aliquot Poematiolis. Editio undecima

decima noviſſima Autoris Opera multò limatior & emendatior. 12°.

Dictionarium Minus: A Compendious Dictionary, *Engliſh Latin* and *Latin-Engliſh*. Wherein the Claſſical Words of both Languages are aptly rendred. Alſo the received Names of *Herbs*, *Plants*, &c. largely inſerted; divers *Proverbs* explained; and many *Antiquities* illuſtrated. The Second Edition. By *Chriſtopher Waſe*, Superiour Beadle of the *Civil Law* in *Oxford*. *Octavo*.

The Experienced Angler: Or, Angling Improved. Being a *General Diſcourſe* of Angling. Imparting the apteſt Ways and choiceſt Experiments for the taking of moſt ſort of FISH in *Pond* or *River*. By Col. *Robert Venables*. The Fifth Edition much Enlarged. *Octavo*.

The Hiſtory of the Turks, deſcribing the Riſe and Ruine of their firſt Empire in *Perſia*; the Original of their ſecond. Containing the Lives and Reigns of their ſeveral Kings and Emperours, from *Ottoman* its firſt Founder to this preſent Year, 1683. Being a ſuccinct Series of Hiſtory of all their Wars (Foreign and Domeſtick) Policies, Cuſtoms, Religion and Manners; with what elſe is worthy of Note, in that great Empire. *Octavo*.

Divine Poems, containing the Hiſtory of *Jonah*, *Eſther*, *Job*, *Samſon*. Together with *Sions* Sonnets and Elegies. Written and augmented by *Francis Quarles*. Now illuſtrated with Sculpures to the ſeveral Hiſtories, not in the former Editions. *Octavo*.

Troposche-

Tropoſchematologiæ Rhetoricæ

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Rhetorica, ejuſque Ornamentis.

Quid eſt Rhetorica?

Rhetorica eſt Ars præcepta tradens de exornandâ oratione.

Docet Rhetorica exornare orationem, non omnibus omnino modis, ſed ſuis quibuſdam & ſibi propriis, nempe Tropis & Figuris, Pronunciatione & Actione.

Rhetorica (ſcil. ars vel facultas) Ῥητορικὴ (ſcil. τέχνη) dicitur à ῥέω *dico*, (voce *dicendi* κατ' ἐξοχὴν ſumptâ) ac ſi iſte ſolus ſit cenſendus *dicere*, qui Rhetoricè, hoc eſt ornatè, *dicat*.

Quotuplicia ſunt Orationis Ornamenta?

Orationis ornamenta duplicia ſunt, Interna ſcilicet, & Externa.

Quænam ſunt Interna Orationis Ornamenta?

Interna Orationis Ornamenta duo ſunt, Tropus nempe, & Schema, ſive Figura.

Ornari Orationem Græci putant, ſi verborum immutationibus utantur, quas appellant τρόπους· & ſententiarum orationiſque formis, quas vocant σχήματα. Cic. lib. clar. Orator.

N. *Differunt* Tropi & Schemata, *quod illis ſemper invertatur ſignificatio: Schemata autem, ſive permaneat, ſive mutetur ſignificatio, (nam tam tranſlatis, quàm propriis figuratur oratio) alio habitu induant orationem.* Voſſ. Inſtit. Orat. lib. 4. cap. 5.

Primò agendum eſt de *Tropis*, deinde de *Schematibus*, ſive *Figuris*.

CAPUT II.

De Troporum Tractatione; de Tropo in Genere; deque Tropi Generibus & Affectionibus.

Quotuplex eſt Troporum tractatio?

Troporum tractatio duplex eſt, *Analytica & Synthetica.*

Quid eſt Troporum *Analyſis?*

Troporum *Analyſis* eſt quâ Tropos, impropria propriis exponentes vocabulis, reſolvimus.

Quid eſt Troporum Syntheſis?

Troporum *Syntheſis* eſt quâ Tropos, propria impropriis permutantes vocabulis, componimus.

N. *De Tropis agitur in hoc Tractatu primùm* Analyticè, *deinde* Syntheticè.

Quid eſt Tropus?

Tropus eſt ornata dictionis mutatio à ſignificatione ſuâ in alienam; ſeu dictionis impropriæ loco propriæ uſurpatio. Vel,

Tropus eſt Ornamentum Rhetoricum (ſive ornatus

tus dicendi modus) quo dictio aliqua, à propriâ suâ significatione mutata, ad aliud significandum usurpatur, quàm primò propriéque significat. Sive quo nominatur impropria dictio, & intelligitur propria.

Cùm quis, viso in arenâ *humani pedis vestigio*, dicit se vidisse *pedem hominis*; non id tum significat vox *pedis*, quod primò propriéque significat: nam primò propriéque significat illud *humani corporis membrum*, quo quis loco insistit, vel loco movetur; at hîc significat, non illud hominis *membrum*, sed membri illius *signum* aliquod, nempe *vestigium*.

Tropus Τρόπος derivatur à τέτροφα (præterito medio verbi τρέπω *verto*, sive *muto*) quia in omni Tropo *mutatio* aliqua dictioni accedit; ut quæ ibi non suâ, sed alienâ (h. e. non propria, sed impropria) significatione usurpetur.

N. *Dictio* Propria *est, quæ rem adæquatè, atque ut verè in se est, exprimit.*

Dictio Impropria *est, quæ plus, vel minus, vel aliud, vel aliter, quàm res verè est, significat.*

Quot in Tropo considerandæ veniunt?

In Tropo considerandæ veniunt Genera ejus & Affectiones.

Tropi Genera quot sunt?

Tropi Genera sunt quatuor: Synecdoche, Metonymia, Metaphora, & Ironia.

Vel res ita arcto *vinculo* conjunguntur, ut unum sit de alterius essentiâ, veluti Totum & Pars ejus, quæ *Synecdoche* commutat: vel non quidem unum de alterius essentiâ est, sed tamen cum ejus essentiâ conjungitur, sive quia alterum alterius causa est, sive quòd unum alteri insit, aut adsit, alterumve præcedat, aut sequatur, quæ inverrit *Metonymia*; quæ verò conjuncta non sunt, alterum cum alterius essentiâ, ea

aut similia tantùm sunt; cujusmodi commutat *Metaphora*; aut etiam opposita, quorum unum pro altero ponit *Ironia*. Et hinc oritur Troporum Numerus & Methodus.

Obiter notandum, posse unam eandemque dictionem diversâ ratione ad diversos vel Tropos vel etiam Troporum Genera referri. Ut *Canities*, quæ est & *effectum* senectutis, & *signum* senectutis, potest pro *Senectute* poni, vel per Metonymiam Effecti, ut est quid à senectute *productum*, vel per Metonymiam Adjuncti, ut est senectutis *Signum*. Sic quia *anima* humana potest considerari vel ut hominis *Causa* Formalis, vel ut ejusdem *Pars* Essentialis: ergo cùm pro *homine* ponitur; si consideretur ut *Causa*, refertur ad Metonymiam; si ut *Pars*, refertur ad Synecdochen.

Notandum porrò, Tropicè usurpari posse non singulas tantùm voculas, sed etiam Sententiolas, Phrases, Periphrases, adeóque in Tropi definitione intelligi *Dictionem*, non *simplicem* tantùm, sed etiam *complexam*.

Quot sunt Tropi Affectiones?

Tropi Affectiones quinque sunt, Catachrésis, Hyperbole, Hysterésis, Metalepsis, & Allegoria.

Troporum Affectiones sunt quidam quasi Troporum habitus, sive qualitates, quibus afficiuntur Tropi; secundum quas dicitur Tropus hoc vel illo modo affici: scilicet esse vel durior & injucundior; vel altior & gravior; vel humilior & levior; vel in uno verbo multiplex; vel in verbis pluribus unus.

Primò agendum de Tropi Generibus, deinde de Affectionibus.

CAPUT

CAPUT III.

De Synecdoche in Genere: deque Toto & Partibus.

Quid est Synecdoche?

Synecdoche est Tropus, quo res, quæ cum alterius essentiâ sic conjungitur, ut de ejus essentiâ sit, pro eâ re ponitur, cujus de essentiâ est.

Vel, Synecdoche est Tropus, quo ponitur nomen Totius ad significandum Partem, vel nomen Partis ad significandum Totum: h. e. quo nominatur Totum & intelligitur Pars; vel nominatur Pars & intelligitur Totum.

Dicitur Συνεκδοχὴ Synecdoche à συνεκδέχομαι *comprehendo*: quia hoc Tropo *comprehenditur* vel sub latiori vocabulo arctius, vel sub arctiori latius, scil. Pars sub Toto, vel Totum sub Parte.

Ad Tropi hujus naturam intelligendam, est aliquid de Toto & Partibus ex Logicorum præceptis petendum.

Quid est Totum?

Totum est, quod ex partibus constat.

N. *Cæterum in Toto non satis est, quòd partes sunt, nisi debito & modo & ordine inter se unitæ sint.*

Quid sunt Partes totius?

Partes Totius sunt res illæ, ex quibus constituitur Totum.

Quotuplex in Rhetoricâ consideratur Totum?

Consideratur in Rhetoricâ triplex Totum; nempe, *Universale, Essentiale,* & *Integrale.*

Quid eſt Totum Univerſale ?

Totum *Univerſale* eſt Genus reſpectu Specierum, aut Species reſpectu Individuorum.

N. *Partes Generis ſunt Species ; Speciei Partes ſunt Individua. Quia Genus dividitur in Species ; & Species dividitur in Individua.* Animal *enim vel eſt rationale ſive* homo, *vel irrationale ſive brutum.* Homo *autem eſt vel* Petrus, *vel* Paulus, *&c.*

Quid eſt Genus ?

Genus eſt vox naturam ſignificans univerſalem, quæ de pluribus & Specie differentibus prædicari poteſt in quæſtione quâ quæritur quid res ſit.

Ut cùm quæritur *quid ſit homo ?* vel *quid ſit brutum ?* reſponderur, eſt *animal.* Unde liquet *Animal* eſſe *Genus* & *hominis* & *bruti.*

N. *Prædicari nihil aliud eſt quàm affirmari. Specie autem differre dicuntur, quæ differunt eſſentialiter, ſeu quæ eſſentiis diſtinguuntur ſub eodem genere, ut* homo & brutum, *quæ* Genere *quidem conveniunt, ſunt enim utraque* animalia, *ſed* Specie *differunt, quod non ſit eadem hominis brutique eſſentia, ſed diverſa.*

Dicitur Γένος *Genus,* ab inuſitato verbo γένω (cujus in locum ſucceſſit γίγνω *gigno)* quod à Genere, ceu parente aliquo, Species & Individua, tanquam filii & nepotes, gignantur.

Quid eſt Species ?

Species eſt vox naturam ſignificans univerſalem, quæ de pluribus & numero differentibus prædicari poteſt in quæſtione quâ quæritur *quid* res ſit.

Ut cùm quæritur, *quid eſt Ariſtoteles ?* vel *quid eſt Alexander ?* reſpondetur, *Homo eſt.*

N. Nume-

N. Numero differre *dicuntur, quæ cum ejusdem sint essentiæ, ut multa numerari possunt, sicut* Individua ejusdem Speciei, *v. gr. Socrates, Plato, Aristoteles, Alexander,* &c.

Quid est Individuum?

Individuum est vox naturam significans singularem, quæ de uno tantùm suâpte naturâ prædicari apta est.

Ut Socrates; hic homo. Singularis enim Socratis (aut hujus hominis) natura, de nullo dici potest nisi de uno Socrate (aut hoc homine.)

N. Singularia *dicuntur* Individua, *quod in plura ejusdem nominis, naturæ, & quantitatis dividi nequeant.* Alexander *enim dividi potest in corpus & animam; vel in caput, ventrem, pedes, cætérosque corporis artus: at dividi in plures* Alexandros *non potest. Sic* Ternio *potest dividi in tres Unitates; at dividi non potest in tres Terniones. Denique* Sextarius vini *potest dividi in plures vini particulas: at in plures vini Sextarios dividi non potest.*

Quid est Totum Essentiale?

Totum *Essentiale* est quod constat ex Materiâ & Formâ.

N. *Partes Totius Essentialis sunt Materia & Forma.*

Materia est, ex quâ res aliqua aut fit, aut constat.

Ut elementa sunt materia corporum mistorum; semen viventium; aurum aut argentum poculi; ferrum gladii; lignum scamni; triticum panis, &c.

Illud, quod ex Materiâ fit, vel constat, dicitur *Materiatum* seu *Compositum.*

Forma est per quam res est id, quod est.

Ut anima rationalis est forma hominis; anima sen-

ſitiva eſt forma animalis; anima vegetativa eſt forma viventis.

Illud quod per Formam eſt id, quod eſt, dicitur *Formatum.*

Cùm dicitur *res eſſe id, quod eſt, per formam*, ſenſus eſt *conſtitui unumquodque in certâ aliquâ rerum Specie per Formam.* E. g. *Homo* eſt Totum Eſſentiale, reſpectu *corporis* & *animæ* ex quibus conſtat. Corpus eſt Materia, Anima Forma eſt. Per *corpus* homo aliquid eſt; ſed per *animam* eſt id, quod eſt, nempe *homo.* Nam poſito, quòd corpus hominis aliâ cujuſvis animalis formâ informetur, erit animal ignoti adhuc & Nominis & Speciei; at non erit Homo. Per Formam utique eſt, quod res ſit id, quod eſt.

Notandum porrò, propriè dictas rerum Formas ferè eſſe nobis ignotas; quod autem cuique maximè eſſentiale eſt, poſſe id pro ejus Formâ accipi, atque uſurpari.

Quid eſt Totum Integrale?

Totum *Integrale* eſt, quod partem extra partem habet.

Hoc duplex eſt; *Continuum*, cujus partes communi termino copulantur; ut Linea, Superficies, Corpus, Tempus: & *Diſcretum*, cujus partes non copulantur communi termino; ut Numerus.

N Habere partem extra partem, *eſt habere partes, non tantùm* eſſentiâ, *verùm etiam* ſitu, *aut ſaltem* ordine *differentes. Partes quidem Totius Eſſentialis ſunt ſimul, ſeque mutuò penetrant & permeant, ut Materia & Forma. At Partes Totius Integralis non ſunt ſimul; ſed aut* ſitu & ſpatio *diverſæ ſunt, ut videre eſt in corpore humano, cujus partes, caput, venter, manus, pedes, diverſæ & ſitu & ſpatio ſunt, nec ulla earum aliam in ſe continet: aut ſaltem diverſæ ſunt* ordine, *ut videre eſt in Tempore & Numero. Temporis enim partes ſunt Inſtantia; Numeri, Unitates. At nec in Tempore*

ulla

ulla duo Instantia sunt simul; nec in Numero ullæ duæ Unitates simul sunt. Sed tam in Tempore Instantia, quàm in Numero Unitates ordinem servant; unumque eorum semper ordine præcedit alterum; nec ab eorum aliquo uno continetur alterum. Continetur quidem in Quaternario numero Ternarius: at ista Unitas, quæ Ternario numero addita Quaternarium numerum constituit, nullam earum unitatum, ex quibus constitit numerus Ternarius, in se continet; nec suâ major est quantitate, quàm quælibet una ex illis tribus unitatibus. Nec dissimiliter se habet res in pluribus Temporis Instantibus.

Quotuplex est Synecdoche?

Synecdoche sextuplex est; scilicet Totius Universalis, & Partis ejus; Totius Essentialis, & Partis ejus; Totius Integralis, & Partis ejus.

CAPUT IV.

De Synecdoche Totius Universalis, & Partis ejus; seu de Synecdoche, Generis, Speciei, & Individui.

Quid est Synecdoche Totius Universalis?

Synecdoche *Totius Universalis* est Tropus, quo nomen Totius Universalis ponitur ad significandum aliquam ejus partem.

Hæc Synecdoche duplex est; Generis pro Specie; & Speciei pro Individuo.

Quid est Synecdoche Generis *pro Specie?*

Synecdoche Generis pro Specie est Tropus, quo ex nomine Generis significatur Species. Vel——

——quo nomen Generis usurpatur ad significandum Speciem: h. e, quo nominatur Genus, & intelligitur Species.

Ut cùm *Virgilius* ponit *alitem* pro *aquilâ* (ut & *Hor.* pro *vulture*) & *quadrupedem* pro *equo*. Sic cùm *Creatura*, vel *mortalis* ponitur pro *homine*. Nil *mortalibus* arduum eſt. Hor. Car. 1. Od. 3. & ib. lib. 3. Od. 29. Ridet, ſi *mortalis* ultra fas trepidat. Aut cùm *mater* ponitur pro *novercâ*. *Quos dura premit cuſtodia* matrum. Hor. l. 1. Ep. 1. Sic cùm ponitur à Græcis ὄρνις (avis) pro gallinâ; à Latinis *olus* pro *braſſicâ*; ab utriſque ἀφροσύνη, *ſtultitia* pro *ſtupro*. Sic apud Senec. Medeam v. 685. *Squamea turba* ponitur pro *ſerpentibus*: & ib. v. 695. duæ *feræ* pro duabus *urſis*. Et apud Mart. l. 1. ep. 107. *bellua* ponitur pro *Elephanto*. Nigræ *belluæ* nil negat magiſter. Item cùm ἔρδειν, aut *facere* ponitur pro *ſacrificare*; ut apud Virg. Eclog. 3. *Cum faciam vitulâ*— & Juven. 9. Sat. *Pro populo faciens*— Saufeia. & Hor. l. 3. Od. 14. Mulier prodeat juſtis *operata* divis.

Quid eſt Synecdoche Speciei *pro Individuo?*

Synecdoche Speciei pro Individuo eſt Tropus, quo ex nomine Speciei ſignificatur Individuum. Vel——quo nomen Speciei uſurpatur ad ſignificandum Individuum: h. e. quo nominatur Species, & intelligitur Individuum.

Ut cùm *Cicero* dixit, *Sine dubio perdidimus hominem*, intelligens *Catilinam*. Sic ponitur *Poeta* pro *Homero*, aut *Virgilio*; *Orator* pro *Demoſthene* aut *Cicerone*. Et ſic ponitur *Urbs* pro *Trojâ*, vel *Româ*, vel quâlibet aliâ ſingulari civitate.

N. *Sicubi ponatur* Genus pro Individuo, (ut cùm apud Hor. l. 1. Od 3. Audax Iapeti *genus* dicitur pro *Prometheo*: Item cum l. 3. Od. 3. *Medius liquor* ponitur pro *mari Gaditano*) *fit hoc per* Metalepſin *(de quâ poſtea,* Cap. 20.) *Primò enim Genus ponitur pro Specie; tum verò Species ponitur pro Individuo; per duplicem ſcilicet Synecdochen; viz. Generis pro Specie, & Speciei pro Individuo. Niſi malis (cum aliis) utrumque*

tramque hunc Tropum sub uno, scil. Synecdoche Generis, comprehendere; Generis *videlicet nomine intelligens quicquid est* generalius.

Quid est Synecdoche Partis *Totius Universalis?*

Synecdoche Partis Totius Universalis est Tropus, quo aliqua Totius Universalis pars pro Toto Universali ponitur.

Hæc Synecdoche Duplex est; *Speciei* pro Genere, & *Individui* pro Specie.

Quid est Synecdoche Speciei pro Genere?

Synecdoche *Speciei pro Genere* est Tropus, quo ex nomine Speciei significatur Genus. Vel——

——quo nomen Speciei usurpatur ad significandum Genus: h. e. quo nominatur Species, & intelligitur Genus.

Ut cùm in oratione Dominicâ, per *panem*, quæ una est ciborum humanorum species, intelligendum est *omne illud*, quo sustentari pascive solet humana natura. Et quando *Cicero Catilinam* vocavit *parricidam civium*; cùm intelligeret eum esse eorum *interfectorem*. Quippe Interfectorum species est Parricida. Omnis enim Parricida est Interfector: non omnis interfector parricida. Sic cùm *Virgilius Chaoniam glandem* posuit pro quâvis glande; & *pocula Acheloïa* pro cujusvis aquæ poculis. Item *Arma*, pro *instrumentis* agrestium. Georg. 1. v. 160. ut & *Robur*, pro quavis *materiâ* unde conficiuntur *aratra*. ib. v. 162.

Quid est Synecdoche Individui pro Specie?

Synecdoche Individui pro Specie est Tropus, quo ex nomine Individui significatur Species. Vel——

——quo nomen Individui usurpatur ad significandum Speciem: h. e. quo nominatur Individuum, & intelligitur Species.

Ut cùm ponitur *Irus* pro paupere; *Crœsus* pro divite; *Aristides* pro justo; *Mecœnas* pro patrono; *Machaon*,

Machaon pro *Medico*. Hinc Mart. l. 2. ep. 16. Dimitte *Machaonas* omnes: i. e. *Medicos*. Sic cùm ponitur *Mare Myrtoum* vel *Carpathium* pro quovis mari; *Eurus*, vel *Aquilo* pro quovis vento; *Sardinia* pro loco inſalubri; *Adria* pro mari tempeſtuoſo; *Venuſiæ Sylvæ* pro quibuſvis ſylvis; *Ætheris* vel *aeris altitudo* pro cujuſvis altæ rei altitudine.

N. *Quum ponitur* Individuum pro Genere, *fit hoc per Metalepſin*, Cap. 20. *Primò enim Individuum ponitur pro Specie, tum verò Species ponitur pro Genere; per duplicem ſcil. Synecdochen, Individui pro Specie, & Speciei pro Genere. Niſi malis Synecdochen Individui (id quod faciunt alii) comprehendere ſub Synecdoche Speciei: quaſi ſub* Speciei *nomine intelligatur quicquid eſt* ſpecialius.

Sicubi etiam ponitur *Species pro Specie*, fit hoc quoque per Metalepſin; poſitâ ſcilicet primò Specie una pro Genere; tum poſito Genere pro Specie alterâ. Sic cùm *ærea* vocantur *arma*, (ut ſæpe apud *Homerum*) quæ verè *ferrea* ſunt, primò *æs* ponitur pro *metallo*, per Synecdochen Speciei pro Genere; tum *Metallum* ponitur pro *ferro*, per Synecdochen Generis pro Specie. Hinc Virg. Georg. 4. v. 174. *Alii ſtridentia tingunt Æra lacu.* Ubi *æs* poſuit pro *ferro*. Sic Ovid. Met. 13. v. 392. *Quâ patuit ferro lethalem condidit enſem, Nec valuere manus infixum educere telum.* Ubi *telum* poſuit pro *enſe*: i. e. *Speciem* pro *Specie*. Sic Hor. l. 1. Carm. Od. 2. *Columbas* poſuit pro *turturibus*. Nota quæ ſedes fuerat *columbis*. Ib. poſuit, *Perſas* pro *Parthis*. Huc etiam referri poteſt, cùm *profundum* ponitur pro *alto*; vel *altum* pro *profundo*: id quod ſæpe fit.

Denique ſiquando ponitur *Individuum unum pro alio* (ut *Æn.* l. 4. *v.* 215. *Paris* ponitur pro *Ænea*) fit hoc per *Metaphoram*, propter aliquam utriuſque ſimilitudinem;

litudinem; vel per *Ironiam*, propter aliquam inter utrumque oppositionem; vel per *Metalepsin*, posito scilicet primùm Individuo uno pro Specie; tum posità Specie illa pro Individuo altero. Ut, cùm, propter urbium vicinitatem ponitur *Sidon* pro *Tyro*. Nam primò ponitur *Sidon* pro *Urbe*, per Synecdochen Individui pro Specie: tum ponitur *urbs* pro *Tyro*, per Synecdochen Speciei pro Individuo. Sic fit cùm *Argos* ponitur pro *Sparta*. Hinc dicitur Dido *Sidonia*, pro *Tyria*; & Helena *Argiva*, pro *Spartana*. Vid. *Virg. Æn.* I. *v.* 617, 623, 654. Sic cùm dicit Dido apud *Virg. Æn.* I. *Atque utinam rex ipse Noto compulsus eodem Afforet Æneas.* Primò per *Notum* intelligitur *Ventus*; tum per *ventum* intelligitur *Boreas*. Non enim Australi, sed Aquilonali fertur vento ex Sicilia in Lybiam.

Appendix de Antonomasiâ.

Duos Tropos scilicet Synecdochen Speciei pro Individuo, & Individui pro Specie, quidam sub *Antonomasiæ* nomine tradunt. Libet itaque Lectoris gratiâ ad hujus considerationem parumper excurrere.

Quid est Antonomasia?

Antonomasia est transmutatio communis nominis pro proprio, & proprii nominis pro communi.

Hujus itaque duo sunt genera; *alterum*, quo *commune* sumitur *pro proprio*, quodque est idem cum Synecdoche Speciei pro Individuo; *alterum*, quo *proprium* sumitur pro *communi* quodque idem est cum Synecdoche Individui pro Specie.

Ad prius Antonomasiæ Genus referunt, quando pro *Nomine Proprio* ponitur,

Primò, *Nomen Patronymicum*. Ut *Saturnius* pro *Jove*; *Priamides* pro *Hectore*; *Atrides* pro *Agamemnone* vel *Menelao*; *Tydides* pro *Diomede*; *Pelides* pro *Achille*; *Anchisiades* pro *Æneâ*, &c.

Secun-

Secundò, *Nomen Gentile.* Ut *Cytherea* vel *Erycina* pro *Venere*; *Arpinas* pro *Ciceronе*; *Pœnus* pro *Hannibale*; *Ithacus* pro *Ulysse*; *Tuscus* pro *Sejano.*

Tertiò, *Epitheton Appellativum.* Ut *Omnipotens* pro *Jove*; *Impius* pro *Æneâ.* Ut Virg. Æn. 4. *Thalamo quæ fixa reliquit Impius*, i. e. Æneas, scil. ex mente dicentis.

Quartò, Nomen studii, artis, officii, dignitatis. Ut *Philosophus* pro *Aristotele*; *Orator* pro *Demosthene* vel *Ciceronе*; *Poeta* pro *Homero* aut *Virgilio*; *Apostolus* pro *Paulo*; *Prætor*, *Consul*, *Episcopus*, *Doctor*, &c. pro singularibus hominibus in aliquo horum, vel honorum, vel officiorum constitutis.

Quintò, *Periphrasis non reciproca.* Ut *Trojani belli Scriptor* pro *Homero*; *Veneris filius* pro *Æneâ*; *sævis inimica Virgo Belluis* pro *Diana.*

Ad posterius Antonomasiæ Genus referunt, quando pro *Communi seu Appellativo Nomine* ponitur. Vel,

Primò, *Proprium personæ Nomen.* Ut *Cato* pro *Sapiente*; *Virgilius* pro *Poeta*; *Tullius* pro *Oratore*; *Mecœnas* pro *Patrono*; *Aristides* pro *Justo*; *Prometheus* pro *Figulo*; *Tiresias* pro *Cæco*; *Achilles* pro *forti*; *Nestor* pro *diserto*; *Ulysses* pro *vafro*; *Thersites* pro *deformi*; *Sardanapalus* pro *molli*; *Nero* pro *crudeli*; *Catilina* pro *scelerato*; *Brutus* pro *bono*; *Venus* pro *amicâ*; *Lucretia* vel *Penelope* pro *pudicâ*; *Helena* pro *adulterâ.*

Secundò, *Proprium Gentis, Nationis,* vel *Loci Epitheton.* Ut cùm ponitur *Musa Attica*, pro quovis Athenis nato eloquentiâ præcellente; *Massicum vinum* pro quovis alio nobiliore vino; *Sus Sabellicus*, *Aper Caledonius*, *Leo Numidicus* pro quovis sue, apro, leone. Sic cùm *Lœna Getula* pro *quavis lœna* ponitur. Hor. Carm. l. 3. Od. 20. *Parivsve lapis* pro *Marmore.* Virg. Æn. 1. 597. Item cùm *Pœnus* ponitur pro perfido, vel *Cretensis* pro mendace. Licet in hoc loquendi modo sit etiam Metaphora; cùm ideò

dicatur

dicatur aliquis esse *Pœnus*, vel *Cretensis*, qui non est de alterutrâ gente oriundus, quòd morum similitudine aliquâ, scil. perfidiâ, vel mendacitate *Pœnos* vel *Cretenses* referat.

Dicitur Ἀντονομασία Antonomasia, ab ἀντὶ *pro*, & ὀνομάζω *nomino*: quia Antonomasia ejusmodi est dicendi modus in quo *nomen aliud ponitur pro alio*, & disertim *commune pro proprio*, vel *proprium pro communi*.

CAPUT V.

De Synecdoche Totius Essentialis, & Partis ejus.

Q*Uid est Synecdoche Totius Essentialis?*

Synecdoche Totius Essentialis est Tropus, quo nomen Totius Essentialis ponitur ad significandum alterutram illius partem. Sive——

——quo nomen *Compositi* ponitur ad significandum vel *Materiam* vel *Formam*.

Aliquando *Compositum* ponitur pro *Materiâ*: h. e. nominatur Compositum, & intelligitur solùm Materia.

Ut, *Sustulerunt Dominum meum*, i. e. Domini mei *Corpus*. Sic Virg. *Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros*, i. e. exanimum Hectoris corpus. *Juven.* 10. *Sat. Plenæ sororibus urnæ*, i. e. sororum cineribus, & ossibus. Id. Expende *Hannibalem*, i. e. Hannibalis *cineres*. Sic *Homer. l. 1. Iliad.* αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσι, i. e. αὐτῶν σώματα.

Hoc cùm fit, dici potest hic Tropus *Synecdoche Materiati* pro materiâ.

Aliquando *Compositum* ponitur pro *Formâ*: h. e. nominatur Compositum, & sola intelligitur Forma.

Ut

Ut cùm (*Luc.* 16. *v.* 23.) dicitur *Divis* vidiſſe *Abrahamum* procul, & *Lazarum* in ſinu ejus, voces illæ, *Dives, Abrahamus, Lazarus*, ſolùm ſignificant hominum iſtorum animas.

Hoc cùm ſit, dici poteſt hic Tropus *Synecdoche Formati* pro *Formâ*.

N. Materiatum & Formatum *nihil aliud ſunt quàm ipſum Compoſitum, quod diverſo reſpectu diverſas ſortitur appellationes, & reſpectu Materiæ, unde componitur, dicitur* Materiatum, *reſpectu Formæ quâ informatur, dicitur* Formatum: *reſpectu utriuſque ſimul Conjuncti, dicitur* Compoſitum.

Quid eſt Synecdoche Partis Eſſentialis?

Synecdoche Partis Eſſentialis eſt Tropus, quo nomen partis eſſentialis ponitur ad ſignificandum totum eſſentiale. Sive——

——quo nomen vel *Materiæ* vel *Formæ* ponitur ad ſignificandum totum *Compoſitum*.

Aliquando nomen *Materiæ* ponitur ad ſignificandum totum *Compoſitum*: h. e. ſola nominatur Materia, & intelligitur totum Compoſitum.

Ut cùm ponitur *ferrum* pro *gladio*, vel quibuſcunque aliis armis ferreis; *as, argentum, aurum* pro æreis, argenteis, aureſſve nummis, vel vaſis inde conflatis; *pinus, abies, robur* pro navibus ex pinu, abiete, vel robore compactis. Sic *Juv. Sat.* 8. poſuit *ceras* pro *cereis imaginibus*. Tota licet Veteres exornent undique *cerâ* Atria. Et ib. *v.* 103. *Ebur* pro *ſtatuâ eburnea*. Item cùm ponunt Græci σώματα pro hominibus, præcipuè ſervis. Hinc illud *Demoſthenis*, σώμασι καὶ χρήμασι πάλαι παρεσκευασμένοι hominibus & nummis bene inſtructi. Sic apud nos dicitur, *any body, every body, no body*, pro *any, every, no man*. Hinc item *Horat. l.* 1. *Od.* 35. dixit, *Imo tollere de gradu* mortale corpus, pro *hominem*. Et *Virg.*

Æn.

Æn. 3. *v.* 303. *Libabat* cineri *Andromachæ*, pro *Hectoris*.

Hoc cùm fit, dici potest hic Tropus Synecdoche *Materiæ* pro *Materiato*.

Aliquando nomen *Formæ* ponitur ad significandum totum *Compositum*: h. e. sola nominatur Forma, & totum Compositum intelligitur.

Ut cùm dixit Apostolus, *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, intelligendus est *omnis homo*. Sic dixit *Cicero*, *Vos meæ charissimæ animæ sæpissimè ad me scribite*, i. e. Vos charissimi mihi homines. Sic dixit *Virg.* *Animâ litandum Argolicâ*, pro homine Argolico.

Hoc cùm fit, dici potest hic Tropus *Synecdoche Formæ* pro *Formato*.

Aliquando *pars altera* essentialis ponitur pro *alterâ*, nempe *anima* pro *corpore* (qui loquendi modus est *Hebræis* usitatus) hoc autem fit per *Metalepsin*, de quâ postea, *Cap.* 19.

CAPUT VI.

De Synecdoche Totius Integralis, & Partis ejus.

Quid est Synecdoche Totius Integralis?

Synecdoche Totius Integralis est Tropus, quo ex nomine Totius Integralis significatur aliqua ejus pars, seu membrum.

Hæc Synecdoche triplex est, viz. *Corporis*, *Temporis*, *Numeri*.

Primò, *Corporis*; cùm totum corpus ponitur pro aliquo ejus membro vel parte: h. e. nominatur Corpus, & intelligitur tantummodo membrum ejus.

Ut

Ut cùm ponitur *Elephantus* pro ebore, hoc eſt, Elephanti dente ſeu cornu. *Virg. Æn. 6. v.* 895. Item cùm dicitur *fontem ſirebant*, pro parte fontis; vel cùm *Bibere Xanthum, Ararim, Tigrim* dicitur pro *bibere partem aquæ fluviorum iſtorum.* Sic cùm ab *Horatio, l. 3. Od. 7.* & *Virg. Georg. 1. Primo vere* dicitur pro *primâ parte veris.* Et *primâ nocte* pro *primæ parte noctis.* Sic *dormire in medios dies* dicitur pro dormire in mediam partem dierum. *Hor. l. 1. ep. 2.* Item cum *ultimâ plateâ vel urbe* dicitur pro ultimâ plateæ vel urbis parte; ut & *extremâ paginâ* pro extrema paginæ parte; *medius homo*, vel *mulier* pro mediâ hominis, vel mulieris parte. Unde *Plaut. Pœn. 5. 2. Immo etiam in* medio oculo *paulum foret*, pro in medio [vel mediâ parte] oculi. Aut cùm ponitur *Orbis terrarum* pro Imperio Romano.

Huc refertur cùm *immenſum* pro *magno* ponitur. Ut *Virg. Georg. 1. An Deus immenſi veniat maris*, i.e. permagni. Sic ib. *Illius immenſæ ruperunt horrea meſſes.* Sic *Æn. 2.* 185. *Hanc tamen* immenſam *Calchas attollere* molem *juſſit.* Loquitur de equo Trojano.

Huc etiam referri fortaſſe poteſt, quando id quod totius eſt, in Epitheto aliquo, ſeu Adjectivo nomine, attribuitur parti. Ut cùm dixit *Plautus, Ego tibi iſtam ſceleſtam, ſcelus, linguam abſcindam.* Amph. 1. 1. Item *Ovid. Met.* 13. *In me ſtolidæ convitia fundere linguæ.* Ubi *ſceleſtam linguam*; & *ſtolidæ linguæ* poſita ſunt pro *linguâ ſceleſti* & *ſtolidi hominis*; attributis ſcilicet *ſcelere* & *ſtoliditate*, quæ ſunt propria *hominis*, uni hominis parti, nempe *linguæ.* Sic dicitur *manus fallax* & *incontinens* & *ſuperba*, pro manu *fallacis* & *incontinentis* & *ſuperbi.*

Secundò, *Temporis longioris*; cùm longius aliquod tempus ponitur pro breviori: h. e. cùm nominatur Tempus longius, & intelligitur brevius.

Ut (apud *Terent.*) *Annus eſt dum comantur*, i.e. tempus longiuſculum. Sic (*Matth. 12. 40.*) pronun-

tur

tur *tres dies*, & *tres noctes*, hoc est, triduum, pro tridui parte, uno scilicet integro die & parte duorum.

Huc refertur cùm *Æternum* ponitur pro *diuturno*. Ut, *Spero æternam inter nos gratiam fore*, i. e. diuturnam, vel duraturam quandiu superstites erimus. *Serviet æternùm*, i. e. quamdiu vivet. *Vincula & ea* sempiterna *inventa sunt*. Cic. 4. Cat. Æternis *tenebris vinculisque mandare*. Id. ib.

Hæc Synecdoche frequens occurrit in sacris Scripturis.

Tertiò, *Numeri majoris*; cùm major aliquis numerus ponitur pro minore: h. e. nominatur major Numerus, & intelligitur minor. Scilicet——

——Vel (primò) *Pluralis* pro *Singulari*.

Ut, *Nos populo imposuimus*, pro *ego imposui* populo, Sic dicitur (*Matth.* 27. 44.) *Latrones improperabant* ei, i. e. *alter* latronum, *Luc.* 23. 39. Sic ponunt Poetæ *Ora* pro *os*, *Colla* pro *collum*;

——Vel (secundò) *Rotundus pro Minore*.

Ut si dicas, *Reges imperârunt Romæ annis ducentis quinquaginta*, cùm tantùm ducentos quadraginta quatuor imperârint. Sic *Cicero* posuit *quadraginta annos* pro *triginta sex*: D. Paulus (1 *Cor.* 15. 5.) *Duodecim* posuit *Apostolos* pro *undecim*.

Huc refertur cùm *Certus Numerus* pro *incerto*, sed *minore* ponitur.

Ut (apud *Terent.*) *Millies audivi*, i. e. persæpe. Sic (apud *Ciceron.*) *Sexcenta licet ejusmodi proferre*, i. e. permulta.

——Vel (tertiò) *Infinitus* vel *Innumerus* pro *Magno*.

Ut si dicas, *Præter eos, qui in acie ceciderunt, infinitus porrò hostium numerus se fugæ dedit*. Sic dixit *Cic.* 3. *Catil. Cùm cædem infinitam civium fecissent*, i. e. permagnam. Id. *Cujus ex ludo, tanquam ex equo Trojano innumeri* (i. e. permulti) *Principes exierunt*. Sic *Appul. Innumerabilia* (i. e. permulta) *piscium genera enumerat*.

Quid

Quid eſt Synecdoche Partis Integralis?

Synecdoche Partis Integralis eſt Tropus, quo ex nomine Partis Integralis Totum Integrale intelligitur.

Hæc etiam Synecdoche triplex eſt, ſcil. *Membri, Temporis, Numeri.*

Primo, *Membri*; cùm corporis alicujus membrum, vel pars, pro toto corpore ponitur: h. e. nominatur Membrum tantum, & intelligitur Corpus totum.

Ut cùm ponitur *Caput* pro homine; *os* pro facie; *ungula* pro equo; *ſumen* pro ſue (ut *Juv.* 12. 73.) *tectum* pro domo; *mucro* pro gladio; *carina* vel *puppis* pro nave; *convexum*, *axis*, vel *polus* pro cœlo; *Achaia* pro Græciâ; *apex* pro pileo; *umbo* pro togâ (ut apud *Perſ. Sat.* 5.) vel cùm ponitur *Dux* pro exercitu.

Huc fortaſſe referri poteſt, cùm id quod Partis eſt, in *Epitheto* aliquo ſeu Adjectivo nomine, tribuitur Toti. Sic *Horat.* vocat *æratas naves*, quarum tantùm *roſtra* erant *ærata*. *Carm. l.* 2. *Od.* 16. *v.* 21. Sic legitur *ib. l.* 3. *Od.* 1. *ærata triremis.*

N. *Aliquando Corporis pars una ponitur pro alia. Ut* Virg. Æn. 5. v. 198. Vaſtis tremit ictibus ærea puppis; *ubi puppis ponitur pro prorâ. Nam prora, non puppis erat ærata. Eſt in hoc dicendi genere Metalepſis; quam vid.* Cap. 20.

Secundò, *Temporis brevioris*; cùm brevius aliquod tempus pro longiori ponitur: h. e. nominatur Tempus brevius, & intelligitur longius.

Ut cùm ponitur *bruma* pro hyeme; *ver*, *æſtas*, *autumnus*, vel *hyems* pro anno. Sic dixit *Horat.* (c. l. 1. Od. 11.) *ſeu plures hyemes* (i. e. annos) *ſeu tribuit Jupiter ultimam.* Et ib. Od. 15. *Poſt certas hyemes uret Achaïcus ignis Iliacas domos.*

Tertiò, *Numeri minoris*; cùm minor aliquis numerus

merus ponitur pro majore: h. e. nominatur Numerus minor, & intelligitur major. Scilicet—

——Vel (primò) *Singularis pro Plurali.*

Ut cùm dicitur, *Hostis habet muros*, pro hostes habent; *Romanus prælio victor*, pro Romani; *Miles pro militibus*; piscis pro piscibus; Rana pro ranis. Hinc Virg. Æn. 1. *Utrumq; armato* milite *complent.* Ovid. 1. Met. *In* frondem *crines, in ramos brachia crescunt.*

——Vel (secundò) *Rotundus pro majore.*

Ut cùm *mille carinæ*, & *mille puppes* dicuntur (apud *Virg.* & *Ovid.*) pro *mille centum & octoginta sex.* Sic cùm eos vocamus *Septuaginta Interpretes*, qui erant *duo & septuaginta.* Ut apud Romanos dicti sunt *Centum viri*, qui erant *centum & quinque.*

Huc refertur cùm *Certus* seu *Finitus Numerus* pro *incerto*, sed *majore* ponitur.

Ut cùm (apud *Horat.*) *Tergeminis tollere honoribus*, ponitur pro *plurimis.* Sic *Virg. Terque quaterque beatos* dixit, pro sæpius, seu multum beatos. *Apocal.* 5. 11. *Millies centena millia, & decies centena millia* significant numerum penè infinitum.

CAPUT VII.

De Metonymia in genere.

Quid est Metonymia?

Metonymia est Tropus, quo res una, quæ cum alterius essentiâ sic conjungitur, ut ejus de essentiâ non sit, pro ea re ponitur, cujus cum essentiâ conjungitur.

Vel—— quo ex nomine Causæ intelligitur Causatum, & ex nomine Subjecti intelligitur Adjunctum, & vice versâ.

Μετωνυ-

Μετωνυμία Metonymia dicitur à μετὰ, ſignificante in compoſitione *mutationem*, & ὄνομα *nomen*, ut ſit nominum commutatio: hoc enim Tropo commutant inter ſe nomina res ſibi invicem relatæ, tanquam Cauſa & Effectum, & tanquam Subjectum & Adjunctum, ita ut unius rei nomine res altera intelligatur.

Ad hunc etiam Tropum intelligendum ſunt quædam ex Logicis petenda de naturâ Cauſæ & Cauſati, Subjecti & Adjuncti.

Quid eſt Cauſa?

Cauſa eſt id, cujus vi res aliqua eſt.

Quid eſt Cauſatum?

Cauſatum eſt id, quod à cauſis ſuis conſtituitur. Sive—— quod vi cauſæ eſt.

Quot ſunt Cauſarum genera?

Cauſarum genera quatuor ſunt, *Materia*, *Forma*, *Efficiens*, & *Finis*.

Hunc Cauſarum numerum ſic colligunt. Cùm nihil fiat à ſeipſo, ſed, quicquid fit, ab alio fiat, datur cujuſque rei factæ cauſa *efficiens*. Tum quia nulla res finita poteſt aliquid ex nihilo producere, ergo in rerum generatione danda eſt *Materia*, ex quâ res fiant, ut ſint aliquid, & *Forma* in materiam introducenda, per quam res ſint id, quod futuræ ſunt. Denique cùm nihil agat temerè, ergo datur *Finis*, cujus gratiâ efficiens operatur.

Duæ priores, nempe *Materia* & *Forma*, rei, cujus cauſæ ſunt, eſſentiam ingrediuntur, tanquam conſtituentes illius partes. Unde hujus loci propriè non ſunt: adeóque nihil hîc dicimus de *Metonymiâ*, vel *Materiæ*, vel *Formæ*. Tamen earum commutationem cum Compoſito, magis accommodatè ad puerilem captum ſub Synecdoche Partis Eſſentialis tractamus. Vide *Cap.* 5.

At duæ poſteriores, nempe *Efficiens* & *Finis*, hujus loci ſunt, & hîc tractandæ erunt.

Quid

Quid est Efficiens?

Efficiens est Causa externa, à quâ res est;
Vel— quâ res actione verâ producitur.

Ut, pater est Efficiens filii, quem generat; architectus est efficiens domûs, quam ædificat; ignis est efficiens caloris, quem producit.

Efficiens influit in Effectum per actionem verè causantem, quâ ratione à *Fine* distinguitur. Nam res etiam à fine proficiscitur, at non causalitate verâ, sed tantùm Metaphoricâ.

Dicitur autem Efficiens *Causa Externa*; quia extrinsecè producit aliud, cujus ipsa non est pars. Ut pater non est pars filii; nec est architectus pars domûs; nec est ignis in foco pars caloris illius, quem producit in assidentibus.

Quotuplex est Efficiens?

Efficiens duplex est; *Principalis* & *Minus principalis.*

Quænam est Efficiens principalis?

Causa *Efficiens principalis* est, quæ suâ virtute Effectum producit.

Quænam est Efficiens minus principalis?

Causa *Efficiens minus principalis* est, quæ causæ principali in producendo effecto subservit.

Hæc vel est *Prægumena*, vel *Procatarctica*, vel *Instrumentum.*

Prægumena est, quæ principalem causam intus vel *disponit*, vel etiam *promitat* ad agendum.

N. *Prægumena aliquando solummodo* disponit; *ut cùm temperamentum dicitur causa morum; aliquando etiam* promitat; *ut cùm ira est causa cædis, avaritia furti, superbia luxûs.*

Procatarctica est, quæ principalem causam *extrinsecus* incitat ad agendum.

Ad hanc causam reducitur

Primò,

Primò, *Objectum*, ſcil. quatenus *excitat*, aut *movet* cauſam principalem.

Secundò, *Occaſio*, ſeu loci temporiſque commoditas ad agendum quæ velis, quatenus ea habet vim aliquam movendi ad agendum, & impedimenta tollit.

Tertiò, *Cauſa moralis*, h. e. *Autor*, ſive is qui cauſam principalem ad agendum aliquid hortatur, rogat, conſulit, perſuadet, minis inſtigat, non impedit cùm debet & poteſt, & quoquo modo ſic ſe gerit, ut effectus ei imputetur.

N. *Author, h. e. Scriptor libri, eſt operis ſui Efficiens Principalis.*

Quartò, *Cauſa meritoria*, ſeu *Meritum*, quo movetur agens ad talionem referendam, idque tam in bonis, quàm in malis, tam in conferendo præmium, quàm in inferendo pœnam.

N. *Pro cauſâ meritoriâ interdum ſumitur* occaſio, *veluti cùm injuria illata dicitur occaſio pugnæ, aut belli, aut cædis: quæ ſi ficta eſt, dicitur* prætextus.

Inſtrumentum eſt, quod cauſæ principali in effectione ſubſervit, & iſtius virtute agit.

Harum omnium cauſarum ſit hoc exemplum. Dum *Sempronius* veſpertino tempore unà cum *Pomponio* in nemore ambulat, occurrit ei *Titius* uxoris mœchus: hunc, ſuadente *Pomponio*, *Sempronius* gladio occidit. Hujus cædis cauſa *Principalis* eſt *Sempronius*, *Proegumena* eſt illius zelotypia; *Procatarcticæ* ſunt *Objectum, Titius* mœchus; *Occaſio, Titii* mœchi in iſtum locum, & eo tempore adventus; *Cauſa moralis, Pomponius* ſuaſor; *Cauſa meritoria*, *Titii* adulterium cum uxore *Sempronii*: denique *Inſtrumentum* eſt gladius.

Quid

Quid est Effectum ?

Effectum est id, quod ab Efficiente fit ; vel quod ab efficiente causâ, actione verâ producitur.

E. g. Poema est Effectum Poetæ, qui illud composuit ; domus Architecti, qui illam ædificavit ; mundus Dei, qui illum creavit ; filius Patris, qui illum generavit.

N. *Effectum est vel* Actio, *vel* Res *actione producta. Est autem Actio, respectu Agentis, Effectum ; & respectu Rei actione productæ, Efficiens. V. g. Scriptio, respectu Scribentis, est Effectum : at respectu Scripturæ, est Efficiens.*

Quid est Finis ?

Finis est causa propter quam res est ; vel Finis est causa externa, cujus gratiâ res est, vel fit ; hoc est, cujus amore efficiens incitatur ad agendum.

Ut eruditio est finis studiorum, quia eruditionis amore impellitur studiosus ad studendum.

N. *Dicitur autem Finis causa externa, quod non sit pars effecti illius ad quod producendum amore sui efficientem incitat.*

Quid est Medium, seu Destinatum ?

Medium seu Destinatum est id quod est propter finem (vel gratiâ Finis) ; seu id quod ad finem consequendum destinatur, & cujus ope efficiens finem consequitur.

Ut Meditatio est eruditionis medium, quia destinat studiosus meditari in ordine ad eruditionem consequendam, & meditando consequitur ut sit eruditus.

Dicitur *Medium*, quatenus eo mediante, finem consequimur : dicitur *Destinatum*, quatenus ipsum ad finem consquendum destinatur.

Quid eſt Subjectum?

Subjectum eſt, quod alicui ſubjicitur; vel cui aliquid præter ipſius eſſentiam adjungitur.

Quotuplex eſt Subjectum?

Subjectum quadruplex eſt, *inhæſionis*, *adhæſionis*, *locationis*, & *occupationis*.

N. *Hæc quadripartita ſubjecti diviſio facta eſt, non fortè ad mentem Philoſophorum, at certè ad captum puerorum.*

Quid eſt Subjectum Inhæſionis?

Subjectum inhæſionis eſt, cui adjunctum intrinſecus accidit, vel inhæret, ſive quod adjunctum in ſe recipit, diciturque Materia *in qua*.

Sic *anima* eſt ſubjectum potentiarum, artium, virtutum, vitiorum; *corpus*, ſtaturæ, pulchritudinis, deformitatis, roboris, infirmitatis, ſanitatis, morborum; *Sol*, lucis, caloris, virtutis; & quælibet ſubſtantia eſt ſubjectum ſuæ formæ accidentalis, ſeu accidentis ei inhærentis.

Quid eſt Subjectum Adhæſionis?

Subjectum adhæſionis eſt, cui adjunctum *extrinſecus* accidit, vel adhæret; ſeu quod adjunctum ad ſe recipit.

Sic *homo* eſt ſubjectum veſtium, armorum, divitiarum, poſſeſſionum; & *res* temporis, circumſtantiarum, ſignorum antecedentium, conſequentium, conjunctorum ſive concomitantium, item ſignificantium.

Quid eſt Subjectum Locationis?

Subjectum locationis eſt, intra vel juxta quod adjunctum locatur; ſeu quod adjunctum intra vel juxta ſe locatum continet.

Quippe hic *Locus* eſt Subjectum & *Locatum* Adjunctum.

Sic

Sic *terra* est subjectum hominum, bestiarum; *mare* piscium, navium, accolarum; *aer* avium, volucrium, nubium; *cœlum* stellarum, cœlitum; *patria* hominum ibi natorum, vel degentium; *urbs* civium; *senaculum* senatûs, consultationis; *templum* rerum divinarum, utensilium sacrorum; *forum* mercaturæ; *poculum* vini; *fluvius* juxta habitantium, &c.

Quid est Subjectum Occupationis?

Subjectum occupationis est, circa quod adjunctum occupatur; seu quod adjunctum circa se occupat; nihilque est aliud quàm *Objectum* vel Materia *circa quam.*

Sic *color* est subjectum vel objectum visûs; *vox* auditûs; *verum* intellectûs; *bonum* voluntatis, amoris; *malum* odii, metûs; item *ratio* est subjectum vel objectum Dialecticæ & Dialectici; *Oratio* Grammaticæ & Grammatici; *Morbus* Medicinæ & Medici; item *labor* est subjectum vel objectum fortitudinis & ignaviæ; *pecunia* liberalitatis & avaritiæ; *voluptas* temperantiæ & intemperantiæ; denique *res cogitata, dicta, scripta* est subjectum, sive objectum cogitationis & cogitantis, dictionis & dicentis, scripturæ & scribentis.

Quid est Adjunctum?

Adjunctum est, cui aliquid subjicitur; vel quod alicui præter ipsius essentiam adjungitur.

Quotuplex est Adjunctum?

Adjunctum quadruplex; primò, *inhæsionis*, quod subjecto inhæret; secundò, *adhæsionis*, quod subjecto adhæret; tertiò, *locationis*, quod intra vel juxta subjectum locatur; quartò, *occupationis*, quod circa subjectum occupatur, dicunturque *Occupatum.*

N. *Horum omnium exempla jam supra dicta sunt.*

Quotuplex eſt Metonymia?

Metonymia ſextuplex eſt, Efficientis & Effecti; Finis & Medii; Subjecti & Adjuncti.

N. *Vulgò dictam* Metonymiam Materiæ & Formæ *tractavimus ſub Synecdoche Partis Eſſentialis, ſeu* Materiæ & Formæ; *ſi non magis (ut ſpero) rectè, ſaltem ad puerorum captum magis accommodatè; quippe quibus eſt facilius concipere Materiam & Formam ſub ratione partium conſtituentium, quàm ſub ratione rerum cauſantium. Qui aliter ſenſerit, poteſt adhuc retinere nomina* Metonymiæ Materiæ, & Met. Formæ: *res eodem recidit.*

CAPUT VIII.

De Metonymia Efficientis.

QUid eſt Metonymia Efficientis?

Metonymia Efficientis eſt Tropus, quo ex nomine Efficientis intelligitur Effectum; ſive quò nomen Efficientis uſurpatur ad ſignificandum Effectum: h, e. nominatur Efficiens; & intelligitur Effectum.

Ut *primò*, Cùm *Deus* nominatur pro divino aliquo *opere, dono*, vel *inſpiratione.*

Hinc *Lucan.* l. 9. *Ille Deo plenus*, i. e. divino numine vel ſapientiâ. Id. l. 1. *Plenus Lyæo*, i. e. *Bacchò*, pro *Plenus Bacchi furore.* Sic Actor. 11. 24. *Plenus Spiritu Sancto* dicitur pro plenus Spiritus Sancti donis. Sic *Virg. Æn.* 2. 337. *In arma furor, quò triſtis Erinnys* (i. e. *furor*) *vocat.*

Secundò, Cùm nomen *Ejus*, qui rem aliquam, ejuſ-

ve

ve uſum, *invenit*, *curat*, vel *procurat*, ponitur pro re ipsâ, vel pro uſu rei, quam invenit, curat, procuratve.

Hinc ponitur *Mars* pro prælio; *Bacchus* pro vino; *Ceres* pro pane; *Lucina* pro partu; *Minerva* pro lanificio, aliisve artibus; *Venus* pro amore, vel libidine; *Muſa* pro *Carmine*; *Cupido* pro *Cupiditate*; *Diana* pro *Venatione*. Hinc legere eſt apud *Virg. Eclog. 6. Silenum inflatum venas Iaccho.* Et Æn. 2. 334. *Cæco* Marte *reſiſtunt*. Ut apud *Hor. l. 3, Od. 5. Arva* Marte *populata noſtro*. Ib. *Et* Marte *Pœnos protteret altero*.

Huc refertur cùm nomen *Datoris*, vel *Venditoris* ponitur pro re ab ipſo datâ, vel venditâ. *Ipſorum vero* fortunæ [i. e. dona fortunæ] *curæ nobis eſſe debent*. Cic. pro L. Man.

Tertiò, Cùm nomen *Parentis* ponitur pro *Liberis* vel *Poſteris*.

Hinc *Iſrael* ponitur pro *Iſraelitis*; *Benjamin*, vel alius Patriarcharum, pro tribu ejus. Vide *Iſaiæ, c. 9. v. 21. Titan* pro *Prometheo*. Sic *Perſ. 1. Sat. v. 87. An Romule ceves?* Ubi *Romulus* parens Romanorum, pro quovis Romano ponitur.

Huc refertur cùm *Animal* ponitur pro pullis ſuis; aut *Arbor* pro foliis, floribus, vel fructibus ſuis. Hinc *Virg. 1. Georg. Concuſſaque famem in ſylvis ſolabere* quercu: i. e. glande. Sic *Juven. 10. Sat. Contingunt homines veteris faſtidia* quercûs.

Quartò, Cùm ponitur *Magiſter* pro Sectâ, doctrinâ, vel diſciplinâ ſuâ.

Ut ſi dicatur, *Regnat in Scholis Ariſtoteles*; *Primas obtinet Plato*; *Contendit cum Arminio Calvinus*; *cum Papâ Lutherus*; i. e. Philoſophia Ariſtotelicâ; Sectatores Platonis, &c.

Huc refertur cùm *Legiſlator* ponitur pro Lege, ab ipſo conſtitutâ. Hinc *Hor. Epod. 4. v. 15. Sedilibuſque*

que magnus in primis eques Contempto Othone [i. e. Othonis lege] *ſedet.*

Item cùm *Lex* ponitur pro *Supplicio* ab ipſa inflicto. Hinc 1 *Tim.* 1. 9. Lex *juſto non eſt poſita*, i. e. *pœna* non eſt conſtituta.

Quinto, Cùm *Author* dicti, ſcriptive, ponitur pro ſuo aliquo dicto vel ſcripto.

Hinc *Livius* nominatur pro Hiſtoriâ *Livii*; *Homerus* vel *Virgilius* pro poematis ſuis. Sic *Luc.* 16. 29. *Habent* (inquit *Abrahamus* Diviti) *Moyſen & Prophetas*, i. e. ſcripta Moſaïca & Prophetica.

Sextò, Cùm ponitur *Opifex* pro opere ſuo. Ut apud *Juven. Sat. Rara ſine Mentore menſa*, i. e. ſine poculo, vel vaſculo à Mentore cælato.

Huc refertur cùm *Paterfamilias* ponitur pro ædificiis, hortis, pomariis, ambulacris, vivariis à ſe confectis; vel *Animal* pro latibulis, nidiſve à ſe conditis & compoſitis.

Septimò, Cùm ponitur *Terra* pro plantis, arboribus, animalibus è ſe productis.

Ut *Iſai.* 40. 6. *Libanus non ſufficiet ad ſuccendendum*, i. e. ligna Libani non ſufficient.

Octavò, Cùm ponitur *Sol*, *Luna*, vel *Stella* pro calore, lumine, anno, menſe, die, vel quovis effectu ſuo.

Ut apud *Virg.* 1. *Georg. Illa ſeges bis ſolem ſenſit*, i. e. ſolis calorem. Ibid. *Glebaſque jacentes pulverulenta coquat maturis ſolibus æſtas*; i. e. fervidis caloribus. Id. ib. *v.* 393. *Nec minus ex imbri ſoles* [i. e. ſerenitates] *Proſpicere poteris.* Sic *Mart. l.* 5. *Ep.* 21. Bonoſque ſoles effugere atque abire ſentit, i. e. dies. Sic *Virg. Eclog.* 9. *Sæpe ego longos Cantando puerum memini me condere ſoles.*

Nonò, Cùm ponitur *Lux* pro die.

Ut apud *Ovid.* 6. *Faſt. Poſt ſeptem luces Junius actus erit*; i. e. poſt ſeptem dies. Et de *Pont. l.* 2. *el.* 1.

Multis

Multis lucibus ante, i. e multis diebus ante. *Virg.* Eclog. 7. *Si mihi non hæc lux toto jam longior anno est.*

Decimò, Cùm *Affectus* aliquis ponitur pro effectu suo.

Ut *Mich* 1. 9. *Iram Domini portabo*; i. e. pœnam ab irâ profectam. Sic *Eleemosyna* sæpe ponitur pro *dono*, seu opere misericordiæ. Ut *Matth.* 6. 2. *Quum ergo facis eleemosynam, noli tubâ canere ante te.*

Undecimò, Cùm *Qualitas* aliqua ponitur pro effectibus ejus.

Ut si dicatur, *Ægrotat ex frigore*, i. e. febre per frigus contractâ. Sic *Cic.* pro *Mil.* dixit, *Resistere levitati multitudinis*, pro *tumultui*, quem conciverat levitas multitudinis. Sic legitur apud *Pers.* 1. *Sat. Linguæ quantum sitiat canis.* Ubi *sitiat* ponitur pro *exserat*: nam sitis efficit, ut canis linguam exserat.

Duodecimò, Cùm *Causa meritoria* sive meritum ponitur pro eo, quod promeretur, sive id bonum sit, sive malum.

Ut *Gen.* 4. 7. *In foribus peccatum aderit*, i. e. peccati pœna. Sic *Gen.* 19. 15. *Ne & tu pereas in scelere civitatis*, i. e. pœna. Ita *Levit.* 20. 29. *Portabunt ambo iniquitatem suam*, i. e. pœnam. Sic *Levit.* 19. 13. *Opus mercenarii non pernoctabit tecum*, i. e. mercedem illius operis promeritam in diem posterum non retinebis. Ita *Ose.* 4. 8. *Peccata populi mei comedent*, i. e. Sacrificia pro peccatis oblata.

Huc refertur cùm *Pretium* ponitur pro Re pretio empta. Ut si dicatur, *Hîc decem minæ sunt*, pro *Hîc equus decem minis constitit.* Sic est locutus *Thraso* ille *Terentianus* de ancilla *Thaïdi* donata: *Hîc sunt tres minæ*, i. e. Hæc tribus minis constitit. *Ter. Eun.* 3. 2. 18.

13mo Cùm *Actio* aliqua ponitur pro effectu suo.

Ut *Psal.* 120. 2. *Laborem manuum tuarum manducabis*,

cabis, i. e. Cibum manuum labore partum. Sic *Juv. Sat.* 8. *Polycleti multus ubique labor*, i. e. multa opera. Ita *Mart. Solus Mentoreos habes labores.* Item *Virg. Æn.* 2. *Boum labores*, i. e. fructus boum laboribus productus. Sic *Hesiod.* μελισσάων κάμαθον τρύχουσιν ἀεργοί, i. e. apum laborem absumunt otiosi. *Æn.* 7. 248. *Iliadum labor est* (ipso interpretante Poetâ) *vestes.*

14mo Cùm *Instrumentum* ponitur pro effecto.

Ut apud *Juven. Sat.* 9. *Rumoribus ulciscuntur baltea*, i. e. Verbera vel vulnera balteis, lorisve inflicta.

15mo Cùm *Membrum* aliquod ponitur pro illius *actione, exercitio, operâ*, vel *opere.*

Ut cùm dicitur, *Commoda mihi parumper manum tuam*, i. e. manus tuæ actionem, vel operam. Hinc se, dicit *Æneas* (apud *Virg. Æn.* 1. 434.) Ut caderet, meruisse *manu*, i. e. rebus à se gestis. Sic cùm *Manus* ponitur pro *scripturâ, picturâ*, vel *sculpturâ.* Ut apud *Cic.* 3. *Cat. Signum & manum suam cognovit*, i. e. Scripturam. Item cùm *Lingua* ponitur pro sermone. Ut *Linguam callet Gallicam*, i. e. sermonem Gallicum. Hinc *Pers.* 1. *Sat. v.* 42. *Os populi meruisse*, ponit pro *laudem meruisse :* quia ore laudamus.

16mo Summatim, cùm ponitur aut quodvis *Agens*, vel pro *Actione* suâ, vel pro *Re* quæ ab ipso, ut ab efficiente causâ proficiscitur, agitur, producitur; aut *Author* facti alieni pro eo quod alius fecit ipsius jussu, vel suasu, monitu, vel hortatu, vel quovis modo ab ipso incitatus, instigatus, adjutus, vel etiam non impeditus, cùm impediri ab eo debuisset, & potuisset; aut denique *Occasio* pro *Re*, quæ ex istâ occasione fit, vel evenit.

CAPUT

CAPUT IX.

De Metonymia Effecti.

Quid est Metonymia Effecti?

Metonymia Effecti est Tropus, quo ex nomine Effecti intelligitur Efficiens: sive quo utimur nomine Effecti ad significandum causam Efficientem: h. e. quo nominatur Effectum, & intelligitur Efficiens.

Ut *primò*, Cùm *Actio* ponitur pro *Agente*. Hinc 1 *Cor.* 1. 30. *Christus dicitur nobis à Deo factus sanctificatio & redemptio*, i. e. Sanctificator & Redemptor.

Secundò, Cùm ponitur *Factum* pro *Faciente*. Hinc *Virg. Æn.* 6. 843. vocavit *Scipiadas cladem Libyæ*, quod ab illis *Libyæ* clades illata sit. Sic dicitur, *Animadversum est in peculatum*, pro *in peculatorem*.

Huc refertur cùm *Scriptum* ponitur pro *Scriptore*, vel quodcunque *Opus* pro *Opifice*. Ut, *Pœnas dedit illud Opus*, i. e. *Ovidius* operis illius Author. Sic Versiculus ille Ciceronianus, *O fortunatam natam me consule Romam*, ponitur pro *Cicerone* versiculi istius auctore, apud *Juv. Sat.* 10. *v.* 122.

Tertiò, Cùm *Productum* ponitur pro *Producente*.

Hinc dicitur ab *Horat. l.* 3. *Ep.* 3. *Expalluit* pro *extimuit*; quod timor pallorem in timentibus producat. Sic dixit *Juven.* 11. *Sat. Pallet fœnoris auctor*, pro timet. Et *Pers. Sat.* 3. *Intus palleat*, pro timeat. Sic ab *Horat.* 1. *Carm. Od.* 9. ponitur *Canities* pro *Senectute*, quia senectus canitiem producit.

Hinc ponuntur *Liberi* vel *Posteri* pro parentibus. Ut *Gen.* 25. *Duæ gentes sunt in utero tuo*, h. e. gentium duarum auctores, *Jacob* & *Esau*.

Hinc ponitur etiam *Res pretio parata* vel paranda, pro *pretio* unde paretur. Ut *Juven. Sat.* 11. *Eſt tibi gobio tantum in loculis*, i. e. gobionis pretium, ſeu nummus quo ematur gobio.

Hinc ſummatim ponitur, quod *provenit aliunde* per modum Efficientiæ pro eo, unde provenit. Ut *miror unde ſit*, i. e. ignoro, quia admiratio ab ignorantia deſcendit. Sic *Hor.* 1. *Carm.* 4. *Tenerum Lycidam mirabere*, i. e. vehementer *amabis*: quia admiratio provenit item ab amore; & quæ vehementer amamus, ea mirari ſolemus. *Multi ſudoris eſt*, i. e. laboris; quia ex labore provenit ſudor. *Magnum vectigal eſt parſimonia*; quia magnum ex parſimoniâ vectigal provenit. *Nobilitas ſola eſt atque unica virtus*, quia ex ſolâ virtute vera nobilitas provenit. Sic *honor* ponitur pro eo, unde honor alicui provenit. Hinc *Virg. Æn.* 1. *Oculis affiarat honores*, i. e. pulchritudines. *Georg.* 2. *Decuſſit honorem*, i. e. folia. Vid. *Cowley, David. l.* 2. *N.* 1.

Quartò, Quando *Effectum* ponitur pro *Inſtrumento*: ut, cùm *Virg.* 1. *v.* 309. ponit *virbera* pro *loris*. *Stupea torquentem Balearis verbera fundæ.*

Quintò, Cùm *Inſtrumentum* ipſum ponitur pro *Efficiente*, ſeu eo, qui Inſtrumento ad aliquid efficiendum utitur.

Ut cùm *Virg.* ait, *Nec retia cervis ulla dolum meditantur.* Ubi per *retia* intelligit *retiarios.* Niſi ſi quis malit hunc Tropum referre ad Metonymiam Adjuncti.

N. *Quamvis reſpectu Effecti Inſtrumentum eſt Efficiens: tamen reſpectu Efficientis videtur eſſe Effectum; cùm ab Efficiente ſit, ut ſit aliquid ejus Inſtrumentum.*

Sextò, Cùm ponitur *Facinus* pro *Morali* ejus *Causâ*, ſeu pro Authore, juſſore, inſtigatore, ſuaſore, &c.

Ut

Ut cùm dicitur *David* interfeciſſe *Uriam* (2 Sam. 12. 9.) *Achabus Nabothum* (1 Reg. 21. 19.) *Judæi Chriſtum* (Act. 2. 15. & 5. 30.) nempe quod alios juſſu, ſuaſu, vel hortatu ſuo incitârunt & inſtigârunt ad eos interficiendos.

Septimò, Cùm ponitur *Effectum* pro illius *Occaſione* vel *Merito*.

Ut cùm dixit *Cic. Mors Clodii ſalus veſtra fuit*, i. e. ſalutis veſtræ occaſio. Sic *Phil.* 1. 25. *Mors mihi lucrum erit*, i. e. occaſio lucri.

Octavò, Cùm ponitur *Effectum* pro *Actione* : ut *Virg. Æn.* 5. *v.* 433. *Multa viri nequicquam inter ſe vulnera jactant.* Ubi ponuntur *vulnera* pro *ictibus*.

Nonò, Cùm *Epitheton* Effecti proprium tribuitur cauſæ Efficienti ; ſive cùm in Adjectivo nomine de *Efficiente* dicitur, quod de *Effecto* intelligitur.

Ut cùm dicitur ab *Horatio*, *Mors pallida*, quod in mortuis pallorem efficiat ; à *Cicerone*, *Victoria inſolens & ſuperba*, quod victores efficiat inſolentes & ſuperbos.

Hunc ad modum dicitur *bruma iners*, *ira præceps*, *adoleſcentia hilaris*, *ſenectus moroſa*, *otium ſegne*, quod bruma reddat homines inertes, ira præcipites, adoleſcentia hilares, ſenectus moroſos, otium ſegnes. Sic apud *Virg. Æn.* 3. *Sata* dicuntur *læta*, quia ſatorem lætificant, ſive lætum faciunt.

Sic apud *Ciceron.* pro *Lig.* dicitur *timor cæcus*, ſcil. quod timor efficiat homines cæcos, nempe quoad intellectum, qui eſt animæ oculus. Item ab *Horatio* dicitur *amor ſui cæcus*, (quia *ſui amor* efficit *ſe amantem* cæcum, ſcil. quoad intellectum) *lib.* 1. *Od.* 18.

CAPUT

CAPUT X.

De Metonymia Finis & Medii.

Quid eſt Metonymia Finis?

Metonymia Finis eſt Tropus, quo ex nomine Finis intelligitur Medium ſive Deſtinatum; ſeu quo nominatur *Finis*, & intelligitur *Medium*, ſive id, quod deſtinatur ad Finem.

Ut *Joh.* 17. 3. *Hæc eſt vita æterna*, i. e. vitæ æternæ medium, ſeu illud quo ad vitam æternam pervenitur. Sic *Senec. in Hippol. Decus omne turbat capiti*, i. e. Ornamenta omnia, quibus caput decoratur, ſeu quæ ad ornandum caput deſtinantur. Sic *Ulyſſes* apud *Ovid. Met. l.* 13. *v.* 287. ponit *honores* pro *Achillis armis*, quibus ſperabat ſe iri honoratum à Principibus Græcorum. Sic *Virg. Æn.* 5. *v.* 365. *honorem* ponit pro *præmio*: *Et geminum pugnæ proponit honorem.*

Sic *honor* ponitur pro *ſacrificio*, quia Dei honor eſt finis ſacrificii, quod ad honorem Dei deſtinatur, & medium eſt quo Deus honoratur. Hinc *Virg. Æn.* 1. *Aut ſupplex aris imponat honorem.* Et ib. *Divûm templis indicit honorem.*

Quid eſt Metonymia Medii, ſeu Deſtinati?

Metonymia Medii ſeu Deſtinati eſt Tropus, quo ex nomine Medii intelligitur Finis; ſeu quo nominatur Medium, & intelligitur Finis, ad quem Medium deſtinatur.

Ut cùm *Amator ſtudiorum* dicitur pro *amatore ſapientiæ*: quoniam ideo *ſtudemus*, ut *ſapientes* evadamus. Aut cùm iter ſuſcepturus dicit, *Hoc iter me malè habet*; cùm illum verè non malè habeat ipſum iter, ſed illud ad quod iter deſtinatur, & cujus gratiâ

tiâ ſuſcipitur. In illo *Juvenal. Sat.* 9. *Quanto metiris pretio? metiris* ponitur pro *æſtimas*: at hoc eſt *medium* pro *fine*; cum ideo res metiamur, ut eas æſtimemus.

Sic dicitur *Gen.* 20. *Is tibi eſt operimentum oculorum*, h. e. is ob quem velari debes in ſubjectionis ſignum; ut locum interpretatur *Voſſius*.

CAPUT XI.

De Metonymia Subjecti.

Quid eſt Metonymia Subjecti?

Metonymia Subjecti eſt Tropus, quo ex nomine Subjecti Adjunctum ſignificatur: ſeu, quo nominatur *Subjectum*, & intelligitur *Adjunctum*.

Quot præcipuè modis fit Metonymia Subjecti?

Metonymia Subjecti quatuor præcipuè modis fit.

Quis eſt primus Modus?

Primus Modus eſt, quando *Subjectum inhæſionis* ponitur pro *Adjuncto inhærente*; ſeu quando nomen *Subſtantiæ* ponitur pro forma accidentali, ſeu accidente interno.

Ut cùm *Cor*, *Jecur*, *Pectus*, *Cerebrum*, quæ ſapientiæ curæque ſedes ſunt, ponuntur pro *ſapientia* ac *cura*, quæ in corde, jecore, pectore, vel cerebro ſedem habere dicitur. Hinc illud in *Caton. Grammaticum*, En *cor Zenadoti*, en *jecur Cratetis*. Et illud *Horatii*, *l.* 1. *Sat.* 9. *O te Bollane cerebri felicem!* Hoc eſt (aiente *Voſſio*) O te beatum ob mentem adeò præclaram ac generoſam! Et illud *Ovid.* 13. 290. *Rudis & ſine* pectore *miles*, i. e. ingenio, vel prudentiâ. Et ib. *v.* 326. *Ceſſante meo pro veſtris* pectore *rebus*, i. e. curâ.

Item

Item cùm *os* vel *frons* ponitur pro *pudore*, qui in ore vel fronte reſidet. Hinc *Perſius* ait, *Periiſſe frontem de rebus*, i. e. pudorem.

N. Subſtantia *eſt ens ſeu res per ſe ſubſiſtens & ſubſtans accidentibus.* Accidens *autem eſt, quod diverſo poteſt tempore & adeſſe & abeſſe ſine ſubjecti ſui interitu, h. e. quod ſine contradictione poteſt de ſubjecto ſuo vel affirmari vel negari, ab eoque vel re ipſâ, vel ſaltem cogitatione ſeparari. Ut anima eſt ſubſtantia, ſcientia eſt accidens, & paries eſt ſubſtantia, albedo accidens.*

Quis eſt ſecundus Modus?

Secundus Modus eſt, quando *Subjectum adhæſionis* ponitur pro *Adjuncto adherente*; ſeu quando id quod aliud ad ſe recipit, ponitur pro eo quod recipit ad ſe.

Ut, *primò*, quando nomen *Rei, quæ per aliquod tempus eſt, vel fit*, ponitur pro *Tempore* in quo res illa eſt, vel eſt facta.

Sic nomen *Meſſis*, quæ in æſtate eſt, ulurpatur ad ſignificandum æſtatem, in quâ meſſis eſt. Hinc illud *Virgilianum*, 1. *Georg. Ante focum, ſi frigus erit, ſi meſſis, in umbrâ.* Item illud *Plinianum* (l. 22. c. 13.) *Semen* (ſcil. urticæ) *colligi meſſibus oportet.* Et illud *Juvenalis, Sat.* 9. *Expectate cicadas*, i. e. æſtatem. Item *Sat.* 14. 184. *Per glaciem*, ſignificat, *in hyeme.* Sic *Virg.* 1. *Georg.* dixit, *Quo ſidere*, pro *quo tempore.* Id. ib. *v.* 208. *Libra die ſomnique pares ubi fecerit horas*, i. e. *diei noctiſque.* Id. ib. *v.* 230. *Ad mediæ ſementim extende* pruinas. Huc refertur cùm *Conſul* ponitur pro *anno*, ut apud *Mart. l.* 1. *Ep.* 16. *Conſul* trigeſimus eſt *annus* trigeſimus.

N. *Quan-*

N. *Quanquam* Res *dicatur esse in* Tempore, *tamen* Res *Subjectum est*, & Tempus *Adjunctum : quia Tempus est Rei accidens, & circumstantia. Nam accidit Rei ut in isto Tempore existat vel fiat.*

Secundò, Quando nomen *Rei signatæ*, ponitur ad significandum illius *Signum.*

Ut cùm dicitur (1 *Corinth.* 11. 10.) *Ideò debet mulier habere potestatem* (h. e. velamen, signum potestatis, quam vir habet in mulierem) *supra caput.* Sic *Virg. Eclog.* 10. *Capitis honore* significatur *corona* ex agrestibus frondibus contexta. *Venit & agresti capitis Sylvanus honore.* Idem. *Virginis ira* dixit, pro *iratâ virginis voce. Æn.* 2. Sic dixit *Juven. Sat.* 10. *Crepat ingens Sejanus*, i. e. Sejani statua, scil. dum crematur. Id. *Sat.* 8. Et *stantes in curribus Æmilianos*, pro Æmilianorum *imagines.*

Sic de clypeatâ fratris sui imagine ingentibus lineamentis usque ad pectus ex more pictâ, dixit *Cicero*, *Frater meus dimidius major est quàm totus*; h. e. Dimidiata fratris mei imago major est, quàm ipse frater totus.

Sic dixit *Virg. Orpheaque in medio posuit, silvasque sequentes*, intelligens tantùm cælatas Orpheos & sylvarum imagines.

Nec est quicquam usitatius, quàm *Deorum*, & *Heroum signa* ac *statuas*, eorum vocari nominibus, quorum signa sunt, ut ait *Vossius.* Hinc de *Jovis Ammonis* statua dicit *Lucan. l.* 9. *Stat. corniger illic Jupiter.* Unde *Juven. Sat.* 8. *v.* 111. *Siquis in ædiculâ Deus unicus*, i. e. una Dei statua. Sic *Virg. Æn.* 1. *Sacrâ manu victosque Deos trahit*, i. e. victorum Deorum signa. Hinc etiam ponit *Juvenal. Sat.* 9. *Ganymedem* pro Ganymedis statua.

Sic à *Virg. Æn.* 5. *v.* 416. pro *crinibus canis* senectutis

nectutis signo ponitur *senectus. Temporibus geminis canebat sparsa senectus.*

N. Signum est *Adjunctum externum, quod seipsum sensibus, & illud, cujus est signum, intellectui offert. Ut vestigium est signum pedis; pictura est signum personæ, &c.*

Dici potest hic Modus Metonymia Signati.

Tertiò, Quando nomen *Personæ* ponitur ad significandum ejus *vestitum*, vel *ordinem*.

Ut, *Asperfit me labe*, i. e. vestitum meum. *Tibi noster eques sordida conditio est*, i. e. *Ordo equestris*. Mart. l. 1. ep. 17.

Quartò, Quando nomen *Possessoris* ponitur ad significandum *rem* ab illo possessam.

Ut cùm apud *Virg. ardere dicitur Ucalegon*, cùm tamen non ipse ardeat, sed ipsius domus. Sic dixit *Terentius*, *Apud me*, pro domi meæ. Item *Cicero*, *Apud Pompeium*, pro in Pompeii ædibus. Sic *Juvenal. Sat.* 10. *Longinum clausit*, i. e. *Longini* domum.

Huc refertur, cùm *homo* devorari dicitur, cujus *opes* consumuntur. Ut apud *Terent. Quid te futurum censes, quem assiduè exedent*, i. e. cujus opes consument. Et apud *Plaut.* in *Pseud. ac.* 4. *Jam illum comesurus es?*

N. *Opes, omniaque fortunæ dona homini accidunt; eique extrinsecus adjunguntur, ideoque* Possessor *illa ad se recipiens habet rationem* Subjecti, *& nomen subjecti sortitur.*

Huc item refertur, cùm *Deus loci* pro *loco* ponitur; nempe quia Deus ille consideratur ut Dominus loci, & locus ut regnum Dei, quod quasi sortitò ei obtigit.

Ut,

Ut, cùm dicitur apud *Horat. l.* 1. *Od.* 1. *Manet ſub Jove frigido venator*, per *Jovem* intelligitur aer, quia *Jupiter* eſt aeris Deus. Sic cùm apud *Plaut.* dicitur, *Neptuno credat ſeſe*, per *Neptun.* intelligitur mare, quia *Neptunus eſt maris Deus.* Et cùm apud *Virg. Eclog.* 10. *Doris amaræ* ponitur pro *mari ſalſo.* Et *Georg.* 1. *Pontus* pro *mari* dicitur. Id. *Æn.* 6. *v.* 273. *Primiſque in faucibus* Orci *Luctus & ultrices poſuêre cubilia curæ.* Ubi *Orcus*, i. e. *Pluto*, ponitur pro inferorum loco.

Item cùm nomen *Dei* vel *Deæ* ponitur ad ſignificandum ejuſdem *Templum*, locúmve aliquem ei conſecratum, vel ab eo cognominatum.

Hinc illud *Juvenal. Sat.* 9. *v.* 22, &c. *Nuper enim, ut repeto— Cererem*, i. e. Cereris templum. *Attollit ſe diva Lacinia*, i. e. Junonis Laciniæ templum. *Æn.* 3. 552. Sic *Mart. l.* 1. *ep.* 71. *Vicinum Caſtora canæ Tranſibis Veſtæ*, i. e. Caſtoris templum Veſtæ templo vicinum. Sic ab *Horatio* dicitur, *Incolumi Jove*, pro *Incolumi Capitolio*, l. 3. Od. 5. Id. *l.* 1. *ep.* 1. Hæc *Janus ſummus ab imo*, i. e. *Vicus* ſic cognominatus, viz. Vici iſtius incolæ.

Nec quicquam eſt frequentius, quàm *Larem*, h. e. familiarem Deum, pro *domo* poni (uti & *Penates*) cùm pro *domo* tum pro *penetralibus.*) Hinc *Parvo ſub Lare* dicitur pro *parvâ ſub domo*, apud *Horat.* Et *Homo incerti Laris* ſignificat hominem incertæ domûs, apud *Senec.* Et *Fido Lare* apud eund. *Med.* 2. 2. Sic *Mart. l.* 1. *ep.* 11. *Vade— Ad Proculi nitidos officioſè* Lares. Hinc legis *Æn.* 4. 21. *Sparſos fraternâ cæde Penates.* Et *Æn.* 1. 708. *Flammis adolere Penates.* Id. ib. 531. *Non nos ferro Libycos populare Penates Venimus.*

Simili ratione *Nomen Dei* ſæpe ponitur pro *Re* cui præſidet.

Ut cùm *Vulcani* nomen pro *igne* ponitur. Hinc apud *Virg.* dicitur, *Dulcis muſti Vulcano decoquit humorem*,

morem, nempe quod *Vulcanus* igni præſideat. Sic apud *Catull. Jupiter* pro vento ponitur, quòd ventus, qui eſt aer motus, præſideat. Hinc in illo *Nævii*, *Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem, Neptunus* ponitur pro piſculentis, *Venus* pro oleribus, ut quæ hortorum præſes ſit. Item apud *Virg. Hymenæus* pro *nuptiis*. Unde Æn. 1. v. 655. *Pergama cùm peteret, inconceſſoſque* Hymenæos.

Huc denique refertur cùm *nomen Imperatoris* ponitur pro *exercitu*, quem habet, & cui præſidet.

Ut cùm *cæſa* dicimus ab *Annibale apud Cannas ſexaginta Romanorum millia*. Nempe quia Imperatori velut ſubjecto accidit, & quaſi adjungitur exercitus, cui præeſt. Niſi fortè locutio iſta referri potius debeat ad Synecdochen Partis Integralis pro Toto, Ut cùm ponitur *caput* pro *homine*; *Dux* autem eſt quaſi *caput* exercitûs.

Quintò, Quando nomen *Patroni* ponitur ad ſignificandum *Clientem*; & nomen *Advocati* ad ſignificandum *Reum*.

Ut cùm *Cicero*, *Cæcinnæ* patronus, ſub *Cæcinnæ* perſonâ alloquens *Piſonem*, *Ebutii* advocatum, tanquam gerentem *Ebutii* perſonam dixit, *Reſtituiſſe te dixti? Nego me Prætoris edicto reſtitutum eſſe*. Idem ſub perſonâ *S. Roſc. Am.* ſic Accuſatores ejus alloquitur; *Patrem* meum, *cùm proſcriptus non eſſet, jugulâſtis: occiſum in proſcriptorum numerum retuliſtis: me domo* mea *per vim expuliſtis*; *patrimonium* meum *poſſidetis*.

N. *Subjectum eſt* Patronus *&* Advocatus, *quia patronus clientem, advocatus reum ad ſe ſibi tutandum & defendendum recipit.*

Sextò, Quando nomen *Antecedentis* ponitur ad ſignificandum *Conſequens*.

Ut

Ut cùm *discubuisse* eos dicimus, quos *cœnantes esse* intelligimus: Vel cùm ponimus *audire* pro *auscultare*, seu *obtemperare*. Hinc *Virg.* Æn. 2. v. 345. *Infelix, qui non sponsæ præcepta furentis Audierat*, i. e. observaverat, vel obtemperaverat.

N. *Hoc cùm fit, dici potest* Metonymia Antecedentis.

N. *Quia Consequens videtur Antecedenti quasi adjungi, & Antecedens videtur recipere ad se Consequens, nec potest esse Consequens nisi præcesserit Antecedens, ideo Antecedens ad Subjectorum speciem commodè referatur.*

Huc refertur cùm id, cui aliud est connexum vel concomitans, ponitur pro eo, quod ei connectitur, vel illud concomitatur.

Ut cùm apud *Virg. Eclog.* 8. ponitur *medium mare* pro *mari profundo*: quia profunditas connectitur cum medio mari, sive illud concomitatur. Nam *medium mare* semper est *profundum mare*, licet non omne *profundum mare* sit *medium mare*.

Quis est tertius Modus?

Tertius Modus est, quando *Subjectum locationis* ponitur pro *Adjuncto* intra vel juxta se locato.

Ut, *primo*, Cùm *nomen Loci*, intra quem quis habitat, pro ipso incolâ usurpatur. Hinc dixit *Ovid. Neve foret terris securior arduus æther*; ubi per *terras* intellexit *homines* terrarum incolas, & per *æthera*, *cœlites*, qui cœlum inhabitant. Sic *Virg.* dixit *Eclog.* 6. *Jamque novum ut terræ* [i. e. homines] *stupeant lucescere Solem.* Et Æn. 2. *Invadunt urbem somno vinoque sepultam*; ubi per *urbem* intellexit *cives*. *Juven.* 8. *Sat. Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.* Apud *Virg. Georg.* 4. *Ferunt dulcem nidis immitibus escam*, i. e. pullis. Et Æn. 1. 288. *Domus Assaraci* [i. e. ejus familia, seu gens] pro *Trojanis*.

Sic

Sic *Cicerò*, *Italiam*, *Siciliam*, *Africam*, *Galliam* poſuit pro *Italis*, *Siculis*, *Africanis*, *Galliſque* hominibus.

Item cùm nomen Loci *juxta quem* quis habitat, uſurpatur pro ipſo *accola*. Hinc apud *Horat.* legitur, *Juvenum recens Examen Eois timendum Partibus, Oceanoque rubro.* l. 1. Od. 35. Sic *Lucan. l. 1. v. 19. Jam barbarus iſſet Araxes*, h. e. Araxis incolæ iſſent. Sic apud *Hor. l. 3. Carm. Tanaïs diſcors*, ponitur pro diſcordibus accolis fluminis iſtius. Vide & *Hor. l. 4. Od. 14 v. 46.*

Secundò, Cùm *nomen Loci* ponitur pro *Rebus* in loco haberi, fieri, vel geri ſolitis. Ut cùm *Cicero Forum*, *Subſellia*, *Curiam*, pro *actionibus Rhetoricis* in foro, ſubſelliis, Curiâque agi conſuetis poſuit.

Tertiò, Cùm quodvis *Corpus continens* ponitur pro *Re* in illo *contentâ*. Ut, *Ille impiger hauſit ſpumantem pateram*, i. e. vinum. Sic apud *Horat.* l. 1. Od. 17. *Nec virides metuunt colubros hœdilia*, ſive (ut alii contendunt debere legi) *hœduliæ*, i. e. hœdulorum ſepta. Ubi per *hœdilia* intelliguntur *hœduli*. Ut apud *Juven. Sat. 14. v. 24.* per *Inſcripta ergaſtula* intelliguntur *Servi* in ergaſtulis detenti. Sic ponitur *tabula* pro *picturâ* in tabulâ deſcriptâ. *Juven. Sat. 8 v. 102. Lagena* pro vino in lagenâ contento. *Mart. l. 4. ep. 58. Cera* pro *teſtamento* in cerâ ſcripto *Mart. 4. 69.*

Dici poteſt hic Modus Metonymia Continentis.

N. *In hoc tradendo modo locutus ſum non κατ' ἀκείβειαν, ſed κτ' δξαν. Nec enim propriè locatum eſt in loco ut in ſubjecto, utì nec contentum in contento. Sed aliquoties loquendum eſt cum vulgo, quando ſentiendum eſt cum ſapientibus.*

Quis

Quis eſt quartus Modus?

Quartus Modus eſt, quando *Subjectum Occupationis*, ſeu *Objectum*, ponitur pro Adjuncto circa ſe occupato; vel quando *nomen Objecti* ponitur ad ſignificandum *Occupatum*, ſeu *Rem* quæ circa objectum illud verſatur.

Ut cùm *Virgilius* dixit, *Formoſam reſonare doces Amaryllida ſylvas*, per Amaryllida intellexit carmen de Amaryllide. Apud *Mart. l. 1. ep. 8.* Per *Stellæ columbam*, & *paſſerem Catulli*, intelligenda ſunt utriuſque Poetæ carmina; hujus de *paſſere*, illius de *columba*. Virg. Eclog. 8. v. 23. *Semper paſtorum* ille *audit amores*, i. e. carmina *amatoria*. Idem dixit, *Eclog.* 10. *Incidere amores arboribus*, pro— verſus de amoribus. Et *condere bella*, pro *carmina* de bellis. *Eclog. 6.*

Dici poteſt hic modus Metonymia Objecti.

N. Objectum *id eſt, circa quod res aliqua operando verſatur, ſeu occupatur.* Occupatum *eſt id quod occupatur, ſeu verſatur circa objectum.*

Eſt & Metonymia Subjecti in *Epithetis*, nempe quando in Epitheto Subjectum nominatur ſive connotatur, at Adjunctum aliquod Subjecti illius intelligitur.

Ut cùm apud *Virg. Eclog. 1. v. 59.* dicitur— *gemere aeria turtur ab ulmo*; ubi *aeria* ponitur pro *alta*. Altitudo enim eſt Adjunctum aeris, ut aer eſt Subjectum altitudinis. Sic legitur apud eund. *Eclog. 8. Mons aerius.* Item *Eclog. 2.* dicitur— *quam dives nivei pecoris*, pro *albi*. Nix enim Subjectum eſt alboris, ut albor Adjunctum nivis. Id. ib. *Mollia luteolâ pingit vaccinia calthâ. Luteola* ponitur pro flavâ. Sic apud *Perſ. 1. Sat. Nec enim mihi cornea fibra eſt*, i. e. dura. Nam cornu adjunctum ſibi habet duritiem.

CAPUT

CAPUT XII.

De Metonymia Adjuncti.

Quid eſt Metonymia Adjuncti?

Metonymia Adjuncti eſt Tropus, quo ex nomine Adjuncti Subjectum intelligitur: h. e. nominatur Adjunctum, & intelligitur Subjectum.

Quot præcipuè modis fit Metonymia Adjuncti?

Metonymia Adjuncti quatuor præcipuè modis fit.

Quis eſt primus Modus?

Primus Modus eſt, quando nomen *Adjuncti interni*, ſive Accidentis inhærentis ponitur pro ſubſtantiâ, ſive ſubjecto, cui ineſt, vel inhæret.

Ut cùm nomina *Virtutum* & *Vitiorum* ponuntur pro *Perſonis* in quibus ſunt illæ virtutes ac vitia. Sic *Cicero Cat. 2. Cum luxuriâ nobis, cum amentiâ, cum ſcelere certandum eſt*, i. e. hominibus luxuriosis, amentibus, ſceleratis. Cujus generis eſt illud *Ciceronis* in Cat. 1. *Ex hac enim parte pudor pugnat, illinc petulantia; hinc pudicitia, illinc ſtuprum*, &c. i. e. homines pudici & petulantes, &c. Sic cùm *Poteſtas* ponitur pro *Magiſtratu*; ut apud *Juven. Sat.* 10. *v.* 100. & *Rom.* 13. 1. Et denique quodvis Abſtractum pro Concreto.

Item cùm *colores* ponuntur pro *rebus coloratis*. Ut apud *Virg. Nectè tribus nodis ternos Amarylli colores*, h. e. tria licia colorata.

Quis eſt ſecundus Modus?

Secundus Modus eſt, quando *Adjunctum externum*, ſive adhærens ponitur pro Subjecto, cui adhæret, quodve illud ad ſe recipit.

Ut, *primò*, Quando nomen *Temporis*, *Ætatis*, vel

Seculi

Seculi ponitur ad significandum *Personas* vel *Res*, quæ in isto tempore, ætate, vel seculo fuerunt, factæve sunt. *Virg.* Æn. 1. 92. *Eripiunt nubes* diem *Teucrorum ex oculis*, i. e. lucem. *Cic.* pro *Mil. Multas jam summorum Imperatorum clarissimas victorias ætas nostra vidit*, i. e. ætatis nostræ homines. Hinc *Virg.* dixit, *Aspera mitescent secula*, i. e. seculorum istorum homines. Sic *Cicero* per *seculi* sui *insolentiam* intellexit insolentiam *hominum*, qui in suo seculo extiterunt. Sic utimur nominibus *juventutis* & *senectutis* ad significandum homines hujus vel illius ætatis, scil. *juvenes* vel *senes*. Sic. *Virg.* Æn. 1. 703. *Jam pater Æneas*, *& jam Trojana* juventus *Conveniunt*. Id. ib. *v.* 126. dicit, *Vicit hyems*, pro *tempestas*. Ut *Seneca*, *Med. v.* 708. posuit *hyemem perpetuam*, pro *nivem*. Sic *Virg.* Eclog. 9. *Ver purpureum*, pro *floribus purpureis*. Id. Æn. 4. v. 530. *Noctem* ponit pro *somno*.

Secundò, Quando ex nomine rei possessæ intelligitur Possessor.

Ut cùm *Virg.* 5. *Eclog.* ait—— *Nec retia cervis Ulla dolum meditantur*. Ubi *retia* ponuntur pro retiariis, seu retium possessoribus.

Tertiò, Quando ex nomine *Signi* intelligenda est *res signata*, sive significata.

Ut cùm *Cicero* ex nominibus *togæ* & *armorum*, quæ pacis & belli signa sunt, intelligi voluit *pacem* & *bellum*, quorum illa erant insignia. Sic *fasces* & *purpura* magistratûs insignia, pro ipso *magistratu* usurpantur; item *sceptrum* pro *regno*. Sic *pubes* ineuntis juventutis signum pro ipsâ *juventute* ponitur; item *canities* pro *senectute*. Unde *Hor.* l. 3. Od. 5. *Si non periret immiserabilis captiva* pubes. Sic *nomen* ponitur pro *personâ*; ut *Actor.* 1. 15. ὄχλος ὀνομάτων, i. e. turba nominum dicitur pro turbâ hominum. Sic *digito uno caput scalpere*, ponitur ad significandum *mollem*.

mollem. Sic apud *Cic.* 3. *Cat. Annuit* ponitur pro *conſenſit*, ſive *agnovit. Vexilla veſtra* dixit *Juven. Sat.* 8. pro *turmas veſtras*, v. 235. Sic *Mart.* 5. 17. *Te poſſe negas niſi* lato *Gellia* clavo *nubere*, i. e. *Senatori.*

Hic Modus dici poteſt Metonymia Signi.

Quartò, Quando ex *Conſequente* intelligi debet *Antecedens.*

Ut cùm dicimus eum de *mensâ ſurrexiſſe*, quem intelligimus *cœnâſſe*; vel eſſe *ſepultum*, quem ſignificamus eſſe *mortuum*; vel eſſe illam in *lectum deductam*, quæ *modò peperit.* Hinc *Virg. Eclog.* 3. *Ipſe arîs nunc vellera ſiccat*, i. e. modò in flumen decidit. *Cic.* pro *L. Man. Qui ad nos ab exteris nationibus venirent, captos querar, cùm legati populi Romani redempti ſint?* Ubi poſuit Orator *redempti* ſint, pro *capti* fuerint. Sic *Juvenal. Elatam jam crede nurum*, i. e. *occiſam.* Sat. 14. v. 220. Sic *Martial.* l. 1. ep. 27. *Teſta ſed antiqui ſelix ſiccatur opimi*, i. e. *exhauritur.* Virg. Eclog. 5. *Damnabis tu quoque votis*, i. e. *exaudies preces.* Id. Æn. 8. 584. *Famuli collapſum in teſta ferebant*, i. e. in deliquium cecidit.

Hic Modus dici poteſt *Metonymia Conſequentis.*

Quintò, Quando *Connexum* vel *Concomitans* ponitur pro Connexo, vel Concomitante.

Ut cùm *Judæi* dicunt *pedes tegere*, pro *alvum levare*; & cùm nos dicimus *exclamare*, pro *partu laborare*, quod apud illos alvum levantes *pedes tegant*, apud nos partu laborantes plerunq; ptæ pariendi dolore exclament.

Sic dixit *Petronius*, *Hic eſt*, *apud quem cubitum ponetis*, pro cœnabitis; nempe quia cœnantes ſe in cubitum reponebant. Sic dixit *Virg. Eclog.* 10. *Verſemus oves*, pro *paſcamus*, quoniam oves qui paſcit, huc illuc nova ad paſcua illas agit, ſeu verſat. *Horat.* l. 1. ep. 1. *Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmæ*, i. e. ſine *labore.*

Poteſt

Potest dici hic Modus *Metonymia Connexi* vel *Concomitantis.*

Sexto, Quando Aurora, vel Oriens, &c. ponuntur pro regionibus, locisve, quæ sunt ipsis subjecta.

Ut *Juven.* 10. *Sat. Omnibus in terris, quæ sunt à Gadibus usque Auroram*, i. e. Indiam Orientalem. Sic *Matth.* 2. 1. *Magi ab Oriente* [i. e. ab Orientali regione] *advenerunt.* Justin. l. 1. 1. *Totius Orientis populos subegit.* Sic, *Spoliis Orientis onustus. Virg. Æn.* 1. 293.

Septimò, Cùm ex nomine *Vestis* vel *Armaturæ* intelligitur persona *vestita* vel *armata.*

Sic *Mart. l.* 5. *ep.* 17. dixit, *Te posse negas nisi lato, Gellia, clavo Nubere*, pro Laticlavio, seu Senatori. Sic *Æn.* 1. 510. *Septa armis, solioque altè subnixa resedit.* Ubi *armis* ponitur pro armatis. Sic id. ib. 2. 333. Stat ferri (pro *ferratorum*) acies.

Quis est tertius Modus?

Tertius Modus est, quando *Locatum* ponitur pro Subjecto *intra* vel *juxta* quod locatur.

Ut, *primò*, Cùm ex *Persona*, vel *Re*, quæ est, vel fit, in loco, intelligitur *Locus*, in quo vel Persona, vel Res est, vel fit. Ut *Virg. Eclog.* 1. *Sitientes ibimus Afros*, i. e. Africam. Id. ib. *Rapidum veniemus Oaxem, Et penitus toto divisos orbe Britannos*, i. e. Britanniam. *Te quæsivimus in libellis*, i. e. bibliothecis. Sic *Matth.* 22. 13. *Conjicite eum in tenebras exteriores*, i. e. in locum tenebricosum. Hoc modo *Ludus*, qui in *Circo* fit, ponitur pro *Circo*, in quo fit *ludus.*

Secundò, Cùm ex nomine *Contenti* intelligitur *Continens.* Ut, *Vina coronant*, i. e. pateras, quibus vina continentur.

Dici potest hic Modus *Metonymia Contenti.*

Quis sit quartus Modus?

Quartus Modus est, quando *Occupatum* ponitur pro *Objecto*: seu quando *Res*, *Affectio*, vel *Actio*, quæ circa objectum aliquod versatur, ponitur ad significandum *Objectum* circa quod occupatur.

Ut, *Juravit per timorem patris sui*, i. e. per Deum, quem pater timuerat. Sic *Martial.* 6. 37. *Alterius fiet utrique timor.* Sic *Virg. Eclog.* 7. *Nymphæ noster amor Libethrides*, i. e. quas amamus. (Quo modo de *Christo* dixit *Ignatius*, ὁ ἐμὸς μου ἐρασθεὶς) Id. *Eclog.* 10. *Tua cura Lycoris*, i. e. quam tu curas. Et *Eclog.* 1. *Tua cura palumbes.* Sic *Proverb.* 13. 12. *Spes* (i. e. res sperata) *quæ differtur, affligit animam.* Sen. Med. 287. *Per spes futuras*, i. e. res *speratas.* Virg. 1. Georg. 224. *Invitæ properes anni spem crederetellus.* Et 1 *Sam.* 1. 21. *Dedit mihi Dominus petitionem meam*, h. e. rem à me petitam. *Mart. Spect.* 12. *Exiliit partus miseræ de vulnere matris*, i. e. res parta, seu quæ partu, vel pariendo nascitur, viz. *porcellus.* Horat. l. 2. Od. 15. *Omnis copia narium*, i. e odorum, seu potiùs *florum* odoriferorum.

Dici potest hic Modus *Metonymia Occupati.*

Denique ad Metonymiam Adjuncti refertur, quando de Adjuncto in *Epitheto* aliquo, seu Adjectivo nomine dicitur, quod de Subjecto ejus intelligitur.

Ut cùm *mortalia* dicuntur *arma*, quæ *mortalium* arma sunt; non enim arma sunt mortalia, sed homines, quorum sunt arma. Sic dicuntur *iracunda fulmina*, cùm ira non competat fulminibus, sed fulminanti. Sic dicitur armatum funus, cùm propriè non funus *(the Burial)* sed funerantes *(the Buriers)* cum armis sint. Hinc dicuntur *aulæa superba*, quod sint superborum aulæa. *Virg. Æn.* 1. 701. *Vivus amor* dicitur pro *amore vivi*, seu hominis viventis. Ib. v. 725. *Vesanus gradus*, pro gradu *vesani.* Sen. Med. 737.

737. *Impia Ajacis ratis*, pro *Ajacis impii ratis*. Horat. Epod. 10. *Cornuto ardore petitus*, pro ardore *cornuti*. Mart. Spect. 19. *Scelerata sumere pœnas*, pro de *scelerato* pœnas sumere. *Virg. Æn.* 2. 576.

CAPUT XIII.

De Metaphora.

Quid est Metaphora?

Metaphora est Tropus, quo ex duorum similium uno alterum intelligitur; sive quo, quod alteri rei simile est, ejus vocatur rei nomine cui est simile: h. e. nominatur unum Simile, & intelligitur alterum.

Ut cùm *Christus Herodem* vocavit *vulpem*, quòd esset similis vulpi, nempe astutiâ. Sic de *Didone* dixit *Virg. Magnoque irarum fluctuat æstu*, quia, dum incerta huc & illuc rapiebatur, similis erat aquæ alternis vicibus rursum prorsum fluenti, & refluenti.

Dicitur Μεταφορὰ *Metaphora*, sive Translatio, à μεταφέρω *transfero*, quòd hoc Tropo quasi *transferatur* vox à suâ significatione in alienam, h. e. ad significandum non id, quod primò quidem propriéque significat, sed aliud quiddam, quod huic respectu aliquo simile est.

N. *Observandum est, posse omnem ferè Metaphoram, (quæ aliud nihil est, quàm ad unum vocabulum contracta similitudo) resolvi & explicari inserendo vocem* quasi, *vel* tanquam. *Ut* ferreum pectus, *h. e.* quasi ferreum.

Ad hunc porrò Tropum intelligendum, paucula quædam ſunt ex Logicis petenda de naturâ Similitudinis.

Quid eſt Similitudo?

Similitudo eſt convenientia in qualitate, aut paſſione, ſitu, vel habitu, vel quocunque alio reſpectu.

Quænam ergo dicuntur ſimilia?

Similia dicuntur ea, in quibus eadem eſt qualitas, quæve eadem patiuntur, eodemve quocunque modo ſe habent. Ut *homo* eſt ſimilis *homini*, item *gramini*, *flori*, *bullæ*, &c. Sic *vir fortis* ſimilis eſt *leoni*; *timidus lepori*; *verſutus vulpi*; *avarus lupo*; *inconſtans vento*; *conſtans lapidi quadrato*, &c.

N. *Non eſt neceſſe, ut quæ* ſimilia *dicuntur, per omnia eodem ſe modo habeant*; *ſed ſufficit, ut in uno aliquo reſpectu conveniant, ſimili ſe modo aliquo habentia, vel ſimiliter patientia. Nam, ut παροιμιακῶς dicitur*, nulla ſimilitudo currit quatuor pedibus, *h. e. ut aliter dicitur*, Omne ſimile eſt etiam diſſimile. *Quæ ergo in qualitate aliquâ, qualicunque, conveniunt, in eo reſpectu quo conveniunt ſunt ſimilia, quantumcunque in cæteris diſcrepent, ſive diſſimilia ſint. E. g.* Homo *&* vulpes *multùm ſunt diſſimiles formâ, tum internâ, tum externâ: tamen ſimiles ſunt reſpectu aliquo, nempe verſutiâ; quia uterque eorum eſt aſtutus.*

Ad ſimilitudinem refertur *Analogia*, quæ quidem eſt ſimilitudo, ſed geminata. Et ut in *Similitudine*, quæ eſt convenientia unius cum altero in aliquo tertio, reſpondet unum uni; ut *homini* ejus *picturâ*: Sic in *Analogia*, ſeu Proportione, quæ eſt convenientia plurium cum pluribus in eâdem habitudine, reſpondent bina binis. Ut cùm dicitur, Princeps eſt caput Reipublicæ, quatuor ſunt, *caput* & *corpus*, *Princeps* & *Reſpublica*, quorum duo duobus reſpondent,

dent, ſcil. *Princeps capiti*, & *Reſpublica corpori*. Nam ſic ſe habet *Princeps* ad *Rempublicam*, ut ſe habet *caput* ad *corpus*; & ſic ſe habet *Reſpublica* ad *Principem*, ut ſe habet *corpus* ad *caput*.

Quum autem vix, aut ne vix quidem, aliquod unum ſit in universâ rerum naturâ, cui non ſit aliquid aliud ſimile, aliquo ſaltem reſpectu; hinc fit, ut tam latè pateat Metaphora, quàm rerum natura, nec ſit in orbe univerſo aliquid, unde non poſſit commodè duci Metaphora. Sunt tamen quædam præcipuæ rerum claſſes ex quibus Metaphoræ duci ſolent. Quarum——

Prima eſt *rerum divinarum*. Ut, *homo homini deus eſt*, i. e. quaſi deus. Sic *Cic.* pro Sext. *Cujus ego patrem Deum atque parentem ſtatuo fortunæ nominiſque mei.*

Secunda *rerum* eſt *cœleſtium*. Ut, *Virgilius Poetarum Sol eſt*, i. e. tanquam Sol. Sic *Cic. Cat.* 3. *Clariſſimis viris interfectis lumina civitatis extincta ſunt. Corinthum patres veſtri totius Græciæ lumen extinctum voluerunt. Cic.* pro *Leg. Man. In Aſiæ luce verſari.* Id. ib. *O* lux *Dardaniæ*, i. e. Hector. *Virg. Æn.* 2.

Tertia *rerum infernalium* eſt. Ut, *homo homini dæmon* eſt, i. e. quaſi dæmon. *Agitatur furiis. Troiæ & patriæ communis* Erynnis, i. e. Helena. *Virg. Æn.* 2. 513. *Patriæ* furia. *Cic.* in *Vatin. Ulmorum* Acheruns. *Plaut.*

Quarta eſt *Elementorum*. Ut, *invidiæ flamma*; *eloquentiæ flumen*; *popularis gratiæ aura*; *incenduntur ad ſtudia*; *cœptis aſpirate meis*; *irarum fluctuat æſtu. Aeris* pelagus: *mentis* ſalum; *me* inflammarat *odio*; flagrat *ſtudio laudis.* Hinc *extinguere* nomen. *Cic.* 4. *Cat.* Exarſere ignes *animo.* Virg. Æn. 2. *Viſo pallidus* Oceano. *Mart. Reſtat ut his ego me ipſe regam ſolerque* elementis, i. e. Philoſophiæ primordiis ſeu principiis. *Horat. l.* 1. *ep.* 1. *Pauci iſta tua* lutulenta

vitia noveramus. Hunc fontem *habent diſciplinæ.* Cic. 2. Div. 23. Ad *Græcas ire jubeo, ut ea à* fontibus *potiùs hauriant, quàm* rivulos *conſectentur.* Cic. 1. Acad. 2. *Ne* ſcintillam *quidem ullam nobis ad aſpiciendum reliquerunt.* Cic. Ac. 4. 19.

Quinta eſt *Meteororum.* Ut, *fulmen orationis; frontis nubecula; ros gratiæ.* Hinc *Virg. Æn.* 12. *Fulminat Æneas armis.* Sic *Cic.* in *Piſ. Alios ego vidi ventos, alias animo proſpexi procellas.* Idem vocavit Clodium *Tempeſtatem Reipublicæ.* Orat. in Vatin.

Sexta *Lapidum* eſt. Ut, *lapides loqueris*, i. e. dura. *Lapidi dixeris*, i. e. taciturno. *Marmoreum cor. Smaragdinus viror. Intelligo quam* ſcopuloſo *in loco verſer.* Cic. pro Cæcil.

Septima eſt *Metallorum.* Ut, *aurea ſecula; ferreum pectus; argentea proles; plumbeum ingenium.*

Octava *Plantarum* eſt. Ut, *flos nobilitatis*; vel *laſtis.* Sic *Cantic.* 2. 1. *Ego flos campi & lilium convallium.* Joh. 15. 1. *Ego ſum vitis vera.* Sic poſuit *Seneca Græciæ* florem *inclytum*, ad ſignificandum *Argonautas.* Apud *Cic.* 2. *Cat.* legitur ſeminarium *Catilinarium. Ductores capita alta ferentes Cornibus* arboreis *ſternit.* Virg. Æn. 1.

Nona eſt *Brutorum*, i. e. beſtiarum, avium, piſcium, reptilium. Ut, *latrant oratores.* Luc 13. 32. *Dicite vulpi illi*, i. e. Herodi. Sic *Cicero Piſonem* vocavit *belluam*; *admiſſarium*; & eum dixit *adhinniſſe*: ſicut *Juvenalis Virronem* hominem ſalacem vocat *paſſerem.* Sat. 9. *Tam ſubitò* corvus, *qui modò* cygnus *eras.* Mart. l. 3. ep. 43.

Decima eſt *humanorum Membrorum* vel *Partium.* Ut, is eſt *anima negotii*; vel *os concionis*; *capita conjurationis.* Sic *Ovid. Ager gravidis canebat ariſtis. Cic.* dixit, *Vectigalia eſſe* nervos *reipublicæ.* pro Leg. Man. *Caſtra in Italiæ* faucibus *collocata.* Catil. 1. *Inteſtinam perniciem.* ib. *Et tremefacta comam concuſſo vertice*

vertice nutat [scil. Ornus] *Virg. Æn.* 2. 629.

Undecima *humanorum* est *Operum*. Ut, *limare scriptum*; *amicitiam dissuere*. Joh. 10. 7. *Ego sum ostium ovium*. *Appion* dictus erat *cymbalum mundi*. Hinc, *Corruptelarum illecebris* irretire. *Cic. Cat.* 2. Delere *imperium*. Cic. Cat. 4. Et dependere *pœnas* reipublicæ. *Latius opinione* disseminatum *est*. Cic. Cat. 4. *Turpitudinis nota* inusta est *vitæ tuæ*. Id. ib. *Si tantulum offensum* ritubatum *sit*. Cic. in Cæcil. Et *sunt magna sanè, & limantur à me politius*. Cic. 1. Acad. 1. Dixit *Virg. Vastum maris æquor* arandum. *Æn.* 2.

Duodecima *humanorum* est *Officiorum*, Munerum, Functionum. Ut, *vèr gregis*. Joh. 10. 14. *Ego sum pastor bonus*. Joh. 15. 1. *Pater meus agricola est*. Sic *Pythagoras* γράμμον sive rationem vocavit ἡνίοχον, i. e. aurigam. *Huic ad libidinem* facem præluisti. *Cic. Cat.* 2. *Tibi* serviet, *tibi lenocinabitur*. Cic. in Cæcil.

Decima tertia, *Humanarum Cognationum* & Affinitatum. Sic *Cic.* 4. *Catil. Huic* [sceleri] *si paucos putatis affines esse, vehementer erratis*.

Decima quarta, *Locorum Propriorum* vel *Communium*, scil. regionum, urbium. *Cic.* 2. *Div. Urbem philosophiæ proditis, dum castella defenditis*. Hinc, *Syrtis bonorum*; *Charybdis patrimonii*; *granarium mundi*; *hortus Europæ*, vel *Angliæ*.

Decima quinta, *Rerum Bellicarum*. *Nunc comminus agamus*. Cic. Div. 2. 10. *Cornua commovere disputationis*. Id. ib. *Desciscunt à veritate*. Cic. Ac. 4. 15. *Oportet igitur esse armatos*, ut—— *Id. ib.*

Decima sexta, *Rerum Artificialium*. *Volat ille per aera magnum Remigio alarum*. Virg. Æn. 1. *Vitrea unda*. Æn. 7.

Decima septima, *Ædificiorum*. *Totius eorum rationis quæsi* fundamenta *cognoscite*. Cic. Ac. 4. 13. *Graium* murus *Achilles Procubuit*. Ovid. Met. l. 13. v. 281.

N. *Troporum omnium nullus eſt, qui plus luminis orationi affert, quàm Metaphora. Magno tamen in Metaphoris delectu opus eſt.*

Inter omnes illæ commendatiſſimæ habentur Metaphoræ, quæ rebus ſenſu expertibus actum quendam ac quaſi animum tribuunt. Ut cùm apud *Virg.* dicitur fluvius *Araxis* impoſitum ſibi ab *Alexandro* pontem *indignatus* everriſſe; & apud *Martial.* fictitii cujuſdam *Scævolæ* manus *attonito in igne regnaſſe.*

Item cùm *Juven. Sat.* 8. dixit, *Pheidiacum vivebat ebur*, i. e. erat ad vivum ſculptum tanquam viveret. Sic *Mart. l.* 3. *ep.* 42. *Mentoris manu ducta lacerta* vivit, & *timetur argentum.* Et *Virg. Æn.* 6. *Excudent alii ſpirantia mollius æra. Ib.* Vivos *ducent de marmore* vultus.

Quæ verò Metaphoræ ducuntur à re vel *ſordidâ*, vel *obſcenâ*, vitioſæ ſunt; item quæ petuntur, vel nimis longè, vel à re nimis diſſimili; tandem illæ, quæ rem nimis vel amplificant, vel extenuant.

Metaphoræ aliquando reciprocæ ſunt. Nam ut *ſtellæ* vocantur *flores* cœli; ita *flores* vocantur *ſtellæ* campi. Aliquando tamen non reciprocantur. Non enim *cœli* nomen accommodatur *æquori*, licèt *æquoris* nomen transferatur ad *cœlum.* Vide *Voſſ. de Inſtit. Orat. lib.* 4. *cap.* 6. *pag.* 89.

N. *Omnis Metaphora reſolvitur ſeu exponitur per* quaſi, ceu, tanquam, velut.

CAPUT

CAPUT XIV.

De Ironia in genere; item de Oppoſitis.

Quid eſt Ironia?

Ironia eſt Tropus, quo ex uno *Oppoſitorum* aliud intelligitur; vel quo, quod de uno *Oppoſitorum* dicitur, de alio intelligitur: h. e. nominatur unum Oppoſitum, & intelligitur alterum.

Dicitur Εἰρωνία *Ironia*, ab εἰρωνεύομαι *diſſimulatione utor* in loquendo: quia hoc qui Tropo utitur, quaſi *diſſimulanter* agit, aliud loquendo, aliud intelligendo.

Ad hunc tandem Tropum intelligendum ſunt quædam de *Oppoſitorum* naturâ & ſpeciebus ex Logicis præguſtanda.

Quæ ſunt Oppoſita?

Oppoſita ſunt, quæ neque de ſe invicem, neque de eodem tertio, ſecundum eandem partem, aut naturam, eodem reſpectu, modo, ac tempore verè affirmari poſſunt.

N. *Poſitis hiſce conditionibus, ſi Oppoſitorum alterum de altero affirmetur, prædicatio erit falſa. Ut, ſi dicas* canem *eſſe* leonem, *vel* album *eſſe* nigrum. *Si utraque Oppoſita de eodem tertio affirmentur, enunciatio alterutra erit falſa. Ut, ſi dicas* Platonem *eſſe* divitem, *&* Platonem *eſſe* pauperem, *vel* Socratem videre, *&* Socratem cæcum *eſſe.*

Si oppoſita affirmentur verè, vel de ſe invicem, vel de aliquo tertio, harum aliqua conditionum neceſſariò erit requirenda. Dici enim verè poteſt, *Æthiops* eſt *albus*, & *Æthiops* eſt *niger*, ſed non ſecundum

eundum eandem partem, nam *albus* eſt tantùm *dentibus* & *oculis*, *toto* reliquo *corpore niger*. Sic verè dici poteſt, *Chriſtus eſt Dominus Davidis*, & *Chriſtus eſt filius Davidis*, ſed non ſecundum eandem naturam: nam *Dominus* eſt *Davidis* ſecundum *naturam divinam*, at eſt *Filius Davidis* ſecundum *naturam humanam*. Sic *numerus quaternarius* dici verè poteſt & *duplum* & *dimidium*, ſed non eodem reſpectu: nam *binarii numeri* reſpectu *duplum* eſt, at reſpectu *octonarii numeri* eſt *dimidium*. Item dici verè poteſt, *mundus habet initium*, & *mundus non habet initium*, ſed non eodem modo: nam *habet* quidem *mundus initium durationis*, ſed *non habet initium magnitudinis*. Tandem verè dici poteſt, *Olim Mileſii non erant fortes*, &, *Olim fortes erant Mileſii*; at non eodem *tempore*, ſed *diverſo*.

Quot ſunt Species Oppoſitorum?

Oppoſitorum ſpecies ſunt ſex, viz. *diſparata*, *contraria*, *relata*, *privantia*, *contradicentia*, & *repugnantia*.

Quæ ſunt Diſparata?

Diſparata ſunt, quorum unum opponitur pluribus ejuſdem ordinis.

Ut equus, leo, lupus, canis, &c. Sic ficus, pyrus, pomus, vitis, ceraſus, &c. Album, flavum, rubrum, viride. Hinnire, boare, latrare, rudere, &c. Infans, puer, adoleſcens, vir, ſenex. Britannus, Hiſpanus, Romanus, Gallus, &c.

Quæ ſunt Contraria?

Contraria ſunt duo abſoluta, quæ ſub eodem genere plurimùm diſtant.

Ut album & nigrum; calidum & frigidum; rectum & curvum; ſervus & liber; amor & odium; virtus & vitium; gaudium & triſtitia; accuſare & defendere; laudare & vituperare; ſperare & timere; promittere & minari.

Quæ

Quæ sunt Relata?

Relata sunt, quorum alterum alterius esse dicitur, vel quovis modo ad illud refertur.

Ut pater & filius; dominus & servus; præceptor & discipulus; dare & accipere; docere & discere, &c. Nam *pater* est *filii pater*, & *filius* est *patris filius*; & *dare* refertur ad accipientem, ut *accipere* refertur ad dantem; damus enim accipienti, & accipimus à dante.

Quæ sunt Privantia?

Privantia sunt, quorum alterum negat in eo tantùm subjecto in quo affirmatum suâpte naturâ inest.

Ut visus & cæcitas; scientia & ignorantia; lux & tenebræ; vigilia & somnus; motus & quies; vestitus & nudus; audiens & surdus; loquens & mutus; dives & pauper.

Quæ sunt Contradicentia?

Contradicentia sunt, quorum alterum negat id quod alterum ait; sive sunt ens & non ens opposita.

Ut homo, non homo; album, non album; videre, non videre; est, non est; facit, non facit; bonus, non bonus; bene, non bene; semper, non semper.

Quæ sunt Repugnantia?

Repugnantia sunt Oppositorum consentanea, aut consentaneorum opposita.

Ut pater & generari; filius & fœminam esse; discipulus & docere; servus & facere quod vult; ignis & frigidum; amicitia & fraus; bonum & pœna; malum & promissio; memoria & futurum; consultatio & impossibile; leo & balare; templum & ludi; prudentia & prodigalitas.

Quotuplex est Ironia?

Ironia quintuplex est; scilicet à Disparato, à Contrario, à Relatis, à Privantibus, & à Contradicentibus.

CAPUT

CAPUT XV.

De Ironiæ Speciebus.

Quid est Ironia à Disparato?

Ironia à Disparato est, quâ quod de uno disparatorum, vel affirmatur vel negatur, de alio affirmari intelligitur: h. e. nominatur unum Disparatum, & intelligitur aliud.

Ut, cùm *Menalcas* (apud *Virg.*) affirmat quosdam *vidisse ipsum Myconis arbustum incidere*, quod de *se* dicit, vult intelligi de *Dametâ*.

Sic, cùm *Ulysses* (apud *Ovid.*) enumeratis majoribus suis negat *quenquam in his damnatum esse & exulem*, intelligendus est quasi affirmaret quosdam in genere *Ajacis* fuisse damnatos & exules, nempe patrem ejus *Telamonem*, & patruum *Peleum*, ob trucidatum fratrem tertium *Phocum*. Et cùm patrem suum fraterni sanguinis fuisse sontem negat, tacitè affirmat patrem *Ajacis* fuisse fratricidam. *Juven. Sat. 8. v. 216.*— *Ille Deis auctoribus ultor*
Patris erat cæsi media inter pocula: sed nec
Electræ jugulo se polluit, aut Spartani
Sanguine conjugii; nullis aconita propinquis
Miscuit, in Scenâ nunquam cantavit Orestes,
Troïca non scripsit. Ubi quæ de *Oreste* negantur, de *Nerone* affirmanda esse intelliguntur.

Quid est Ironia à Contrario?

Ironia à Contrario est, cùm ex contrariorum altero alterum intelligitur; sive, quando quod de altero contrariorum dicitur, de altero intelligitur: h. e. nominatur unum Contrarium, & intelligitur alterum.

Ut, cùm *Simo* ille *Terentianus* increpans *Davum*, homi-

hominem ſceleſtum, & qui malè rem geſſiſſet, *O ſalve*, inquit, *bone vir, curâſti probè.* Sic cùm *Cicero* vocat *Verrem præclarum Imperatorem*, ſic eſt intelligendus ac ſi eum vocaſſet *Imperatorem nefarium.* Bonas, *me abſente, hîc, conſeciſtis nuptias*, i. e. malas. *Ter. Phor.* 2. 1. 281. Sic *Ulyſſes* apud *Ovid. Met. l.*13.321. *Ne mandate mihi:* melius *Telamonius* ibit, &c.

Hujus generis eſt illud ejuſdem in *Orat.* pro *Quinctio*: *Tum ille vir optimus, vereor ne ſe derideri putet, quòd iterum jam dico, optimus.* Ubi *optimus*, ex dicentis mente eſt *peſſimus.* Item illud *(in* 2. *de Orat.)* ubi de *Lamiâ* deformi oratore odiosè *Craſſum* interpellante, *Audiamus*, inquit *Craſſus*, *pulchellum puerum*, i. e. hominem deformem. Sic *Cic.* 2. *Catil. Homo enim videlicet* timidus *&* permodeſtus *vocem Conſulis ferre non potuit.*

In *Virgiliano* illo, *At ſperate deos memores fandi atque nefandi*, *ſperate* ponitur pro *timete.* Et in illo ejuſdem Authoris *(Æn.* 2.) *Me promiſi ultorem, promiſi* ponitur pro *minatus ſum.* Et in illo *Ovidiano (Ep. Phyllid.) Spes quoque lenta fuit*, *ſpes* ſignificat *metum.* Sic *Cic.* pro *Roſc. Com. Sin à vobis, id quod* non ſpero [i. e. metuo] *deſerar, tamen animo non deficiam.*

Quid eſt Ironia à Relatis?

Ironia à Relatis eſt, quando, quod de Uno relatorum dicitur, de altero intelligitur: h. e. nominatur unum Relativè oppoſitum, & intelligitur alterum.

Ut, cùm dicit parens contumaci filio, *nempe tu parens es, ego filius.* Item ſi dicat offenſus dominus immorigero ſervo, *Tu ſcilicet dominus es, ego ſervus.* Vel ſi dicatur *verberatus* fuiſſe à diſcipulo *præceptor*, cùm *vapulaverit* à præceptore *diſcipulus.*

Quid eſt Ironia à Privantibus?

Ironia à Privantibus eſt, cùm ex privativè oppoſitorum uno alterum intelligitur: h. e. nominatur unum

unum Privativè oppoſitum, & intelligitur alterum.

Ut, cùm *cæcus* dicitur tam *acutum cernere* quàm aquila. Vel cùm *dives* vocatur *pauper*.

Quid eſt Ironia à Contradicentibus?

Ironia à Contradicentibus eſt, quando ex contradicentium uno alterum intelligitur à h. e. nominatur unum Contradictoriè oppoſitum, & intelligitur alterum.

Ut, cùm indulgentiori in filium patri dicitur *Puerum tu iſtum non amas*, i. e. *amas*, & quidem vehementer. Item cùm quis dicit ſe id dixiſſe, quod tamen *non dixerat*. Sic cùm *Juvenalis* illas *ſanctas* vocat *gentes*, quas intellexit *non ſanctas* eſſe. Sic *Cic.* pro *Arch.* Itaque, credo, ſi civis Romanus legibus non eſſet; ut ab aliquo Imperatore civitate donaretur, perficere non potuit. Ubi per illud *non potuit*, intellexit orator *potuit*. *Virg. Æn. 4. v. 379.* Scilicet is ſuperis labor eſt: ea cura quietos *Sollicitat*. Sic *Ulyſſes* apud *Ovid. Met. l. 13. v. 288.* Scilicet idcirco pro nato cærula mater Ambitioſa ſuo *fuit*, ut cœleſtia dona, Artis opus tantæ, rudis, & ſine pectore miles Induceret?

Huc pertinent *Paralipſis* & *Apophaſis*.

Paralipſis eſt, quâ dicimus nos quædam præterire, quæ tamen non præterimus, ſed diſertè enunciamus.

Apophaſis eſt, quâ negamus nos ea dicere aut facere, quæ tamen dicimus aut facimus.

De utriſque, *vide Lib. 2. cap. 16.*

N. *Si cui nimis accurata videatur hæc Ironiæ diviſio & tractatio (quanquam quid eſſe poteſt in tradendis Artibus nimis accuratum?) poteſt eſſe contentus uſitatis illis duabus Ironiæ Speciebus, ſcilicet* Ironia à Diſparato, & Ironia à Contrario, *& ad illas duas referre cæteras omnes: præſertim cùm* Diſparatorum *vox uſurpetur*

petur apud Rhetoricos laxiore sensu quàm apud Logicos; ita nempe ut ad quaslibet res diversas, & vel numero tantùm differentes, modò non naturâ sibi invicem contrarias, vel prædicatione contradictorias, extendatur: & cùm nomen Contrarii *sic Rhetorici hac in re accipiant, ut illud ad omnia oppositionum genera extendant, eoque Ironiam definiant esse Tropum, quo per id quod dicitur contrarium intelligitur.*

CAPUT XVI.

De Modis quibus Ironia percipitur.

Quot Modis percipitur aliquid Ironicè dici?

Percipitur aliquid Ironicè dici tribus modis; scilicet vel *Naturâ* personæ, aut rei de quâ dicitur; vel ex *Modo* dicendi; vel aliquo *Gestu*, sive Actione dicentis.

Nam primò si, quod dicitur, ejusmodi sit, ut non conveniat cum *naturâ*, vel *personæ*, vel *rei*, de quâ sermo instituitur, palàm est id dici, non verè, atque ex animo, sed Ironicè, i. e. simulatè, atque aliter quàm reverà sentiatur.

Ut, si quis opulentum quendam *homuncionem pauperculum* nominet; vel, si quis pro *longurione* unum dicat; pro *crudeli clementem*; pro *obeso macilentum*, &c. vel si quis *librum* quendam *grandiorem* nomine *Enchiridii* seu *Manualis* vocet; vel, si quis *vitam* omni vitiorum eluvie contaminatam prædicet esse iter ad honorem vel gloriam, in aperto erit cum aliter sentire quàm loquitur, proindéq; Ironicè loqui.

Deinde si gravia illa seriáque, quæ de quovis homine dicuntur, cum risu quodam, vel gestu aliquo derisio-

deriſionem præ ſe ferente efferantur, manifeſtum eſt ea dicta fuiſſe Ironicè tantùm, atque per ſimulationem, nequaquam verò ex animo atque ſententiâ dicentis.

Hujus generis eſt illud Ciceronis de Clodio, *Integrâsas tua te purgavit, mihi crede, pudor eripuit, vita anteacta ſervavit.*

Tandem, ſi quis agat aliquid, quod verbis ſuis diſſentiat, id, quod agit, eſt indicium, eum aliter ſenſiſſe atque dixerit.

Ut, ſi quis in convivio cibum aliquem lautiorem verbis vituperet, atque interim largiter de eo comedat, inde conſtabit, illum non ſeriò cibum iſtum vituperâſſe, ſed tantùm ſimulatè, eoque planè animo, ut alios ab eſu ejuſdem deterreat, ſibique largiore ejus portione meliùs conſulat.

Atque hæc de Troporum *Generibus*: progrediendum jam ad eorundem *Affectiones*.

CAPUT XVII.

De Catachreſi.

QVid eſt Catachreſis?

Catachreſis eſt, cùm verbum aliquod nimium longè à ſignificatione ſuâ ducitur, nimiſque præter naturam ſuam uſurpatur.

Ut cùm *Virgilius* pro *mari* poſuit *ſtagnum* (*Æn.* I.) item cùm dixit *Venerem genuiſſe Æneam*, cùm *gignere* ſit proprium *patris*, ut *parere* eſt *matris*. Hujus generis eſt, cùm dicitur *plumbea cos*; *aurea*, vel *argentea pyxis*; cùm fiat propriè *cos* de lapide, *pyxis* de buxo.

Dici-

Dicitur Κατάχρησις *Catachresis*, à κατὰ *contra*, & χρῆσις *usus*, quia in hoc dicendi modo verbis contra consuetum eorum usum utimur, & planè abutimur.

N. *Catachresis in omni Troporum genere invenitur.*

In Synecdoche Generis. Ut quando *Virgilius* (2. *Æn.*) vocavit *Anchisin Æneæ parentem*, quem propriè vocâsset patrem. Nam *parere*, unde *parens* ducitur, propriè est fœminarum tantùm. Quo fit ut verbi *parentis*, ad significandum *patrem*, translatio durior videatur.

In Synecdoche Speciei. Ut quando *Cicero* (in 1. *Catil.*) vocavit *Catilinam civium parricidam*, quem propriè vocâsset *interfectorem*. Et cùm apud *Virgil.* (2. Æn.) *ædificare equum*, ponitur pro *struere*. Cujus verbi jucundior est translatio, cùm apud *Cæsarem naves*, apud *Ciceron. classes* dicuntur *ædificari*.

In Synecdoche Partis Essentialis. Ut quando ponitur *abies* pro tabellis abiegnis. Quam verbi traductionem *Quintilianus* author est prosam non recipere. *Lib.* 8. *cap.* 6.

In Synecdoche Partis Integralis. Ut cùm dixit *Horat.* Ser. 1. Sat. 5. —*Carceribus missos rapit ungula currus.* Nam *ungula equina* pro *ipso equo* duriusculè dicitur.

In Metonymiâ Efficientis. Ut cùm *Lucanus* (l. 4.) dixit, *Urebant montana nives*, pro *exsiccabant*. Nam efficit quidem ustio exsiccationem in iis rebus quæ uruntur. Sed *urere* pro *exsiccare* duriter dicitur, præsertim de nivibus.

In Metonymiâ Subjecti. Ut cùm *Horatius*, Epod. 12. dixit. *Hircum in alis cubare*; & *Catullus*, *caprum sub valle alarum habitare*, in Ruf. Quibus verbis *fœtorem* ille *hircinum*, hic *caprinum* in alis subesse significabat; sed satis duriter.

In

In Metonymiâ Adjuncti. Ut cùm apud *Virg. Æn.* 4. dicitur, *Oculiſve aut pectore noctem Accipit.* Ubi nimis præter naturam vocis, *nox* ponitur pro *ſomno.*

In Metaphorâ. Ut cùm *Virg.* 7. *Eclog. caprum* nominavit *gregis virum*, quemadmodum *Horat. lib.* 1. *Od.* 17. vocavit *capras devias olentis uxores mariti.* Et cùm *Horat. lib.* 4. *Od.* 13. vocavit capillos canos *capitis nivis.* Item cùm *Cicero virum luxuriosum*, vocavit *Syrtim patrimonii*, & *Charybdim bonorum.* Et cùm apud *Horat. lib.* 4. *Od.* 4. dicitur *Eurus* per *Siculas equitare undas.* Item cùm apud *Ovid.* 1. *Triſt.* 2. *Eleg.* dicuntur *volvi aquarum montes.* Ut apud *Virg. Æn.* 1. *v.* 109. legitur, *præruptus aquæ* mons. Sic cùm apud *Martial. l.* 1. *ep.* 43. dicitur *Portia, Ardentes avido ore bibiſſe favillas.* Et cùm *Heraclitus* apud *Columel. lib.* 8. *c.* 4. *Sues cœno, aves pulvere*, vel *cinere lavari* ait. Et cùm de rege *Babylonis* dicitur, *Jer.* 43. 12. *Amicietur terrâ Ægypti*, &c.

In Ironiâ. Ut cùm *Virg.* 1. *Æn.* dixit, *Sprate* (pro *timete*) *deos memores fandi atque nefandi.* Et *Georg.* 4. *Erit mactis auro ſqualentibus* (pro *ſplendentibus*) *ardens.* Et 1. *Æn. Promiſi ultorem*, pro *minatus ſum.* Item cùm *Horat.* 2. *Serm.* 2. *Sat.* poſuit *præclara minantem*, pro *promittentem.*

N. *Ad molliendam Catachreſim, ſi durior videbitur fictura verbi tranſlatio, hâc aut ſimili formâ utendum*; Ut ita dicam; ſi fic loqui liceat, *&c.*

CAPUT XVIII.

De Hyperbole.

Quid eſt Hyperbole?

Hyperbole eſt Tropi elevatio, quâ rem aliquam dictione

dictione plus justo significante amplificamus.

Sive, est elatior dicendi modus, in quo de re aliquâ plus dicitur, quàm reverà intelligitur.

Quot sunt Species Hyperboles?

Hyperboles duæ sunt Species: *Hypsósis* & *Auxésis*.

Quid est Hypsósis?

Hypsósis est quâ id, quod reverà est *parvum*, oratione nostrâ facimus videri *magnum*: sive, quâ magnum de parvo loquimur.

Ut si pusillum quis homunculum hominem dicat prælargum: vel pro pauperculo hominem divitem; próve Iro Crassum nominet.

Quid est Auxésis?

Auxésis est quâ id, quod verè *magnum* est, adhuc *majus* nostris videri verbis facimus; sive quâ de magno majora, quàm par est dici, loquimur.

Ut si prælargum quis hominem gigantem vocet; vel liberalem magnificum dicat; vel pro Patroclo Achillem nominet.

Dicitur *Hyperbole* Ὑπερβολὴ, ab ὑπερβάλλω *exsupero*, quoniam id quod veri est in re, vocis significantiâ exsuperat.

Dicitur *Hypsósis* Ὕψωσις, ab ὑψόω *elevo, exalto*, quod de re (suâ naturâ) parvâ atque humili, magna quædam, atque alta dicentes, eam supra naturam suam sermone nostro quasi elevemus atque exaltemus.

Dicitur *Auxésis* Αὔξησις, ab αὐξάω (verbo inusitato) *augeo*, quod utentes verbis rei, quæ verè magna est, magnitudinem significatione suâ exsuperantibus, rem ipsam augere, & majorem, quàm verè est, facere videamur.

N. *Non est ea Hyperboles mens, ut dicendo quenquam fallat, sed ut per illud, quod veritatem excedit, id quod verum est doceat atque declaret.*

Hyper-

Hyperbole in omni ferè Troporum genere locum habet.

In Synecdoche Speciei & Individui. Ut cùm nomen ſpeciale vel ſingulare rei, vel perſonæ cujuſpiam in ſuo genere præcellentis ponitur pro perſonâ, vel re aliquâ, quæ in eo genere excellit. Sic cùm *Ovid.* 1. *Triſt.* dixit *aquarum montes tacturos* ſidera, tantummodo intellexit eos in permagnam iri evectos altitudinem. Sic cùm præcellentem poetam, vel oratorem, nominamus *Virgilium*, vel *Ciceronem.* Sic dicitur, *Sublatus* ad æthera *clamor.* Virg. Æn. 2. v. 338. *Suſtulerat raptæs taurus* in aſtra *pilas.* Mart. Spect. ep. 19. *Virg.* dixit, *Turrim ſummis* ſub aſtra *eductam tectis.* Æn. 2. 460.

Per Hyperbolicam quoque Synecdoches ejuſdem *Auxéſin* ſpecialia vel ſingularia illa, quæ in ſuo genere maximè excellunt, etiam ſuperari ab aliquo dicuntur. Ut cùm dixit *Ovid.* 3. *Triſt.* 11. *Eleg. Sævior ex triſti Buſiride.* Ubi tantùm intellexit eum eſſe perſævum. Hujus generis eſt illud in *Lam.* 4. 7. *Candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte.* Et illud *Virgilii* (7. Eclog.) *Nerine Galatæa thymo mihi dulcior Hyblæ, Candidior Cycnis, hederâ formoſior albâ.* Et illud *Ovid.* Met. 13. f. 8. *Candidior folio nivei Galatæa liguſtri, Floridior prato, longâ procerior alno,* &c. Item *Hor.* l. 3. Od. 7. *Scopulis ſurdior Icari* Et *l.* 3. *Od.* 9. *Perſarum vigui rege beatior.* Et *Mart. l.* 1. *ep.* 73. *Nigrior cadente moro.* Item innumeræ ferè *Proverbiales ſententiæ,* quales ſunt, *Spongiâ bibacior; pice nigrior; Ariſtide juſtior; Pœno perfidior; Iro pauperior; talpâ cæcior; limace tardior; plumbo ſtupidior; maximo major,* &c. in quibus omnibus, & horum ſimilibus, eſt *Auxéſis Hyperbolica*, quâ quorundam virtutes vel vitia, perfectiones vel defectus, aliorum comparatione augentur.

In Synecdoche Totius Integralis. Ut cùm *Cicero* (in

(in *Phil.* 2.) dixit, *Antonium fruſtis eſculentis vinum redolentibus gremium ſuum & totum tribunal* (i. e. permagnam ejus partem) *impleviſſe.* Et cùm apud eundem (2. *de Orat.*) *Innumeri Principes* dicuntur pro *permultis.*

In Metonymiâ Effecti. Ut cùm apud *Terentium, ſcelus* ponitur pro *ſceleſto*, i. e. ſceleris Effectore. *Ego te pro iſtis dictis, & factis, ſcelus, ulciſcar.*

In Metonymiâ Subjecti. Ut cùm dixit *Cicero*, *In me carcerem effudiſtis*, ſolummodo intelligens eſſe in ſe effuſos incarceratos.

In Metonymiâ Adjuncti. Ut cùm pro peſtiferis civibus, & contaminatis, *Cicero* dixit, *O peſtes! O labes!*

Sic cùm perſonas virtutibus, vitiis, aliiſve qualitatibus inſignes, ipſarum virtutum, vitiorum, vel qualitatum nominibus inſignimus. Ut ſi quis *Ariſtidem*, vel alium quemvis inſignem juſtitiâ hominem, non *juſtum*, ſed ipſam juſtitiam nominet. Vel ſi de eloquente viro verba pro concione habituro dicatur, *nunc ipſam eloquentiam dicentem audietis.* Tale eſt illud *Terentii*, *Tu quantus quantus, nihil niſi ſapientia es.* Et illud *Martialis*, *Non vitioſus homo es, Zoile, ſed vitium.*

Audacior adhuc eſt hoc in genere Hyperbole, cùm perſonas virtutibus, vel vitiis præcellentes ipſas etiam virtutes, vel vitia ſuperare dicimus. Ut ſi vir juſtitiâ, vel eloquentiâ præcellens dicatur eſſe *ipsâ juſtitiâ juſtior*, vel *eloquentiâ ipsâ eloquentior.* Nec diſſimiliter ſe habet [illegible] in cæteris aliarum rerum qualitatibus. Ut ſi [illegible]r aliquid eſſe *dulcedine dulcius*; *candore candidius*, *tarditate tardius.* Niſi fortè malis hæc ad Synecdochen Speciei referre.

In Metaphorâ. Ut cùm de rebus animo ſenſuque carentibus ea loquimur, quæ rebus ſenſu animoque præditis conveniunt. Ut cùm dicuntur à *Cicerone*, *Parietes*

Parietes gestire gratiâ agere Cæsari; & à *Virgilio* inducitur *Pontem indignatus Araxes*. Nam cum *gestire* tum *indignari*. sunt actus animalium gaudio exultantium, vel irâ effervescentium. Sic legitur apud *Virg. Eclog. 6.* Rhodope *miratur & Ismarus* Orphea.

In aliis Troporum Generibus habet Hyperbole *locum*; in Metaphorâ *regnum*.

CAPUT XIX.

De Hysteréſi.

Quid est Hysterésis?

Hysterésis est Tropi depressio, quâ rem aliquam dictione minus justo significante *extenuamus*; sive est depressior dicendi *modus*, in quo de re aliquâ minus dicitur, quàm revera intelligitur.

Quot sunt Species Hysteresεως?

Hysteresεως duæ sunt Species, *Tapinósis* & *Meiósis*.

Quid est Tapinósis?

Tapinósis est, quâ id, quod re ipsâ est magnum, oratione nostrâ facimus videri parvum; sive quâ parum de magno loquimur.

Ut si quis *hominem prælargum*, *nanum* dicat; vel pro homine *divite*, *pauperem* ponat; vel pro *crasso*, *trium* nominet. Item si *montem*, *verrucam* appellet; totumve terrarum *orbem* [illegible]*nulum*. Item si quis ingentem antiqui roboris [illegible] vocet *sarmentum*, vel *scipionem* [a *stick*]; pro immani *porco*, *porcellum* [a *pig*] dicat: Item si se aiat eum *leviter perstrinxisse*, aut *aliquantulum læsisse*, quem *graviter vulneraverit*, vel *penè occiderit*.

Hoc loquendi genere pro *scelere*, *erratum* dicimus; pro

pro *crudeli*, *ſeverum*; pro *mari*, *ſtagnum* vel *gurgitem*. Vocavitque Laocoon *equum Trojanum*, *lignum*. Æn. 2.

Quid eſt Mejòſis?

Mejòſis eſt, quâ id, quod verè parvum eſt, adhuc minus noſtris videri verbis facimus; ſive quâ de parvo minora, quàm par eſt dici, loquimur.

Ut ſi quis hominem *tardum*, *teſtudinem* appellet, vel *teſtudineo ſeſtinare gradu* aiat. Item ſi *egenum*, *mendicum* nominet. Vel ſi *agnum ſacrum* (id quod *Plautus* facit) *totum eſſe pellem atque oſſa* dicat.

N. *Non eſt ea* Hyſtereſeos *mens*, *ut dicendo quenquam fallat*, *ſed ut per illud*, *quod vero minus dicit*, *ipſam veritatem indigitet atque demonſtret.*

Dicitur Ὑστέρησις *Hyſterèſis*, ab ὑστερέω *inferior ſum*, quòd ſic loquentes, verbis utamur levioribus, ſive humilioribus, & quæ *infra rei veritatem* ſint, nec ei totum, quod debeatur illi, tribuant.

Dicitur Ταπείνωσις *Tapinòſis*, à ταπεινόω *deprimo*, *humilem reddo*, quia de re (ſuâ naturâ) magnâ ac altâ, parvula quædam atque humilia dicentes, eam infra naturam ſuam ſermone noſtro quaſi *deprimimus*, ſeque ipſa *humiliorem videri* facimus.

Dicitur Μείωσις *Miòſis*, à μειόω *minuo*, *minorem reddo*, quòd utentes verbis infra rei, quæ verè parva eſt, parvitatem ſignificatione ſuâ ſubſidentibus, rem ipſam *minuere*, & *minorem facere*, quàm verè eſt, videamur.

N. Hyſterèſis *ab* Hyperbole *ſic differt*: Hyperbole *rem dictione plus juſto ſignificante* amplificat. Hyſterèſis *rem dictione minus juſto ſignificante* extenuat.

CAPUT

CAPUT XX.

De Metalepsi.

Quid est Metalepsis?

Metalepsis est dicendi modus, in quo sub unâ dictione plures Tropi (sive ejusdem, sive diversi generis) continentur, quorum prius transitum ad posteriorem præbet.

Ut cùm *Dido* illa *Virgiliana* ait (Æn. 1.) *Atque utinam rex ipse* Noto *compulsus eodem Afforet Æneas*, primò per *Notum* intelligit *Ventum* in genere, per Synecd. Individ. pro Specie; tum per *Ventum* intelligit *Aquilonem*, per Synecd. Speciei pro Individuo: *Aquilone* enim, non *Noto*, fertur à Siciliâ ad Carthaginem.

Sic *Eclog.* 1. *v.* 70. *Post aliquot mea regna videns mirabor aristas?* Ubi Poeta per *aristas*, primò intelligit *spicas*, per Synecd. Partis Integralis; tum per *spicas* intelligit *segetes*, per eandem Synecdochen; deinde per *segetes* intelligit *æstates* per Metonymiam Subjecti; denique per *æstates* intelligit *annos*, per eandem Synecd. Partis Integralis.

N. *Quidam vocant* Metalepsin, *quando ex Antecedente intelligitur Consequens, vel ex Consequente Antecedens; vel ex Connexo Connexum. Sed hæc supra retulimus ad Metonymiam Subjecti & Adjuncti.*

Dicitur Μετάληψις *Metalepsis*, à μεταλαμβάνω, compositio à μετὰ *post*, & λαμβάνω *accipio*, & significante *post accipio*, i. e. *unum capio post alterum*; seu relicto uno, capio alterum: quia in Metalepsi est quædam quasi congeries Troporum, qui singulatim & ordine

ordine percurrendi sunt & enucleandi, uno post alterum sumpto, seu relicto uno, & capto altero, donec ad vocabulum proprium veniatur.

N. *Reperitur Metalepsis ferè in omni Troporum genere.*

In Synecdoche Generis & Speciei. Ut cùm posuit Seneca *Sidus* pro *Sole*. Nam primò *Sidus* (i. e. stella fixa) ponitur pro *Stella* in genere, per Synecdochen Speciei pro Genere; deinde *stella* in genere ponitur pro *planeta*, per Synecdochen Generis pro Specie; denique *planeta* ponitur pro *Sole*, per Synecdochen Speciei pro Individuo.

In Synecdoche Individui. Ut cùm dixit *Virg. Poculaque inventis Acheloïa miscuit uvis.* Ubi primò per *pocula* Acheloïa intellexit *aquam Acheloïam*, per Metonymiam Subjecti; deinde per aquam Acheloïam intellexit quamlibet aquam in genere, per Synecdochen Individui.

In Synecdoche Totius Essentialis. Ut cùm ponitur *anima* pro *corpore*, id quod fit in pluribus S. Scripturæ locis, viz. *Num.* 6. 6. *Levit.* 21. 11. & 22. 4. *Psal.* 16. 10. & 89. 48. *Hagg.* 2. 13. Nam primò per *animam* intelligitur *homo*, per Synecdochen Partis Essentialis pro Toto; deinde per *hominem* intelligitur *corpus*, per Synecdochen Totius Essentialis pro Parte.

In Synecdoche Partis Essentialis. Ut in illo *Ovidii*, *Et structis cantat avenis.* Ubi primò per *avenas* intelligitur *culmus avenaceus*, per Synecdochen Partis Integralis; tum per *culmum avenaceum* intelligitur *quilibet culmus in genere*, per Synecdochen Speciei pro Genere; deinde per *culmum in genere* intelligitur *arundo*, per Synecdochen Generis pro Specie; denique per *arundinem* intelligitur *fistula* facta ex arundine, per Synecdochen Partis Essentialis, quâ

ponitur *Materia* pro *Materiato* ſeu Compoſito. Item in *Virgiliano* illo, *Labitur uncta vadis abies.* Nam primò per *abietem* intellexit Poeta *tabellas abiegnas*, per Synecdochen Partis Eſſentialis, quâ ponitur *Materia* pro *Materiato*: deinde per *tabellas abiegnas* intellexit *navem* ex iſtis tabellis *fabrefactam*, per eandem Synecdochen. Item in illo *Horatii* ad *Mecœnatem*, l. 1. Od. 20. *Prelo domitam Caleno Tu bibes uvam: mea nec Falernæ Temperant vites, neque Formiani Poculæ colles.* Nam primò *Uva* ponitur pro *Uvis*, per Synecdochen Partis Integralis, quâ Numerus ſingularis ponitur pro plurali; deinde *Uvæ* ponuntur pro *Uvarum ſucco*, per Synecdochen Totius Integralis; tandem *Uvarum ſuccus* ponitur pro *vino* ex ſucco uvarum confecto, per Synecdochen Materiæ pro Materiato. Productior eſt Metalepſis cùm ibidem *vites* ponuntur pro *vino.* Nam primò *vites* ponuntur pro *uvis*, per Metonymiam Efficientis; deinde *uvæ* ponuntur pro *ſucco*, &c. ut prius. Adhuc productior eſt Metalepſis cùm *Colles* ponuntur pro *vino.* Nam primò *colles* ponuntur pro *vitibus*, per Metonymiam Efficientis; deinde *vites* ponuntur pro *uvis*, &c. ut prius.

In Synecdoche Totius Integralis: Ut cùm dixit *Virg. Ingens à vertice Pontus in puppim ferit.* Nam primò per *Pontum*, *Nerei* & *Doridis* filium, intellexit *mare Ponticum* (i. e. illam maris partem cui nomen dedit iſte *Pontus*) per Metonymiam Efficientis Principalis; tum per *mare Ponticum* intellexit Indefinitè *univerſum mare*, per Synecdochen Individui; tum per *mare univerſum* intellexit maris fluctum, per Synecdochen Totius Integralis.

In Synecdoche Partis Integralis. Ut in illo *Ovidii*, *Suffundens ora rubore.* Nam primò per *Ora* Poeta intellexit *os*, per Synecdochen Totius Integralis, quâ ponitur Numerus Pluralis pro Singulari; tum per *Os*, faciei

faciei partem, intellexit integram *faciem*, per Synecdochen Partis Integralis.

In Metonymiâ Efficientis Principalis. Ut cùm dixit *Cicero*, *In fortunas hujus invaserunt.* Nam primò per *Fortunas* intellexit *Fortunam*, per Synecdochen Totius Integralis, quâ Numerus Pluralis ponitur pro Singulari: tum per *Fortunam* intellexit *Fortunæ dona*, scil. opes, bona, per Metonymiam Efficientis Principalis.

In Metonymiâ Efficientis Instrumentalis. Ut cùm dixit *Virg.* *Ferro averte dolorem.* Nam primò per *ferrum* intelligitur *gladius*, per Synecdochen Partis Essentialis, seu Materiæ pro Materiato: deinde per *gladium* intelligitur *mors*, per Metonymiam Efficientis Instrumentalis pro Effecto; ac si dixisset, *Morte dolorem averte.*

In Metonymiâ Effecti. Ut in illo *Virgilii*, *Sed pater omnipotens speluncis abdidit atris.* Nam primò per *speluncas atras* intellexit *tenebrosas*, per Metaphoram: deinde per *speluncas tenebrosas* intellexit *profundas*, per Metonymiam Effecti. Quippe in *speluncis* tenebrarum causa est profunditas.

In Metonymiâ Finis. Ut in illo *Terentii Adelph.* 2. 3. *Illi opera vita erat.* Nam primò ponitur *vita* pro *victu*, per Metonymiam Finis pro Medio; deinde victus ponitur pro ratione seu medio parandi victûs, per eandem Metonymiam. Ideo enim operabatur, ut victum pararet; & ideo victum parabat, ut esset ei, unde viveret.

In Metonymiâ Subjecti. Ut cùm dixit *Virg.* *Invadunt urbem somno vinoque sepultam.* Nam primò per *Urbem* intellexit *Trojam*, per Synecdochen Speciei pro Individuo. Deinde per *Trojam* intellexit *Trojanos*, per Metonymiam Subjecti. Sic cùm dicitur à *Virgilio*, *Seges bis solem sensisse*, primò per *Solem* intelligitur *Calor*, qui à sole efficitur, per Me-

ronymiam Efficientis; tum per *Calorem* intelligitur *æſtas*, per Metonymiam Subjecti.

In Metonymiâ Adjuncti. Ut cùm dixit *Silius*, *Advolat auvato præſulgens murice ductor.* Nam primò per *Muricem* intelligitur *Oſtrum*, muricis ſuccus, per Synecdochen Totius Integralis; tum per *Oſtrum* intelligitur *purpureus oſtri color*, per Metonymiam Subjecti; tandem per *purpureum colorem* intelligitur *amictus coloris purpurei*, per Metonymiam Adjuncti. Eadem (ſed uno gradu brevior) eſt Metalepſis in illo *Virgilii*, cùm poſuit *Oſtrum* pro *purpureo tori velamento*, ſive *inſtramine*, dicens, *Stratoque ſuper diſcumbitur oſtro.* Item cùm apud eundem *purpura regum* ponitur ad ſignificandum regiam authoritatem. Nam primò *purpura* ponitur pro *oſtro*, & *oſtrum* pro *purpureo colore*, per Synecdochen Totius Integralis, & Metonymiam Subjecti, ut ſupra: tum *color purpureus* ponitur pro *amictu coloris purpurei*, per Metonymiam Adjuncti; denique amictus purpurei coloris, qui Regum eſt inſigne, ponitur pro *Authoritate Regiâ*, cujus inſigne ſive ſignum eſt, iterum per Metonymiam Adjuncti.

In Metaphorâ. Ut in illo *Virgilii*, *Immenſaſque trahi nubes, jamque arbore ſummâ Confluere, & lentis uvam demittere ramis.* Nam primò per *Nubes* intellexit *Nubem*, per Synecdochen Totius Integralis, ſive Numeri Pluralis pro Singulari: deinde per *nubem* intellexit *apum examen*, (quod inſtar *nubis*, in aere penderet, lucemque obſcuraret) per Metaphoram. Similiter (in eodem loco) per *Uvam* intellexit primò *racemum*, per Synecdochen Partis Integralis; tum per *racemum* intellexit *apum examen* (quod de arboris ramo in morem racemi penderet) per Metaphoram. Item in illo *Quintiliani*, cùm ab eo dicitur *Iſocrates* eſſe omnes *dicendi Veneres ſectatus.* Nam primò per *Venerem* intelligenda eſt *venuſtas*, per

per Metonymiam Efficientis Principalis; tum per venuſtatem, quæ propriè eſt formæ, vel vultûs, intelligenda eſt *dicendi gratia*, & ſuavitas, per Metaphoram: quippe dicendi grâtia id eſt orationi, quod venuſtas faciei. Sic cùm de *apibus* dixit *Virgil.* (4. Georg.) *Sub terrâ fodere larem.* Primò enim poſuit *larem* pro *domo*, per Metonymiam Subjecti: deinde *domus* dicitur de *cavernis apum*, per Metaphoram.

Tandem in *Ironiâ.* Ut in illo *Ciceronis* ad *Clodium*, *Integritas tua te purgavit.* Nam hic primò per *Integritatem*, quæ propriè eſt corporis affectio, intelligitur *morum rectitudo*, per Metaphoram; tum per *morum rectitudinem*, quæ affirmatur, intelligitur *morum corruptio* per Ironiam à Contrario. Sic cùm idem dixit in *Verrem*, *Sunt hæc, & alia in te falſi accuſatoris ſigna permulta, quibus ego non utor*, in eo quòd poſuit *utor* pro *commemoro*, eſt Synecdoche Generis pro Specie; in eo autem quòd dixit ſe *non uti* iis ſignis, quibus nihilominus *utitur* (i. e. quæ commemorat & urget) eſt Ironia à Contradicentibus. Sic cùm apud *Plaut.* dicenti *Trachalioni*, *Ita inimvero ſtultus es?* reſpondet *Gripus*, *Salve Thales.* Nam primò *Thales* ponitur pro *Sapiente*, per Synecdochen Individui; tum verò *ſapiens* ponitur pro *ſtulto*, per Ironiam à Contrario. Sic cùm apud *Virgil.* (Æn. 1.) *Nimboſus Orion* dicitur tuliſſe Trojanos *in vada cæca.* Nam primò per *cæca* intelliguntur *videntia*, per Ironiam à Privantibus; deinde per *videntia* intelliguntur *viſa*, per Ironiam à Relatis; tandem per *viſa* intelliguntur *non viſa*, per Ironiam à Contradicentibus. Eadem, ſed uno ſaltem gradu productior, eſt Metalepſis, cùm apud eundem (*Æn.* 4.) dicitur *Dido cæco carpi igne.* Nam primò *cæcus* ponitur pro *videns*, per Ironiam à Privantibus; deinde *videns* ponitur pro *viſus*, per Ironiam à Relatis; tum *viſus*

ponitur pro *cognitus*, per Synecdochen Speciei pro Genere (eſt enim viſio una Species cognitionis; niſi quis malit hanc loquendi formam referre ad Metaphoram) denique *cognitus* ponitur pro *non cognitus*, per Ironiam à Contradicentibus.

CAPUT XXI.

De Allegoria.

Quid eſt Allegoria?

Allegoria eſt Tropi ejuſdem per plures voces continuatio.

Ut in illo *Ciceronis* pro *M. Cælio*. *Quoniam emerſiſſe jam è vadis, & ſcopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus curſus oſtenditur.* Nam hîc Idem Tropus, ſcil. Metaphora continuatur per quinque voces, ſcil. *emerſiſſe, ſcopulos, vadis, prætervecta*, & *curſus*, in quibus orationis ſuæ progreſſum curſui navis per mare comparat. Sic *Horatius* Allegoricè dixit, *Contrahes vento nimium ſecundo Turgida vela*, i. e. Non te nimiùm rebus proſperis efferes.

Dicitur Ἀλληγορία *Allegoria*, ab ἀλληγορέω (compoſito ab ἄλλο *aliud*, & ἀγορεύω (quod in compoſitione ponitur pro ἀγορεύω) *dico*) quia propter Tropi per plures voces continuationem, *aliud dici* videtur, cùm aliud verè intelligatur.

N. *Reperitur Allegoria ferè in omni Troporum genere.*

In Synecdoche Speciei pro Individuo. Ut apud *Ciceron.* Catil. 1. *Exire ex urbi conſul hoſtem jubet*, i. e. *Cicero* jubet *Catilinam* exire ex *Româ*. Ubi continuata

nuata per tres illas voces [*consul, hostem, urbe*] Synecdoche Speciei pro Individuo Allegoriam facit.

In Synecdoche Individui pro Specie. Ut, *Sint Mecænates, non deerunt Flacce Marones, Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.* Ubi continuata per tres illas voces [*Mecænates, Marones, Virgilium*] Synecdoche Individui pro Specie (nam per *Mecænates* intelliguntur doctorum virorum patroni; per *Marones* viri docti, & per *Virgilium* Poeta) Allegoriam facit.

In Synecdoche Partis Essentialis. Ut apud *Cic. 2. leg. Æs & ferrum duelli insignia sunt, non sani.* Ubi continuata per illas duas voces [*æs* & *ferrum*] Synecdoche Materiæ pro Materiato (nam *æs* ponitur pro *armis æreis*, & *ferrum* pro *ferreis*) Allegoriam facit.

In Synecdoche Totius Integralis. Ut apud *Cic. Nos populo imposuimus, & oratores visi sumus.* Ubi continuata per illas quatuor voces [*nos, imposuimus, oratores, visi sumus*] Synecdoche Numeri Pluralis pro Singulari, Allegoriam facit.

In Metonymiâ Efficientis. Ut, *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Ubi continuata per tres illas voces [*Cerere, Libero*, & *Venus*] Metonymia Efficientis (nam ex *Cerere* intelligitur panis, ex *Libero* vinum, ex *Venere* amor) Allegoriam facit.

In Metonymiâ Effecti. Ut *Virg. 6. Æn. Pallentesque habitant morbi, tristisque senectus.* Nam continuata per voces illas [*pallentes morbi, tristisque senectus*] Metonymia Effecti (*pallentes* enim dicuntur *morbi* quòd efficiant *pallidos*, & *senectus tristis*, quòd efficiat *tristes*) Allegoriam facit.

In Metonymiâ Subjecti. Ut in illo *Ciceronis* pro *Pomp. Testis est Italia, quam ille ipse, victo L. Syllâ hujus virtute & consilio, confessus est fuisse liberatam: testis est Sicilia—; testis est Africa—; testis est Gallia—; testis est Hispania—:* Ubi per *Italiam, Siciliam, Africam, Galliam*, atque *Hispaniam* intelligun-

tur homines Itali, Siculi, Africani, Galli, Hiſpanique per Metonymiam Subjecti. Et continuata hæc per tot voces Metonymia, Allegoriam facit.

In Metonymiâ Adjuncti. Ut apud *Ciceron.* in Catil. 2. *Æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant cum iniquitate, cum luxuriâ, cum ignaviâ, cum temeritate, cum vitiis omnibus.* Ubi viri æqui, temperantes, fortes, prudentes, virtuoſi ſignificantur certare cum viris iniquis, luxurioſis, ignavis, temerariis, vitioſis, per Metonymiam Adjuncti. Et continuata hæc per tot voces Metonymia Allegoriam facit.

In Metaphorâ. Ut in illo *Horat.* l. 1. Od. 14. *O navis, referent in mare te novi fluctus!* O quid agis? *fortiter occupa portum. Nonne vides ut nudum remigio latus, & malus celeri ſaucius Africo Antennæque gemant,* &c. Ubi continuata per ſingulas ferè voces Metaphora Allegoriam facit.

In Ironiâ. Ut in illo *Ciceronis* in *Clodium, Integritas tua te purgavit, mihi crede, pudor eripuit, vita anteacta ſervavit.* Ubi continuata per membra tria Ironia Allegoriam facit. Item in illo ejuſdem pro *Cluent. Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto neſarias generi nuptias, mitto cupiditate matris expulſam matrimonio filiam.* Vide quæ ex *Juvenale* citantur *Cap.* 15. in exemplis Ironiæ à Diſparato.

N. *In Allegoriis, quo ex rerum genere cœperis, in eodem deſinendum eſt. Nec eſt temerè à* fontibus *ad* incendia *tranſeundum.*

Allegoria aliquando *pura* eſt, nihilque proprii ſibi intermixtum habet. Qualis illa *Horatii*, l. 1. Od. 14. *O navis, referent in mare te novi fluctus! O quid agis? fortiter occupa portum*, &c. per totam Oden. Aliquando Allegoria eſt *mixta*, habetque aliquid proprii

proprii sibi intermixtum, quo sententiæ lux adveniat. Talis est illa *Ciceronis* in *Pison. Neque tam fui timidus, ut qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reipublicæ navem gubernâssem, salvamque in portu collocâssem, frontis tuæ nubeculam, aut collegæ tui contaminatum spiritum pertimescerem. Alios ego vidi ventos, alias animo prospexi procellas, aliis impendentibus periculis non cessi.* Ubi voces illæ *Reipublicæ, frontis, collegæ,* tollunt de sententia obscuritatem. *Sed hæc fuerit nobis tanquam* levis armaturæ *prima* orationis excursio: *nunc* comminus *agamus, experiamurque si possimus* cornua *commovere* disputationis. *Cic. Div.* 2. 10. Intelligo quam *scopulosa difficilique* in loco versetur. *Cic.* in *Cæcil. Miserum est alienæ* incumbere *famæ, Ne* collapsa ruant subductis tecta columnis. *Juvenal. Sat.* 8. Varioque irarum *fluctuat æstu.* Virg. Æn. 4. v. 564.

De Ænigmate.

Allegoriæ Species habetur *Ænigma.* Est autem *Ænigma* oratio quâ dicentis sensus verbis obscurioribus, iisque plurimùm Allegoricis, obscuratur.

Ut, *Filiolas Cadmi profert Nilotis arundo,*
Quas serit è Cnidio distillans sepia nodo.

i. e. Penna Ægyptiaca literas Græcas formavit, quas atramentum ex amatoris calamo distillans, & lineis ducens quasi sulcis seruit.

Dicitur Αἴνιγμα *Ænigma*, ab αἰνίσσομαι *obscurè significo*; quia Ænigma omne significat quidem aliquid, sed tamen ita obscurè, ut intellectu difficile sit.

CAPUT XXII.

De Troporum Syntheſi.

Quid eſt imprimis volenti Tropum componere *conſiderandum?*

Volenti *Tropum componere* primo quidem eſt loco conſiderandum, utrum *Res Tropo* exornanda *Totum* aliquod ſit, an Totius alicujus *Pars*.

Totum & *Partem* commutat *Synecdoche*.

Secundò, Utrum ſit *Cauſati* alicujus *Cauſa*, an *Cauſæ* alicujus *Cauſatum*.

Cauſam & *Cauſatum* commutat *Metonymia*.

Tertiò, Utrum ſit *Subjecti* alicujus *Adjunctum*; an *Adjuncti* alicujus *Subjectum*.

Subjectum & *Adjunctum* commutat item *Metonymia*.

Quartò, An quas alias habeat Res ſibi *Similes*.

Similia commutat *Metaphora*.

Quintò, Anne quas alias habeat Res ipſi *Oppoſitas*.

Oppoſita commutat *Ironia*.

[1.] Si *Res* Tropo exornanda *Totum* aliquod ſit, tum conſideret Eloquentiæ Candidatus, *qualis* ſit Totum, utrum *Univerſale*, *Eſſentiale*, an *Integrale*.

Sin *Pars* ſit, conſideret *qualis* Totius ſit Pars, *Univerſaliſne*, *Eſſentialis*, an *Integralis*.

Si *Totum* ſit *Univerſale*, tum pro *Genere* ponat Nomen *Speciei*; ut, *Panis* pro omnis generis cibo.

Vel pro *Specie* nomen *Individui*; ut, *Ius* pro paupere.

Si *Totum* ſit *Eſſentiale*, tum *Compoſiti* loco ſubſtituat nomen alterutrius ex *Principiis* ejus: ſcil.

Vel *Materiæ* pro *Materiato*; ut, *Ferrum* pro gladio.

Vel *Formæ* pro *Formato*; ut, *Anima* pro homine.

Si

Si denique sit *Totum Integrale*, tum ponat

1. Pro *Corpore* nomen *Membri*; ut, *Tectum* pro *domo*: *Polus* pro *Cœlo*.

2. Pro *Tempore Longiori* nomen *Brevioris*; ut, *Bruma* pro hyeme.

3. Pro *Numero Majore* nomen *Minoris*, sive *Singularis* pro *Plurali*; ut, *Hostis* habet muros, pro hostes habent.

Sive *Rotundi* pro *Majore*; ut, *Mille carinæ*, pro mille centum & quadraginta.

Sive *Certi* pro *Incerto*, sed *Majore*; ut, *Tergemini* honores, pro quàm plurimis.

Sive *Finiti* pro *Infinito*; ut, *Millies centena millia*, & *decies centena millia*, pro numero penè infinito.

Viciſſim ſi *Pars* ſit *Totius Univerſalis*, tum ſubſtituat pro *Specie* nomen *Generis*; ut, *Creatura* pro homine.

Pro *Individuo* nomen, vel *Speciei*; ut, *Urbs* pro *Româ*: vel *Generis*; ut, *Iapeti genus* pro Prometheo.

Si ſit *Pars Totius Eſſentialis*, tum pro nomine *Principii* ponatur nomen *Compoſiti*; ſcil. vel *Materiati* pro *Materia*; ut, *Hannibal* pro cineribus ejus.

Vel *Formati* pro *Formâ*; ut, *Lazarus* pro Lazari anima.

Denique ſi ſit *Pars Totius Integralis*, tum ponatur

1. Pro *Membro* nomen *Corporis*; ut, *Elephantus* pro Ebore.

2. Pro *Tempore Breviori* nomen *Longioris*; ut, *Annus* pro Temporis ſpatio longiuſculo; *Æternum* pro diuturno.

3. Pro *Numero Minore* nomen *Majoris*, ſive *Pluralis* pro *Singulari*; ut, *Nos* populo *impoſuimus*, pro ego.

Sive

Sive *Rotundi* pro *Minore*; ut, Apoſtoli *duodecim*, pro undecim.

Sive *Incerti* pro *Certo*, ſed *Minore*; ut, *Millies* audivi, pro perſæpe.

Sive *Infiniti* pro *Magno*; ut, *Innumeri* Principes exierunt, pro permulti.

[2.] Si *Res* Tropo exornanda *Cauſa* ſit, vel erit *Efficiens* vel *Finis*; ſin *Cauſatum*, vel erit *Effectum*, vel *Deſtinatum*.

Si *Efficiens* ſit, tum hujus ſubſtituatur loco nomen *Effecti*; ſcil.

1. *Actio* pro *Agente*; ut, *Sanctificatio* pro *Sanctificatore*.

2. *Factum* pro *Faciente*; ut, *Clades* Libyæ pro Scipione, qui Libyæ cladem intulit. Dedit *opus* pœnas, i. e. Ovidius operis Scriptor.

3. *Productum* pro *Producente*; ut, *Pallet* pro timet. Duæ *gentes* pro Eſavo & Jacobo. *Gobio* pro gobionis pretio. *Miror* pro ignoro.

4. *Operatum* pro *Inſtrumento*; ut, *Verbera* pro loris.

5. *Inſtrumentum* pro *Operante*; ut, Ulciſcetur me *gladius*, pro, Ego me gladio ulciſcar.

6. *Facinus* pro *Morali* ejus *Cauſa*; ut, Uriam *David interfecit*, i. e. Author erat ut interficeretur.

7. *Actum* pro *Occaſione*; ut, *Clodii mors* veſtra eſt ſalus, i. e. Salutis veſtræ occaſio.

8. *Effectum* pro *Actione*; ut, *Vulnera* pro *ictibus*.

Contrà, ſi *Effectum* ſit, hujus ſubſtituatur loco nomen *Efficientis*; ſcil.

1. *Deus* pro aliquo *Dei Opere* vel *Dono*; ut, *Deo plenus*, i. e. Divino numine, vel Sapientia. *Triſtis Erinnys*, pro furore.

2. *Inventor* pro *Invento*; ut, *Ceres* pro pane: *Bacchus* pro vino.

3. *Præses* pro *Re cui præsidet*; ut, *Mars* pro prælio: *Hymenæus* pro nuptiis.

4. *Parens* pro *Liberis*; ut, *Israel* pro Israelitis. Sic *Quercus* pro glande.

5. *Magister*, vel pro *Doctrinâ* suâ; ut, *Aristoteles* pro Philosophia Aristotelica: vel pro *Sectâ* suâ; ut, *Plato* pro Platonicis.

6. *Auctor* pro *Scripto*; ut, *Livius* pro Historia Livii.

7. *Opifex* pro *Opere*; ut, *Mentor* pro poculo à Mentore cælato.

8. *Terra* pro *Rebus è terra Productis*; ut, *Libanus* pro Libani arboribus.

9. *Sol* pro *Calore*, *Luce*, *Die*; ut, Seges bis *Solem* sensit, i. e. Solis per duas æstates calorem. Longos cantando condere *Soles*, pro *dies*. Sic *Luna* vel *stella*, pro suâ luce vel influxu.

10. *Lux* pro *Die*; ut, Post septem *luces*, i. e. dies.

11. *Affectus* pro *Effectu*; ut, *Eleemosyna* pro Opere misericordiæ.

12. *Qualitas* pro *Effectu*; ut, Ægrotat *frigore*, pro morbo ex frigore contracto.

13. *Causa Meritoria* pro eo quod *Promeretur*; ut, *Peccatum* aderit, pro pœna.

14. *Actio* pro *Effectu ejus*; ut, *Polycleti* labor, pro aliquo Polycleti Opere: vel *Fructu*; ut, *Boum labores*, i, e. fructus boum labore productus.

15. *Instrumentum* pro *Effecto*; ut, *Baltea* pro Vulneribus balteo inflictis.

16. *Membrum* pro *Actione*, *Opera*, vel *Opere*; ut, Agnovit *manum* suam; pro, Scripturam. Commodare alicui *manum*; pro, Operam. Gallicam callet *Linguam*; pro, Sermonem.

Sin *Finis* sit, tum pro ea ponatur nomen *Destinati*; ut, *Studiorum* amator, pro Amatore sapientiæ.

Contra,

Contrà, ſi *Deſtinatum* ſeu *Medium* ſit, tum pro eo uſurpetur nomen *Finis*; ut, *Honor* pro ſacrificio.

[3.] Si *Res* Tropo exornanda ſit Adjuncti alicujus *Subjectum*, tum pro Subjecti nomine ſubſtituat Tyro Scholaſticus nomen *Adjuncti*.

(1.) Sive *Inhæſionis*, ſcil. quando ponitur *Accidens Internum* pro Subjecto *cui inhæret*; ut, *Pudor* pro pudicis: *Petulantia* pro petulantibus: *Poteſtas* pro Magiſtratu: *Colores* pro liciis coloratis.

(2.) Sive *Adhæſionis*, quando *Adjunctum Externum* ponitur pro Subjecto, cui *adhæret*; ſcil.

1. *Tempus* pro *Re*; ut, *Ætas* pro ætatis hominibus: *Hyems* pro nive: *Ver* pro floribus.

2. *Poſſeſſum* pro *Poſſeſſore*; ut, *Retia* cervis meditantur dolum, i. e. Retiarii.

3. *Signum* pro *Signato*; ut, *Arma* pro bello: *Toga* pro pace.

4. *Conſequens* pro *Antecedente*; ut, *De mensâ ſurrexit*; pro, Cœnavit. *Vocabitur votis*, pro, erit Deus.

5. *Connexum* pro *Connexo*; ut, *Pedes tegit*, pro, Alvum levat.

6. *Oriens* pro *Regionibus* Orienti ſubjectis; ut, *Orientis* populos ſubegit, i. e. Orientalium regionum.

7. *Veſtis* pro *Veſtito*; ut, Nubere *lato clavo*; pro, Laticlavio, ſeu Senatori. Sic Arma pro armatis, *Æn.* 1. 510.

(3.) Sive *Locationis*, quando ſcilicet ponitur,

1. Vel *Locatum* pro *Loco*,

Sive *intra* quem eſt; ut, Te quæſivimus omnibus in *libellis*, pro bibliothecis.

Sive *juxta* quem jacet; ut, Veniemus *Oaxem*, i. e. ad loca Oaxi adjacentia.

2. Vel *Contentum* pro *Continente*; ut, *Vina* coronant, i. e. pocula.

(4.) Sive

(4.) Sive *Occupationis*, quando *Occupatum* ponitur pro *Objecto*; ut, *Timor* patris, pro eo quem pater timuerat. Nymphæ noſter *amor*, pro, quas amamus. *Cura* Deûm, pro, quem Dii curant. Per *Spes* futuras, i. e. res ſperatas.

Sin contrà, ſit Subjecti alicujus *Adjunctum*, tum pro Adjuncti nomine ſubſtituat nomen *Subjecti*: ſive

(1.) *Inhæſionis*, cui *Accidens Internum inhæret*; ut, *Frons* pro pudore: *Cor* pro ſapientia.

(2.) Sive *Adhæſionis*, cui *Adjunctum Externum adhæret*; ut cùm ponitur

1. *Res* pro *Tempore*; ut, *Meſſis* pro Æſtate.

2. *Signatum* pro *Signo*; ut, *Sejanus* pro Sejani ſtatuâ.

3. *Perſonâ*, vel pro *Veſtitu*; ut, Aſperſit *me*, pro, Veſtem meam. Vel pro *Ordine*; ut, *Eques* pro Ordine Equeſtri.

4. *Poſſeſſor* pro *Poſſeſſo*; ut, Ardet *Ucalegon*, pro, Ucalegonis domus.

5. *Deus* pro *Templo*; ut, Repeto *Cererem*; i. e. Cereris Templum. Sic *Lar* pro Domo; ut, Parvo ſub *lare*: Homo incerti *laris*.

6. *Imperator* pro *Exercitu*; ut, Cæſi ſunt ab *Annibale* Romani, i. e. ab Annibalis exercitu.

7. *Patronus* pro *Cliente*; ut, Reſtituiſſe te dixiſti? Nego *me* [i. e. Clientem meum] reſtitutum.

8. *Antecedens* pro *Conſequente*; ut, *Audire* pro obtemperare.

(3.) Sive *Locationis*, quando nimirum ponitur, vel

1. *Locus* pro *Locato*.

Sive ſit *Incola*; ut, *Æther* pro Cœlitibus.

Sive ſit *Accola*; ut, *Oceanus* ruber, pro Rubri Oceani Accolis.

Sive ſit *Res* in loco haberi vel fieri ſolita; ut, *Curia*

ria pro Actionibus in Curiâ agi conſuetis.

2. Vel *Continens* pro *Contento*; ut, *Lagena* pro Vino.

(4.) Sive denique *Occupationis*, nempe quando ponitur *Objectum* pro *Occupato*; ut, *Amaryllis* pro Carmine de Amaryllide.

[4.] Si *Res* Tropo exornanda quid habeat, quod ipſi *ſimile* ſit, tum pro *Simili* uſurpet Elegantiæ ſtudioſus nomen *Similis*; ut, Poetarum *Sol*, pro Principe. Eloquentiæ *flumen*, pro dicendi copia. *Fons*, pro Origine. *Nidus*, pro Tugurio. *Lapis*, pro taciturno. Ager *canet* ariſtis, pro albeſcit.

[5.] Denique ſi *Res* Tropo exornanda aliquid habeat, quod ipſi *Oppoſitum* ſit, tum in unius *Oppoſiti* locum ſufficiatur alterius *Oppoſiti* nomen.

1. Sive *Diſparati*; ut, *Nec eſt meis* in majoribus quiſquam damnatus, pro, *eſt in tuis*.

2. Sive *Contrarii*; ut, Vir *bone*, curâſti *probe*; pro, Vir *male*, curâſti *improbe*.

3. Sive *Relati*; ut, Vapulat à *Diſcipulo præceptor*; pro, à præceptore Diſcipulus.

4. Sive *Privantis*; ut, En hominem *oculatum*, pro *cæcum*.

5. Sive *Contradicentis*; ut, Scilicet, tantus tantillam rem perficere *non potuit*, pro, quàm maximè potuit.

N. B. *Ad hanc ſcientiam & facultatem celeriùs diſcendam & feliciùs comparandam, utile erit, ſi* Eloquentiæ Candidatus, *exempla quædam puris & propriis verbis dictata, omnique* Oratorio cultu *deſtituta & quaſi* denudata, *multifariam denuo per Tranſlationem commutet ac variet, cunctiſque* floridioribus apparatûs *Rhetorici* Ornamentis, *& quaſi* Paludamentis ſuperinduat *&* conveſtiat; *& ſic illa* Stylo *Oratorio* effigiet, calamoque *Rhetoricante* delineet,

atque

atque ad vivum exprimat, *ut ea, multò quàm antè,* comptiora, *atque* excultiora, *reddat & efficiat.*

Sed hæc de *Troporum Syntheſi*, adeóque de omni *Tropologiæ* Ratione dicta ſunto. Deinceps erit nobis ad *Schematologiæ* tractationem progrediendum.

Tropoſche-

Tropoſchematologiæ Rhetoricæ

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Schema ſive Figura, quid & quotuplex.

Quid eſt Schema ſive Figura?

Schema ſive *Figura* eſt ornatior ſimplici conſuetudine loquendi modus.

Vel, *Schema* ſive *Figura* eſt ornatus dicendi modus, in quo præter illud ornamenti, quod orationi ex Tropis oritur, aliquid etiam ex ipsâ verborum & ſententiarum formâ à rectâ & ſimplici conſuetudine in meliorem immutatâ, accedit.

Dicitur Σχῆμα *Schema*, à σχέω *habeo*, quòd Schema, ſive Figura ſit quidam orationis *habitus*, quo, pro variâ rerum de quibus agitur conditione, induitur, quaſique amictu aliquo veſtitur.

Quot ſunt Schematum ſive Figurarum Genera?

Schematum ſive *Figurarum* genera (quantum ad præſens inſtitutum ſpectat) duo ſunt, ſcilicet *dictionis*, vel *ſententiæ*.

Quid eſt Figura Dictionis?

Figura Dictionis eſt, quâ ex certarum in aliquâ ſententiâ vocum formâ accedit orationi ornatus; vel eſt ornata dicendi forma, quâ ex dictionum in ſententiâ defectu, vel redundantia; contractione vel diſtra-

distractione; repetitione vel conjunctione; transpositione, vel qualicunque in parte aliquâ sui transformatione, aliquis orationi ornatus accedit.

Quid sit Figura Sententiæ, & quomodo differat à Figura Dictionis, *vide infra Cap.* 13.

CAPUT II.

De Figuris ex vocum defectu.

Quot sunt Figuræ ex vocum defectu?

Figuræ Dictionis ex *defectu* vocum duæ sunt, Ellipsis & Asyndeton.

De Ellipsi.

Quid est Ellipsis?

Ellipsis est vocum (unius vel plurium) in aliquâ orationis clausulâ ad sensum ejus complendum necessariarum defectus.

Ut in illo *Virgilii* Eclog. 9. *Quò te Mœri pedes? an (quò via ducit) in urbem?* Ubi in priore sententiæ clausulâ deest verbum *ferunt*; in posteriore voces *te ferunt pedes. Talibus Ilioneus.* Æn. 1. 563.

Dicitur Ἔλλειψις *Ellipsis*, ab ἐλλείπω *deficio*, ut quæ alicujus, quod in oratione desit, *defectum* signet.

N. *Inservit hæc Figura* admirationi: *ut Virg.* 1. Æn. Sed vos qui tandem? *item* indignationi: *ut Ter. And.* 1. 5. Tantámne rem tam negligenter agiet?

De

De Asyndeto.

Quid est Asyndeton?

Asyndeton est conjunctionis inter plures ejusdem sententiæ clausulas defectus.

Ut *Ter.* Ad. 3. 4. *Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia.* Ib. *Venit ipsus ultro lacrymans, orans, obsecrans, fidem dans, Jurans se illam ducturum domum.*

Cic. pro M. Marc. *Et certè in armis militum virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes, commeatus, multùm juvant.*

Dicitur Ἀσυνδετον *Asyndeton*, ab *a* privativo, & συνδετὸν *colligatum* (ἀ συν *con*, & δέω *ligo*) quòd orationis membra non esse copulativis particulis inter se conjuncta, & quasi colligata designet.

Alio nomine dicitur Διάλυτον *Dialyton.*

N. *Valet hæc Figura ad* celeritatem: *ut Virg.* 4. *Æn.* Ferte citi flammas, date vela, impellite remos. *Et ad* gravitatem: *ut Ter. Ad.* 3. 4. Tot res repentè circumvallant, unde emergi non potest, vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia. *Ib.* Tibi si istuc placet, profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet.

CAPUT III.

De Figuris Dictionis ex vocum redundantiâ.

Quot sunt Figuræ Dictionis ex vocum redundantiâ?

Figuræ dictionis ex vocum redundantiâ duæ sunt, Pleonasmus & Polysyndeton.

De

De Pleonaſmo.

Quid eſt Pleonaſmus?

Pleonaſmus eſt vocum (unius vel plurium) in aliquâ ſententiæ clauſulâ non neceſſariarum redundantia.

Ut cùm dicitur *hiſce oculis vidi.* Quid enim neceſſe erat addi *hiſce oculis? Illa* quidem certè, *quæ ſumma ſunt, ex quo fonte hauſiam ſentio.* Cic pro Arch. Sed *quid ego hæc* autem *nequicquam ingrata revolvo?* Virg. Æn. 2. 101.

Dicitur Πλεονασμὸς *Pleonaſmus*, à πλεονάζω *redundo*, quod aliquid in oratione *redundare* ſignificet.

N. *Facit hæc Figura ad* Emphaſin; *ut* vocémque his auribus hauſi. *Ad* exaggerandum; *ut in illo*, Ubinam gentium eſt? *Et ad* extenuandum; *ut*, Accipe parvum hoc munuſculum.

De Polyſyndeto.

Quid eſt Polyſyndeton?

Polyſyndeton eſt conjunctionum inter ſingulas ſententiæ ejuſdem clauſulas redundantia.

Ut *Cic. Me præ cæteris & colit, & obſervat, & diligit.* Sen. Med. *Heic mare & terras vides, ferrumque & ignes, & deos, & fulmina.*

Dicitur Πολυσύνδετον *Polyſyndeton*, à πολὺ *multum* & συνδεῖν *colligatum*, quòd orationis membra multis inter ſe particulis copulativis eſſe colligata indicet.

N. *Conducit hæc Figura ad orationis* gravitatem; *ut* Liv. *l.* 8. *dec.* 3. *Et* ſomnus, & vinum, & epulæ, & ſcorta, & balneæ, corpora atque animos enervant.

Item

Item *Cic. 6. Ver. Neque privati quicquam, neque publici, neque profani*, neque *ſacri* in *Siciliâ* reliquiſſe.

CAPUT IV.

De Figuris in vocum Contractione.

Quot ſunt Figuræ Dictionis in vocum Contractione?

Figuræ dictionis in vocum *contractione* duæ ſunt, Synæreſis & Hyphen.

De Synæreſi.

Quid eſt Synæreſis?

Synæreſis eſt duarum in eâdem voce ſyllabarum in unam contractio.

Ut *Virgil.* Eclog. 8. *Uno eodemque igni; Sic noſtro Daphnis amore.* Item in *Georg. Seu lento fuerint alvearia vimine texta.*

Dicitur Συναίρεσις *Synæreſis*, à συναιρέω (compoſito à σὺν *unà* ſive *ſimul*, & αἱρέω *capio*) *in unum contrabo*, quòd hâc figurâ duæ ſeorſim aliàs dicendi ſyllabæ, in unam conjunctè proferendam contrahantur.

De Hyphene.

Quid eſt Hyphen?

Hyphen eſt duarum integrarum vocum in quaſi unam contractio, lineolâ brevi inter coaleſcentes voces ductâ.

Ut *Virg.* 1. Æn. *Neque enim ignari ſumus antè malorum.*

malorum. Hor. l. 3. Od. 24. *Clarus poſt-genitis.* Plaut. Truc. 1. 1. *Unde antè-parta demus poſt-partoribus.* Propert. l. 3. El. 16. *Per mediam bene-olenti flumine Naxon.* Senec. Thyeſt. 1. 1. *Quis malè-deorum Tantalo vivas domos Oſtendit iterum.* Ter. And. 1. 2. *Herì ſemperlenitas.*

Dicitur Τροὸν *Hyphen*, ab ὑπὸ *in*, & ἓν *unum*, quòd hâc figurâ duæ integræ voces quaſi in unam cocant.

CAPUT V.

De Figuris in vocum Diſtractione.

Quot ſunt Figuræ Dictionis in vocum diſtractione?

Figuræ dictionis in vocum *diſtractione* ſunt tres, Diæreſis, Tmeſis, & Hendiadys.

Quid eſt Diæreſis?

Diæreſis eſt ſyllabæ unius in duas diſtractio.

Ut *Ovid. Debuerant ſuſos evoluiſſe ſuos.* Sic *Catul. Stamina non ulli perſolvenda deo.*

Dicitur Διαίρεσις *Diæreſis*, à διαιρέω *divido*, quòd unam ſyllabam in duas quaſi divellat ac *dividat.*

De Tmeſi.

Quid eſt Tmeſis?

Tmeſis eſt partium vocis compoſitæ, dictionis (unius vel plurium) interpoſitione, diductio.

Ut, Quæ *me* cunque *vocant terræ.* Rem *verò* publicam. *Quæ cauſa* antè *mortua eſt*, quàm *tu natus eſſes.* Cic. *Jamque adeò* ſuper *unus* eram. *Virg.*

Dicitur Τμῆσις *Tmeſis*, à τέμνω *ſeco*, quòd unam

ex-

ex duabus compoſitum priùs dictionem, in ſuas denuò partes, vocis unius, pluriumve, interventione, quaſi *ſecet*, ac *diſtribuat*.

N. *Facit hæc figura ad* elegantiorem orationis compoſitionem.

De Hendiady.

Quid eſt Hendiadys?

Hendiadys eſt figura, quâ res una per duo verba cum interpoſitâ conjunctione dicitur.

Ut *Virg. Cùm canerem reges ac prælia*; pro *regum prælia*. Id. *Maculis inſignis & albo*; pro *maculis albis* inſignis.

N. *Hujus Figuræ duo ſunt modi.*

Prior eſt, quo duo Subſtantiva diverſorum caſuum, quorum alter eſt Genitivus poſſeſſionis, diſſolvuntur in ſubſtantiva duo ejuſdem caſûs cum interpoſitâ conjunctione.

Ut *Virg. In partem prædamq;* pro *in prædæ partem*. Id. *Molemque & montes inſuper altos impoſuit*, pro *molem altorum montium*. *Quis Trojæ neſciat urbem? Virtuteſque viroſque?* pro *virtutes virorum*. Virg. Æn. 1. 570. Poſtquam ad *Cimbros, ſtragemque* volabant corvi, pro ad *ſtragem Cimbrorum*. Juven. 8. Sat. 251. Virg. Æn. 2. 116. *Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa*; pro ſanguine virginis.

Alter eſt, unius Subſtantivi cum Adjectivo ſibi adjuncto in Subſtantiva duo Conjunctione connexa diſſolutio.

Ut, *Chalybem frænoſque momordit*, pro *chalybeos frænos*. *Pateris libamus & auro*, pro *pateris aureis*. *Annulum aurumque geſto*, pro *annulum aureum*. Mihi *vim & manus* intuliſſet, pro *manus violentas*. Cic. 1. Cat. Ferre jubet pallam *ſignis auroque* rigentem. i.e. *ſignis aureis*. Virg. Æn. 1. 652. Quid *tempeſtates* autumni & *ſidera* dicam? pro *tempeſtuoſis* autumni *ſideribus*. Virg. 1. Georg. v. 311. Ex his ſtudiis hæc

quoque creſcit *oratio* & *facultas*, pro *facultas oratoria*. Cic. pro Arch.

Dicitur *Hendiadys* ab ἓν *unum*, διὰ *per*, & δύο *duo*, quod ſit figura, quâ per *duo verba* dicimus *rem unam*.

CAPUT VI.

De Figuris in repetitione vocum earundem.

Quot modis dicuntur voces eſſe eædem?

Voces dicuntur eſſe *eædem* tribus modis; nempe *ſenſu* & *ſono*; ut, cùm dicitur, *Homo homini deus*; *ſono, ſed non ſenſu*; ut, *Veniam* nomen, & *Veniam* verbum: *ſenſu* denique, *ſed non ſono*: ut, *Enſis & gladius.*

Quot modis repetuntur voces, tam ſenſu quàm ſono, *eædem?*

Voces eædem *quâ ſenſu quâ ſono*, repetuntur dupliciter, vel *continuè*, vel *diſjunctè.*

Quot ſunt Figuræ in quibus eſt continua vocum, ſenſu ſonoque earundem repetitio?

Figuræ in quibus continua eſt vocum, ſenſu ſonoque earundem, repetitio, quatuor ſunt, *Epizeuxis*, *Polyptoton*, *Anadiploſis*, & *Climax.*

N. *Non inopiâ verborum fit, ut ad idem verbum redeatur ſæpius: ſed ineſt feſtivitas quædam, quæ facilius auribus adjudicari, quàm verbis demonſtrari poteſt.* Cic. l. 4. ad Herenn.

De Epizeuxi.

Quid eſt Epizeuxis?

Epizeuxis eſt Figura, quâ vox, ſono & ſenſu eadem,

dem, repetitur in eâdem ſententiâ, ſine ullâ caſuum variatione.

Dicitur Ἐπίζευξις *Epizeuxis*, ab ἐπὶ *ad*, & ζευγνύω *jungo*, quod eandem vocem ſibi ipſi novâ ejuſdem repetitione quaſi *adjungat*.

N. *Facit hæc Figura ad* vehementiam; *tum præcipuè uſurpanda, cùm dicendum aliquid eſt vel Emphaticè, vel Pathetícè.*

Ut *Cic.* pro Rab poſth. *Vos, vos inquam & ſenatus frequens reſtitit.* Senec. in Med. *Da, da per auras curribus patriis vehi.*

Aliquando *plures ſimul voces* repetuntur, ut Cic. Phil. 4. *Non eſt, non eſt vobis Quirites, cum eo hoſte certamen, cum quo aliqua pacis poſſit eſſe conditio.* Ovid. Heroid. *Si, niſi quæ facie poterit te digna videri, Nulla futura tua eſt, Nulla futura eſt.*

Aliquando Epizeuxi interponitur *vocula* aliqua una. Ut *Cic. Vidi* enim, *vidi*, *penituſque perſpexi.* Senec. Med. ac. 4. *Majus* his, *majus parat Medea monſtrum. Fuit* hoc quondam, *fuit* proprium populi Romani. *Cic.* pro *leg. Manil.* Bella, horrida bella cerno. *Virg. Æn. 6. v. 86.*

Aliquando etiam *Parentheſis*; ut *Cic.* pro Dom. *Sed excitatus aliquando* (dicam, audiente ipſo, quod ſenſi, & ſentio) *excitatus inquam aliquando Cn. Pompeii nimium reconditus, & penitus abſtruſus dolor*—— Id. Phil. 2. *Haſtâ poſitâ pro æde Jovis Statoris, bona*, (miſerum me! conſumis enim lacrymis, tamen infixus animo hæret dolor) *bona inquam Cn. Pompeii Magni voci acerbiſſimæ ſubjecta præconis.*

Aliquando etiam *clauſula* duobus commatibus tanquam Parentheſi incluſa. Ut *Virg. Eclog. 9. Hic*, ubi denſas agricolæ ſtringunt frondes, *hic*, *Mœri*, *canamus.*

De Polyptoto.

Quid eſt Polyptoton?

Polyptoton eſt figura, quâ vox, *ſono & ſenſu eadem*, repetitur in eâdem ſententiâ, ſed *diverſo caſu*. Ut, Eveniunt *digna dignis; mala malis; magna magnis.* Ter. Bona bonis prognata parentibus.

Sic Virg. Æn. 4.

Litora litoribus *contraria, fluctibus undas*

Imprecor arma armis. Item *l.* 1. *v.* 688. Notos *pueri, puer*, indue vultus. Item *l.* 5. *v.* 429. Immiſcentque manus *manibus*. D. Paul. ad *Tit.* 3. 15. Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς.

Sic Ovid. Met. 8. l. ver. 384.

A ſylvis ſylvas *&* *ab* arvis arva *revulſi.*

Dicitur Πολύπτωτον *Polyptoton*, à πολὺς *multus*, & (inuſitato verbo) πτόω *cado*, quod ſit vocis ejuſdem pluribus ſuis variatæ *caſibus* repetitio.

N. Caſus *hîc omnem vocis variationem ratione generis, numeri, graduum, modorum, temporum, vel perſonarum comprehendit.*

Poteſt & Polyptoton eſſe in *diverſis* ejuſdem ſententiæ *clauſulis*. Ut *Cic. ver.* 7. Certus *locus*, certa *lex*, certum *tribunal.*

Facit hæc figura ad *venuſtatem*, ut in his eruditi cujuſdam viri verſiculis.

Cùm *vanitas* ſit *vanitatis* filia,
Et *vanitati vanitatem* procreet;
O *vanitas*, quid *vanitate vanius!*

Item ad *vehementiam*; ut *Cic.* pro Arch. *Sed* pleni *ſunt omnes libri*, plenæ *ſapientum voces*, plena *exemplorum vetuſtas.*

N. *Polyptoti & Epizeuxis diſcrimen apertum eſt*: eandem *utraque* vocem *repetit*, *ſed Epizeuxis caſu* eodem, *Polyptoton* diverſo.

De

De Anadiplosi.

Quid est Anadiplosis?

Anadiplosis est figura, quâ vox, sono & sensu eadem, *continuè* quidem, sed in *diversis sententiis* repetitur, nempe in *fine* præcedentis, & in *principio* subsequentis.

Ut Virg. Eclog. 10.

Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo;
Gallo, *cujus amor tantùm mihi crescit in horas.*

Sic Hesiod. l. 1. ἔργ.

Ὃς δ' γυναικὶ πέποιθε, πέποιθε δ' ὅγε φιλήτῃσι.

Dicitur Ἀναδίπλωσις *Anadiplósis*, ab ἀνὰ & διπλόω *duplico*, quòd sit vocis ejusdem, in *fine* præcedentis, & *principio* sequentis sententiæ positæ, adeóque quasi in sese revertentis, *reduplicatio.*

Aliquando *in Anadiplósi est Polyptóton*, sive levis aliqua verbi casuum respectu immutatio: Ut *Cic.* pro Rosc. *Injuriam novo scelere conflatam putant oportere* defendi: defendere *ipsi propter iniquitatem temporum non audent.*

N. *Hæc figura &* suavitatem *habet &* Emphasin: *quin &* acrimoniam, *si quis in* corrigendo *eâ utatur. Ut* Cic. 1. Catil. Hic tamen *vivit. Vivit?* imo in senatum venit.

De Climace.

Quid est Climax?

Climax est Anadiplosεως per plures gradus continuatio, scilicet cùm ita ab uno ad aliud transimus, ut eodem verbo inferiora superioribus connectamus.

Ut *Cic.* ad Heren. *Africano industria* virtutem, virtus gloriam, gloria *æmulos comparavit.*

Dicitur autem hæc figura Κλῖμαξ *Climax*, quòd κλῖμαξ, hoc est *Scalæ* quandam habeat repræsentationem, nempe quod, sicut per scalarum gradus ab imo ad summum ascenditur; ita per sæpius repe-

titarum vocum reduplicationes à primo ad poſtremum deveniatur.

In Climace *nonnunquam ſervatur* idem vocis caſus. Ut *Cic.* ad Heren. *Quæ reliqua ſpes libertatis manet, ſi illis & quod libet* licet; *& quod* licet poſſunt; *& quod* poſſunt audent; *& quod* audent faciunt; *& quod* faciunt *vobis moleſtum non eſt?*

Nonnunquam variatur.

Ut *Scipio* African. apud *Iſidor.* l. 2. Orig. c. 21. *Ex innocentiâ naſcitur* dignitas; *ex* dignitate honor; *ex* honore imperium; *ex* imperio *libertas.*

N. *Venuſta quidem eſt hæc figura, ſed rarius adhibenda, nec niſi cùm res ipſæ vel ſucceſſionem, vel gradus habent.*

CAPUT VII.

De Figuris in quibus eſt disjuncta vocum repetitio.

Quot ſunt figuræ in quibus eſt disjuncta vocum, ſono & ſenſu earundem, repetitio?

Figuræ in quibus eſt disjuncta repetitio vocum, *ſono & ſenſu earundem*, decem ſunt, Anaphora, Epiſtrophe, Symploce, Epanalepſis & Epanodos, Meſophonia, Meſarchia, Meſoteleuton, Tautotes, & Epimone.

De Anaphora.

Quid eſt Anaphora?

Anaphora eſt figura, quâ vox, ſono & ſenſu eadem, in *principiis* ſententiarum diverſarum repetitur.

Ut

Ut Virg. Georg. 4.

Te *dulcis conjux*; te *ſolo in litore ſecum*;
Te *veniente die*, te *decedente canebat.*

Cic. pro Muræn. Nihil *eſt incertius vulgo*, nihil *obſcurius voluntate hominum*, nihil *fallacius ratione totâ comitiorum.* Ter. Ad. 4. 2. Primus *ſentio mala noſtra*; primus *reſciſco omnia*; primus *porro obnuncio.*

Dicitur Ἀναφορὰ *Anaphora*, ab ἀνὰ *re* ſive *rurſus* & φέρω *fero*, quòd eundem ſonum in diverſarum ſententiarum principiis *referat.*

N. *Anaphora aliquando eſt* plurium dictionum.

Ut Ovid. l. 2. de ponto El. 11.

Grande voco meritum *lacrymas quibus ore rigabas*,
Cum mea concreto ficta dolore ſorent.
Grande voco meritum *mœſtæ ſolatia mentis*,
Cum pariter nobis illa tibique dares.

Elegans eſt Anaphoræ duplicatio, ſive alternatio, quum res ſibi invicem opponuntur.

Ut *Cic.* pro S. Roſc. Amer. Accuſant *ii qui in fortunas hujus invaſerunt*; cauſam dicit is, *cui præter calamitatem nihil reliquerunt.* Accuſant ii *quibus occidò patrem Sexti Roſcii bono fuit*; cauſam dicit is, *cui non modò luctum mors patris attulit, verùm etiam egeſtatem*, &c. Id. pro R. Deiot. *Sed tamen* ille *inimico ſervum remiſit*, tu *ab avo abduxiſti*: ille *incorruptum audire noluit*, tu *corrupiſti*: ille *adjutorem ſervum contra dominum repudiavit*, tu *etiam accuſatorem adhibuiſti.*

Claud. l. 1. de Rapt. Proſ.

Paritur pro virgine certans
Mars *clypeo melior*, Phœbus *præſtantior arcu*:
Mars *donat Rhodopen*, Phœbus *largitur Amyclas.*

Magnopere infervit hæc Figura *Affectibus.*
Sive in *inſectando*: ut *Cic. Cat.* 1. Nihil *te noctur-*

num præsidium palatii, nihil *urbis vigiliæ*, nihil *consensus bonorum omnium*, nihil *hic munitissimus habendi senatus locus*, nihil *horum ora vultusque moverunt?*

Sive in *laudando*: ut *Juvenal.* Sat. 2.

Roma *parentem*, Roma *patrem patriæ Ciceronem libera dixit.*

Sive in *beneficiis agnoscendis*: ut *Virg.* 1. Æn.

Tu *mihi quodcunq; hoc regni*, tu *sceptra, Jovemq; Concilias*, tu *das epulis accumbere divûm.*

De Epistrophe.

Quid est Epistrophe?

Epistrophe est figura, quâ vox, sono & sensu eadem, in diversarum sententiarum clausulis repetitur.

Ut, *Frumenti maximus numerus* è Galliâ; *peditatûs amplissimæ copiæ* è Galliâ; *equites numero plurimi* è Galliâ. Sic Cic. Phil. 2. *Doletis tres exercitus populi Romani esse interfectos? interfecit* Antonius. *Desideratis clarissimos cives? Eos quoque eripuit* Antonius. *Authoritas hujus ordinis afflicta est? afflixit* Antonius.

Ovid. Met. 1. 361, 362.

Nunc ego, crede mihi, si te quoque Pontus haberet,
Te sequerer, conjux, & me quoq; Pontus haberet.

Dicitur Ἐπιστροφὴ *Epistrophe*, ab ἐπὶ *ad* & στρέφω *verto*, quòd hâc figurâ plures sententiæ *ad* eundem in omnium fine sonum quasi *vertuntur.*

Vocatur hæc figura etiam Ἐπιφορὰ.

N. *Epistrophes eadem vis est, quæ Anaphoræ.*

De Symploce.

Quid est Symploce?

Symploce est Anaphoræ cum Epistrophe concursus.

Ut in illo *Cic. Ag.* 1. Quis *legem tulit?* Rullus. Quis *majorem populi partem suffragiis privavit?* Rullus. Quis *comitiis præfuit?* Rullus. Sic *Cic.* 2. Catil.

til. *Sed* quàm multos *fuiſſe putatis, qui, quæ ego deferrem, non* crederent? quàm multos, *qui propter ſtultitiam non* putarent? quàm multos, *qui etiam* defenderent? quàm multos, *qui propter improbitatem* faverent?

Inſtituitur hæc figura plerumque per *Interrogationem.*

Dicitur Συμπλοκὴ *Symploce*, à *συμπλέκω complico*, quòd duarum ſit figurarum, Anaphoræ nempe cum Epiſtrophe quædam inter ſe quaſi *complicatio.*

N. *Valet Symploce in* exaggerandis virtutibus ac vitiis: *efficitque orationem, non* venuſtam *tantùm, ſed &* vehementem, *ſed à nimis frequenti ejus uſu temperandum, ne faſtidium pariat.*

De Epanalepſi.

Quid eſt Epanalepſis?

Epanalepſis eſt figurâ, quâ vox, ſono & ſenſu eadem, in principio præcedentis ſententiæ poſita, in fine ſubſequentis repetitur.

N. *Quandoque* plures voces *ſic repetuntur.*

Ut Virg. Æn. 1.

Multa *ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore* multa.

Martial. l. 1. Ep. 33.

Non amo te, *Sabidi, nec poſſum dicere quare:*
Hoc tantum poſſum dicere non amo te.

Petron. Afran.

Balnea, vina, Venus *corrumpunt corpora noſtra:*
Et vitam faciunt balnea, vina, Venus.

Cic. pro Mil. Negat *enim* ſe, *negat ingratis civibus feciſſe, quæ* fecit; *timidis, & omnia circumſpicientibus pericula* non negat.

Dicitur Ἐπανάληψις *Epanálepſis*, ab ἐπὶ *poſt* & ἀνάληψις *reſumptio*, quòd vocem in principio præcedentis ſententiæ poſitam *poſtea* in fine ſubſequentis repetendo quaſi *reſumat.*

De Epanodo.

Quid eſt Epanodos?

Epanodos eſt figura, quâ duæ voces in præcedente ſententiâ poſitæ in ſubſequente repetuntur, ſono quidem & ſenſu eodem, ſed ordine inverſo, ita ut prior poſterioris locum occupet, & poſterior prioris.

Ut *Cic.* in Off. *Ornanda eſt* dignitas domo, *non ex* domo dignitas *tota quærenda.* Id. pro *leg. Manil. Quis unquam arbitraretur*, *aut* ab omnibus Imperatoribus uno anno, *aut* omnibus annis ab uno Imperatore *confici poſſe?*

Mart. l. 1. Ep. 76.

Dimidium *donare Lino, quam tradere totum*
Qui mavult; mavult *perdere* dimidium.

Virg. Eclog. 8.

Crudelis mater magis, *an puer improbus ille?*
Improbus ille puer, crudelis tu quoque *mater.*

Plura vide infra in *Antimetatheſi.*

N. 1. Epanodos *complectitur* Epanalepſin, & Anadiploſin.

N. 2. *Conjunctum ſæpius eſt cum Epanodo Polyptôton, commutantibus inter ſe inverſis dictionibus, non tantùm locum, ſed etiam caſum.*

Ut *Velleius.* Paterc. *Syriam* pauper divitem *ingreſſus*, dives pauperem *reliquit.* *Cic.* ad Heren.

Eſſe oportet *ut vivas*, non *vivere* ut *edas.*

Cic. Off. *Non* domo dominus, *ſed* domino domus *honeſtanda eſt.* Liv. l. 9. ab Urbe. *Armis munimenta*, non *munimenta armis* tuta eſſe debent.

Imò fit aliquando, ut non invertantur repetitæ *dictiones*, ſed tantùm dictionum illarum *caſus.* Ut *Ovid. Met. l.* 13. *f.* 1.

Atque *Ajax armis*, non *Ajaci arma* petuntur.

Sic *Hor. l.* 1. *ep.* 1. *Et* mihi res, *non* me rebus *ſubmittere*

mittere conor. Item *Cic.* pro Arch. *Etiam illud adjungo, sæpiùs ad laudem atque virtutem*, naturam *sine* doctrinâ, *quàm sine* naturâ *valuisse* doctrinam.

Hoc cùm sit, dicitur *Umbra Epanodi*, seu imperfecta Epanodos. Vide plura in *Antimetathesi.*

Dicitur Ἐπάνοδος *Epánodos*, ab ἐπὶ *ad*, ἀνὰ *rursus*, & ὁδὸς *via*, seu *iter*, quòd sit redditio, sive regressio in posteriore sententiâ per verborum inversionem, ad eundem vocis sonum, qui erat positus in priore.

N. *Huc referri potest ea dicendi forma*, (Epanodos *item dicta*) *quâ duo antecedentia habent duo ad se relata subsequentia, ita tamen sita, ut illud è duobus subsequentibus, quod ad posterius antecedentium refertur, priori loco ponatur, posteriori verò illud, quod refertur ad prius.*

Ut *Matthæi* 12. 22. *Qui* cæcus *ac* mutus *fuerat, &* loquebatur, *&* videbat; i. e. mutus loquebatur, cæcus videbat. Sic *Matth.* 7. 6. *Ne date quod sanctum est* canibus, *nec projicite margaritas vestras coram* porcis, *nequando* conculcent *eas pedibus suis, & conversi* lacerent *vos*, i. e. ne porci *conculcent*, canes *lacerent.*

Etiam *reditus ad rem* post digressionem, à quibusdam Epanodos dicitur.

De Mesophonia, seu mediânâ Repetitione.

Quid est Mesophonia?

Mesophonia est figura, quâ vox, sono & sensu eadem, in medio duarum sententiarum sibi invicem respondentium repetitur.

Ut Senec. Thyest. ac. 3.

Quem *dies vidit veniens* superbum,
Hunc *dies vidit fugiens* jacentem.

Id. in Medea. ac. 1. Chor.

Concessi, *Juvenes*, ludite jurgio,
Hinc, illinc, *Juvenes*, mittite carmina.

Mart.

Mart. l. 1. Ep. 33.

Non amo te, Sabidi, nec poſſum dicere *quare,*
Hoc tantùm poſſum dicere *non amo te.*

Dicitur Μεσοφωνία *Meſophónia*, à μέσον *medium*, & φωνέω *ſonum edo*, quòd hâc figurâ idem *ſonus* in diverſarum ſententiarum *medio* edatur.

Hanc figuram *Voſſius* vocat *Medianam Repetitionem*: nobis arridet magis derivata è fonte Græco denominatio.

De Meſarchia.

Quid eſt Meſarchia?

Meſárchia eſt figura, quâ vox, ſono & ſenſu eadem, in unius ſententiæ *medio* poſita, habetur in *principio* alterius;

Sive *Præcedentis*; ut Mart. l. 3. Ep. 88.

Utere lactucis, & mollibus *utere* malvis.

Id. l. 4. Ep. 13.

Tam bene *rara ſuo miſcentur cinnama nardo:*
Maſſica Theſeis tam bene *vina favis.*

Cic. pro *Marc.* Augeamus *ſuſpicionem tuam*, *ſimul enim* augebimus *& diligentiam.*

Senec. Med. ac. 5.

Scelus *eſt Jaſon genitor*, & *majus* ſcelus
Medea mater.

Sive *Subſequentis*; ut Sen. Med. ac. 1. *Quæ* ſcelere *pacta eſt*, ſcelere *rumpatur fides.*

Ovid. Met. 13. l. 1. f.

Luce *nihil* geſtum eſt, *nihil eſt* Diomede *remoto.*

Cic. pro *M. Mar. Arma* ab aliis *poſita*, ab aliis *erepta ſunt.*

Sive *utriuſq;* ut Virg. 7. Æn.

Te *nemus Angitiæ*, *vitreâ* te *Fucinus undâ*,
Te *liquidi flevere lacus.*

Dicitur Μεσαρχία *Meſarchia*, à μέσον *medium*, & ἀρχὴ *principium*, quòd ſit figura, quâ *principio* reſpondet *medium*, *mediove* principium.

De

De Meſoteleuto.

Quid eſt Meſoteleuton?

Meſoteleuton eſt figura, quâ vox, ſono & ſenſu eadem, in ſententiæ unius medio poſita, habetur in fine alterius.

Sive *Præcedentis*; ut Sen. Med. ac. 4.

Frænare neſcit iras Medea, non amores.
Nunc ira amorq; *cauſam junxere.*

Martial. l. 3. Ep. 60.

Eſſe nihil dicis, quicquid petis improbe Cinna.
Si nil Cinna *petis, nil tibi* Cinna *negas.*

Cic. pro *M. Marc. Noſtra enim* cautio, *tua* cautio *eſt.*

Sen. Here. Oetæ, v. 377.

Ubique caluit, *ſed levi* caluit *face.*

Sive *Subſequentis*; ut Ovid. Met. l. 15.

Quod petis hinc propiore loco *Romane petiſſes*;
Et pete nunc propiore loco.

Sen. Med.

Virgini placeat pudor, paterque placeat.

Cic. in *Ver. Hæc navis onuſta prædâ Siciliensi, cùm ipſa quoque eſſet præda.*

Martial. lib. 1. Ep. 34. *Ille dolet verè, qui ſine teſte dolet.*

Sive *utriuſque*; ut Sen. Med. ac. 3.

Fugimus Jaſon, fugimus; hoc non eſt novum
Mutare ſedem: cauſa fugiendi nova eſt;
Pro te ſolebam fugere.

Dicitur Μεσοτέλευτον *Meſoteleuton*, à μέσον *medium*, & τελευτὴ *finis*, quòd hâc figurâ *medium* reſpondeat *fini*; finiſve medio.

De Tautotete.

Quid eſt Tautotes?

Tautotes eſt figura, quâ vox una, ſono & ſenſu eadem, pluribus, ſed incertis locis, ejuſdem, vel plurium ſententiarum repetitur.

Ut *Plaut. Cap.* 2. 2. Qui *cavet*, ne *decipiatur, vix cavet,*

cavet, cùm etiam cavet, etiam *cùm cavisse ratus* est, *sæpe is cautor captus* est.

Liv. lib. 9. *Arma viris in arma natis auferre festinant.*

Tacit. Ann. 6. Quid *scribam*, P. C. *aut quomodo scribam*, aut *quid omnino non scribam, hoc tempore, dii deæque me pejus perdant, quàm perire quotidie sentio, si scio.*

Dicitur Ταυτότης *Tautotes*, à ταυτὸν (Atticè pro τὸ αὐτὸ) *idem*, quòd fit figura, quâ sæpius verbum *idem* incertis quidem in locis, sed tamen cum quodam dicendi ornatu usurpamus.

Differt Tautotes ab Antanadasi & Ploce, quòd hæ vocem eandem diverso sensu repetunt, illa eodem: ab Epizeuxi, Polyptoto, Anadiplosi, & Climace; quòd illæ vocem eandem continuè repetunt, hæc disjunctè; item à cæteris Repetitionum Figuris, quòd illæ eandem vocem certis in locis repetunt, hæc in incertis.

De Epimone.

Quid est Epimone?

Epimone est figura, quâ voces plures (viz. *clausula, versiculus*, vel *sententiola*) ex quibusdam, sed incertis intervallis repetuntur.

Ut Virg. Eclog. 8.

Incipe Mœnalios mecum, mea tibia, versus. Et
Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim.

Qui duo versus *(intercalares dicti)* repetuntur, hic novies, ille octies in eâdem Eclogâ.

Sic *Theocrit. Idyl.* 1. Ἄρχεσθε βουκολικᾶς, μῶσαι φίλαι, ἄρχεσθ' ἀοιδᾶς· quem versum decies & quater repetit: ut & illum quater, Ἄρχεσθε βουκολικᾶς Μῶσαι, ἴτε, ἄρχεσθ' ἀοιδᾶς. Sic in *Idyl.* 2. decies repetit versum hunc, Ἰὺγξ ἕλκε τὸ τλῶον ἐμὸν πόσι δῶμα φ' ἄνδρες. Ut & hunc duodecies, Φράζεό μὰν τὸν ἔρωθ' ὅστις ἔκειτο· πόττα Σελάνα.

In

In primo & ſecundo capite Prophetiæ *Amos* hæc verba, *Hæc dicit Dominus, ſuper tribus ſceleribus, & ſuper quatuor non convertam eum*, novies repetuntur. Et in quarto Prophetiæ ejuſdem capite hæc verba quinquies repetuntur: *Yet ye have not returned unto me, ſaith the Lord.*

In carmine *Tobiæ Gutherlith* hic verſiculus, *Bis beatus, ter beatus, millies beatus eſt*, novies repetitur.

Dicitur Ἐπιμονὴ *Epimone*, ab ἐπιμένω *permaneo in*, quòd ex recurrente ſæpius eodem verſu vel ſententiâ, *in re eâdem permanere* videamur.

Differt Epimone à cæteris Repetitionum Figuris, quòd illæ ferè voculas ſingulas, vel ſententiolas imperfectas repetunt, hæc ſententias, & quidem perfectas.

CAPUT VIII.

De Figuris in repetitione vocum quæ ſunt eadem ſono, ſed diverſæ ſenſu.

Quot ſunt figuræ vocum, quæ ſunt eædem ſono, ſed ſenſu diverſæ?

Figuræ vocum ſono quidem earundem, ſed ſenſu diverſarum, duæ ſunt, Antanaclaſis & Ploce.

De Antanaclaſi.

Quid eſt Antanaclaſis?

Antanaclaſis eſt figura, quâ ſic repetitur vox eodem ſono, ſed diverſo ſenſu, ut nec de ſe, neque de eadem vel perſonâ, vel re, prædicetur.

Ut *Cic.* ad *Heren. Cur eam rem tam ſtudiosè curas, quæ multas tibi dabit curas?* Item, *Amari jucundum eſt, ſi curetur ne quid inſit amari.* Item, *Veniam ad vos,*

vos, si mihi Senatus det veniam. Sic *Ovid. Met. l. 1. Non hospes ab hospite tutus.* Et *l. 13. v. 268. Quid tamen hoc refert si se pro classe Pelasgâ Arma tulisse refert?*

Dicitur Ἀνταναάκλασις *Antanaclasis*, ab ἀντὶ *re*, & ἀνακλάω *reflecto*, quòd ad eandem sono vocem in priore sententiæ clausulâ dictam, in posteriore, sed sensu diverso, eam repetendo quasi *reflectatur.*

N. *Magnam habet hæc figura vim in* oblectando, *præsertim, si non studiosè quæsita, sed sponte oblata videatur.*

De Ploce.

Quid est Ploce?

Ploce est figura, quâ vel Rei, vel Personæ nomen sic repetitur, ut de se (seu de eâdem vel Re, vel Personâ) prædicetur, sed sensu diverso: nempe sic, ut quæ vox uno loco *personam*, aut *rem* significat, altero *mores*, vel *qualitatem* significet.

Ut, *Ad illum diem Memmius erat Memmius.*

Simia erit simia, etsi aurea gestet insignia. Vir verè vir. Homo homo. Rex esto rex.

Sic dici potest, *Annona erit annona*, hoc est, *cara*, hoc anno: ut ille olim dixit, *Spathæ erunt Spathæ* [Ladies will be Ladies] persuasurus populo, ut tum Spathas suas emerent, ne postea cariores fierent. Omnia cùm fecit, Thaïda Thaïs olet. *Mart. 6. 93.* Χήρας τίμα καὶ ὄντως χήρας. *1 Tim. 5. 3.*

Dicitur Πλοκὴ *Ploce*, à πλέκω *necto*, quòd in unâ voce duarum vocum significationes quasi *nectantur.*

Hæc figura orationi & *venustatem* addit, & *acrimoniam.*

Antanaclasis & *Ploces* hoc discrimen est: *Ploce* repetitam dictionem de *se* prædicat, & in *eâdem* quidem *sententiâ*: *Antanaclasis* eandem dictionem repetit, sed in *diversis sententiis*, & sine ulla *de se ipsa* prædicatione.

CAPUT

CAPUT IX.

De Figuris in repetitione (vel potius conjunctione) vocum quæ ſunt eædem ſenſu, ſed diverſæ ſono.

Quot ſunt figuræ vocum, quæ ſenſu eædem ſunt, ſed ſono diverſæ?

Figuræ vocum, quæ ſunt ſenſu eædem, ſed ſono diverſæ, duæ ſunt, *Synonymia* ſeu *Palilogia*, & *Exergaſia*.

De Synonymiâ, ſeu Palilogiâ.

Quid eſt Synonymia, ſeu Palilogia?

Synonymia, ſeu *Palilogia*, eſt figura, quâ plures ſimplices dictiones diverſæ ſono, ſed eædem ſenſu, congeruntur.

N. *Per dictiones* ſimplices *intelligè voces ſingulas.*

Ut *Cic. Cat.* 2. *Abiit, exceſſit, evaſit, erupit.* Idem pro Muræn. *Eaque res vobis, Populoque Romano pacem, tranquillitatem, otium, concordiam adferat.* Id. pro *L. Man. Quæ multò plus* firmamenti, *atque* roboris *habebat* Id. De Or. l. 1. *Sagaciter perveſtiget quid ſui cives*, cogitent, ſentiant, opinentur.

Cic. Cat. 1. *Non feram, non patiar, non ſinam.* Id. Phil. 5. *Promitto, recipio, ſpondeoque.* Sic id pro Dom. *Præſto, promitto, ſpondeo.*

Dicitur Συωνυμία *Synonymia*, à σὺν *ſimul*, & ὄνομα *nomen*, quòd plura rerum *nomina* idem ſignificantia *ſimul* venire ſignificet.

Dicitur item Παλιλογία *Palilogia*, à πάλιν *rurſus*, & λέγω *dico*, quòd ſit figura, quâ eandem jam dictam rem, mox alia, ſed idem ſignificante voce, *rurſus dicimus.*

N. *Hâc*

N. *Hâc figurâ tum utimur, quum non uno verbo rei dignitatem vel magnitudinem aſſequi videmur; ut quâ conciliatur orationi tum gravitas, tum acrimonia. In quâ tamen magno verborum delectu opus eſt; ne Synonymis ineptè coacervatis oneretur veriùs, quàm ornetur oratio.*

De Exergaſiâ.

Quid eſt Exergaſia?

Exergaſia eſt figura, quâ plures complexæ dictiones, diverſæ ſono, ſed eædem ſenſu, coacervantur.

N. *Per dictiones* complexas, *intellige ſententiolas, phraſes, vel formulas dicendi.*

Ut Virg. Æn. 1.

Quem, ſi fata virum ſervant, ſi veſcitur aurâ
Æthereâ, nec adhuc crudelibus occubat umbris,
Non metus——

Dicitur Ἐξεργασία *Exergáſia*, ab ἐξεργάζομαι *abſolvo*, ſive *effectum reddo*, quòd hâc qui utitur figurâ, non videtur à loquendo deſiturus, quoad rem, de quâ erat dicturus, abſolutam dederit, ſive propoſitum effectum reddiderit.

Utendum eſt (inquit *Voſſius*) Ἐξεργασίᾳ, cùm prodeſt in re aliquâ commorari, & diutiùs detinere auditorem: ut cùm *aſſeveramus*, *indignamur*, *dolemus*, cùm *miſeramur*, aut *approbamus* aliquid.

Lætitiæ quoque convenit; ſed cavendum ne in re tenui variandâ curioſam nimis & ſuperfluam operam ponamus; quod vitium Περιεργία *Periergia*, *Curioſitas*, ſive nimis accurata diligentia vocatur, à περιεργος *curioſus*.

Aliquando videtur eſſe conjunctio quædam Exergaſiæ cum Synonymiâ, addita ſcil. phraſi ad ſimplicem dictionem, per modum Epexegeſeως; ut *Virg. Æn.* 2. Ex illo *fluere*, ac *retro ſublapſa referri* ſpes Danaum.

CAPUT

CAPUT X.

De Figuris in Conjunctione vocum similium.

Q*Uot sunt Figuræ in Conjunctione vocum similium?* Figuræ in similium Conjunctione vocum, sex sunt. *Paronomásia, Parégmenon, Paromœon, Homœoteleuton, Parechésis,* & *Homœoptóton.*

N. *Similes illæ voces sunt; vel quæ eandem integræ penè vocis formam & sonum habent: vel quarum aliæ ab aliis derivantur; vel quibus eædem sunt literæ, syllabæve vel initiales, vel finales; vel quas excipiunt aliæ iisdem inchoatæ syllabis, quibus ipsæ terminabantur; vel denique in quibus iidem sæpius casus* inflexionis, *ut ut non semper* terminationis *concurrunt.*

De Paronomasiâ.

Quid est Paronomasia?

Paronomasia est figura, quâ in eâdem sententiâ concurrunt duæ dictiones, vocis, formâ, & sono similes, & sensu dissimiles.

Ut Ter. And. 1. 3. *Inceptio est amentium, haud amantium.* Cic. Cat. 1. *Non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur.*

Sen. Her. Oet. *Aut pereat, aut me perimat.* Mart. Sp. ep. 21. *Hæc tamen ut res est* facta, *ita* ficta *alia est.* Cic. *Custodia castrorum, non* honoris, *sed* oneris *esse existimatur.* Hesiod. ἔργων 1. Τοῖσιν δ' ὀρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν. *Ovid. Met. l.* 13. *v.* 351. Non oblita *animorum, annorum* oblita suorum. *Virg. Æn.* 6. *v.* 204. Discolor unde *auri* per ramos *aura* refulsit. *D. Paul. ad Philem. v.* 11. τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον.

N. *Repe-*

N. *Repetitæ dictiones licèt semper sint in eâdem sententiâ, tamen sæpius sunt in diversis ejusdem sententiæ clausulis.*

Dicitur Παρονομασία *Paronomasia*, à παρονομάζω (derivata à παρὰ *ad*, & ὀνομάζω *nomino*) *agnomino*, quòd rem aliquam nomine ad aliud nomen eatenus alludente, ut penè idem cum ipso videatur, *agnominet*.

N. Delectat *hæc figura*; *ut in veteri dicto*, Septem convivium; novem convitium. Μωμήσασθαί τις μᾶλλον, ἢ μεμῆσθαι, *ut operi inscripsit suo* Apollodorus *præclarus pictor Athenienſis*.

Item *pungit*; ut Cic. Phil. 13. *Cum in gremiis minarum mentum, & mentem deponeres.* Sen. Troad.

O Tumide, rerum dum ſecundarum ſtatus
Extollit animos; timide, cùm increpuit metus
Regum.

De Paregmeno.

Quid eſt Paregmenon?

Paregmenon figura eſt, quâ in eâdem ſententiâ conjunguntur duæ, pluresve voces, quarum vel una derivatur ab alterâ, vel ambæ ab eâdem origine derivantur. Ut, *Doctor docet*; *Diſcipulus diſcit*; *Rex regit*; *Paſtor paſcit.*

Sic Cic. de Am. *Sed ut tum ad ſenem ſenex de ſenectute; ſic in hoc libro ad amicum amiciſſimus de amicitiâ ſcripſi.* Id. *Etenim eo loco locati ſumus*; ut Sen. Med. ac. 3. *Exuli exilium imperas.* Plaut. Men. 2. 2. *Bonum anteponam prandium pranſoribus.* Virg. Æn. 2. 160. —— *Servataque ſerves Troja fidem.* Hor. l. 2. Od. 4. *Tentabo arentes arenas.* Heſiod. ἔργ. 1. τὸν φιλέοντα φιλεῖν.

Dicitur Παρηγμένον *Paregmenon*, à παρήγνυμι *deducor* (à cujus Præt. παρῆγμαι eſt Participium παρηγμένος)

συγγενῶν) quòd plures in eâdem ſententiâ voces, quarum alia eſt ab aliâ *deducta*, concurrere ſignificet.

N. *Valet hæc figura ad* delectandum.

Paregmeni & Paronomaſiæ diſcrimen perſpicuum eſt. Voces utraque figura conjungit ſimiles; ſed Paregmenon originis ejuſdem, Paronomaſia diverſæ.

De Paromœo.

Quid eſt Paromœon?

Paromœon eſt figura, quâ duæ pluresve in eâdem ſententiâ voces, iiſdem inchoatæ literis, ſyllabisve, concurrunt.

Ut *Cic.* pro *Mil. Vi victa vis.* Virg. Æn. *Fit via vi.* Plaut. Menæch. *Palla pallorem incutit.* Virg. Georg. 1. *Et ſola in ſiccâ ſecum ſpatiatur arenâ.* Sic, *O Tite tute Tati tibi tantâ tyranne tuliſti.* Item, *Machina multa minax minitatur maxima muris.* Sen. in Med. *Fortuna fortes metuit.* Plaut. Menæch. *Non potuit paucis plura planè proloqui.*

Dicitur Παρόμοιον *Paromœon*, à παρὰ *ad* vel *prope*, & ὅμοιος *ſimilis*, quòd plures in eâdem ſententiâ *aſſimiles* voces *prope* ſe ponantur.

N. *Hanc figuram dicunt quidam* Epizeuxin principii vocis: *alii*, Cacoſyntheton, *ac ſi ſermonis ſit potiùs* vitium, *quàm* ornamentum.

Inſigne hujus figuræ ſpecimen eſt Poema *P. Porcii* Poetæ, cui titulus *Pugna Porcorum*, cujus non tantùm omnes verſus, ſed voces à Literâ P. incipiunt. Ut,

Plaudite, porcelli, porcorum pigra propago
Progreditur, plures porci pinguedine pleni, &c.

De Homœoteleuto.

Quid eſt Homœoteleuton?

Homœoteleuton eſt figura, quâ duæ pluresve dictiones ſimiliter ſonantibus literis vel ſyllabis terminatæ concurrunt in eâdem ſententiâ.

Aliquando

Aliquando ſimiliter terminatæ voces ſunt in *eâdem* ſententiæ *clauſulâ*. Ut Plaut. Menæch. 2. 1. *Fratrem quæſitum geminum germanum meum, ſcil. venimus.*

Aliquando in *diverſis*. Ut *Quintil.* l. 2. c. 3. *Ejuſdem non eſt facere fortiter, & vivere turpiter.* Cic. pro Mil. *Non modò ad ſalutem ejus extinguendam, ſed etiam gloriam per tales viros infringendam.* Id. de Aruſp. Reſp. *Ad illam peſtem comprimendam, extinguendam, funditus delendam natus eſſe videatur.* Id. pro Pomp. *Ut ejus voluptatibus non modò cives aſſenſerint, ſocii obtemperârint, hoſtes obedierint, ſed etiam venti tempeſtatesque obſecundârint.*

Dicitur Ὁμοιοτέλευτον *Homœoteleuton*, ab ὅμοιος *ſimilis*, & τελευτὴ *finis*, quòd *ſimilem* plurium ejuſdem periodi membrorum *finem* deſignet.

N. *Hanc figuram referunt nonnulli ad* Epizeuxin *finis vocabuli.*

De Parechéſi.

Quid eſt Parechéſis?

Parechéſis eſt figura, quâ duæ dictiones ſic concurrunt, ut poſterior eâdem ſyllabâ inchoetur, quâ prior terminatur.

Ut, *Fama malum, quo non aliud velocius.* Virg. Æn. 3. *Tres adeo incertos cæcâ caligine ſoles Erramus Pelago.* Plaut. Menæch. 2. 2. *Convivæ ambulant ante oſtium.*

Dicitur Παρήχησις *Parechéſis*, ἀ παρὰ *prope*, & ἠχέω *ſono*, quòd duæ ſimiles in diverſis dictionibus ſyllabæ prope ſe poſitæ, altera in fine præcedentis, altera in initio ſubſequentis, ita *ſonentur*, ac ſi altera alteri tanquam ejuſdem Echo reſpondeat.

N. *Id eſt Parechéſis inter duas dictiones, quod Anadiplóſis inter duas ſententias.*

Inter-

Interdum duas præcedentis dictionis syllabas novissimas repetit subsequens dictio, nec sine elegantiâ. Ut in illo *Ciceronis.*

O fortunatam natam me consule Romam!

Nonnullis hoc schema sermonis potiùs est vitium, quàm ornamentum, dictum *Cacemphaton.*

De Homœoptoto.

Quid est Homœoptoton?

Homœoptoton est figura, quâ in eâdem sententiâ concurrunt duæ, pluresve dictiones eodem casu, sive ejusdem soni, sive diversi.

Ut *Cic.* pro *Mil. Est enim hæc, Judices, non scripta, sed nata lex: quam non didicimus, accepimus, legimus; verùm ex ipsâ naturâ arripuimus, hausimus, expressimus; ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus.*

Cic. pro *Pomp. Quantâ innocentiâ debent esse Imperatores! quantâ deinde omnibus in rebus temperantiâ? quantâ fide! quantâ felicitate! quanto ingenio! quantâ humanitate!*

N. Casus *hîc intelliguntur, non tantùm* nominum, pronominum, *aut* participiorum, *sed etiam* verborum.

Dicitur Ὁμοιόπτωτον *Homœoptóton*, ab ὁμοίως *similiter* & πτῶσις *casu*, quòd hâc figurâ dictiones plures *casum similem* habentes in diversis ejusdem periodi membris collocentur.

N. *Concurrunt nonnunquam* Homœoteleuton *&* Homœoptoton: *accidit enim aliquando, ut iidem verborum casus ejusdem sint etiam soni: nec tamen eædem sunt figuræ. Nam & est* Homœoteleuton *sine* Homœoptoto: *ut*, Ejusdem non est facere fortiter, & vivere turpiter. *Et est* Homœoptoton *sine* Homœoteleuto: *ut*, *Cic.* pro *Arch.* Hunc ego non diligam? non admirer? non omni oratione defendendum putem?

tem? *Item* Cic. in Ver. 1. Eſt idem Verres, qui fuit ſemper, *ut* ad audendum projectus, *ſic* paratus ad audiendum. Audendum *enim &* audiendum, paratus *&* projectus *ſunt* Homœoptota; *at neutrum ſententiæ membrum alteri eſt* Homœoteleuton.

Hæ, quæ in vocum ſimilitudine conſiſtunt, figuræ, præcipuum habent & locum & laudem in ſententiis; quæ tam elegantibus prolatæ ſub figuris, & in animum ſuaviùs influunt, & memoriæ firmiùs inhærent, ſed illis parciùs utendum, ne faſtidium pariant.

CAPUT XI.

De Figuris in vocum Tranſpoſitione.

Quot ſunt Figuræ in vocum Tranſpoſitione?

Figuræ in vocum Tranſpoſitione quinque ſunt: Metatheſis, Hypallage, Anaſtrophe, Synchyſis, & Hyſterologia.

De Metatheſi.

Quid eſt Metatheſis?

Metatheſis eſt figura, quâ litera aliqua è ſede ſuâ in alteram ejuſdem vocis ſedem, antrorſum, vel retrorſum, transfertur.

Ut cùm dixit *Virg. Piſtris* pro *priſtis*; & *Tymbre* pro *Tymber*.

Dicitur Μετάθεσις *Metátheſis*, à μετὰ *trans* & τίθημι *pono*, quòd alteram *trans* alteram literam *ponat*.

De Hypallage.

Quid eſt Hypallage?

Hypallage eſt figura, quâ Subſtantiva duo, vel Caſus, vel Epitheta, inter ſe commutant.

Prioris

Prioris generis est, si dixeris, *Dare classibus Austros*, pro, *Dare classes Austris*. Sic Hor. l. 3. Od. 1. *Cur valle permutem Sabinâ Divitias operosiores*, pro, *Cur vallem permutem Sabinam Divitiis operosioribus*. Sic Virg. Eclog. 2. *Te nunc habet ista secundum*, pro, *Tu secundus habes istam*.

Posterioris est illud *Ovidii*, *Met.* 1. quo dixit, *In nova corpora mutatas formas*, pro, *In novas formas mutata corpora*. Item illud *Juven.* Sat. 9. *Ad cantum galli secundi*, pro, *Ad cantum secundum galli*. Hor. Carm. 1. Od. 5. *Aspera nigris æquora ventis*, pro, *Asperis nigra æquora ventis*. Mart. Spect. l. ep. 11. *Implicitam visco perdidit ille fugam*, pro, *Ille implicitus visco fugam perdidit*. Virg. Æn. 2. 172. *Arsere coruscæ luminibus flammæ arrectis*, pro, *Arsere lumina arrecta flammis coruscis*.

N. *Aliquando utrumque genus concurrit, ut in illo Ciceronis*, Gladium vaginâ vacuum [*pro*, Vaginam gladio vacuam] *non vidimus*.

Dicitur Ὑπαλλαγὴ *Hypallage*, ab ὑπὸ *sub* vel *in*, & ἀλλάττω *muto*, quòd *submutatos* duarum dictionum, vel casus, vel Epitheta immuat.

De Anastrophe.

Quid est Anastrophe?

Anastrophe est figura, quâ vel posterior compositæ vocis pars priori anteponitur, vel præpositio casui suo, quem debet præcedere, postponitur. Ut cùm *Virg.* dixit.

Nam quis *te juvenum confidentissime, nostras*
Jussit adire domos? pro quisnam.

Item *Tibul.*

Et *quodcunque mihi pomum novus educat annus*,
Libatum agricolæ ponitur ante *Deo*, pro anteponitur.

Virg. Tranſtra per *& remos.* Cornel. Nep. *Athenienſes diem certum Chabriæ præſtituerunt*, quam ante *domum niſi rediſſet*, &c. pro antequam. *Nam quâ me nunc causâ extruſiſti ex ædibus?* pro, *quanam*— *Plaut. Aul.* I. I. 5. Sic *agens circum* pro *circumagens. Virg. Æn.* I. 122. Quodque de gnato *eſt ſuper*; pro *ſupereſt.* Sen. Hip. 1249. *Muros intra*, pro *intra muros.* Juven. Sat. 8.

Huc accedit cùm dictio *Enclitica* præcedit dictionem cui ſubnecti debuit.

Ut *Plaut. Credo aurum inſpicere vult, ne ſurreptum ſit*; pro *ſurreptum ne ſit.*

N. *Voces quas Anaſtrophe tranſponit, ad idem comma pertinent.*

Dicitur Ἀναστροφὴ *Anaſtrophe*, ab ἀναστρέφω *inverto*, quod ſignificet *inverſum* vocum ordinem; ſive poni voces præpoſtero ordine.

De Synchyſi.

Quid eſt Synchyſis?

Synchyſis eſt confuſa vocum ex uno commate in alterum trajectio.

Ut Sen. Med. v. 517. *Nos confligere*, certemus, *ſine*, ſit *precium Jaſon.* Pro ſine nos confligere, certemus, &c.

Hor. l. 2. Sat. 1.— *Sed bona ſi quis*
Judice condiderit laudatur Cæſare— pro, Sed ſi quis condiderit bona, Cæſare Judice laudatur.

Virg. Æn. 1.

Vina, bonus quæ deinde cadis onerârat Aceſtes,
Litore Trinacrio, dederatq; abeuntibus heros,
Dividit. Pro, *Deinde heros dividit vina, quæ Aceſtes bonus onerârat cadis, dederatque abeuntibus litore Trinacrio.*

Dicitur Σύγχυσις *Synchyſis*, à συγχέω *confundo*, quòd

quòd sit vocum ad diversa commata pertinentium quædam quasi *confusio*.

N. *Inter* Anastrophen *&* Synchysin *hoc interest, quòd* Anastrophe *trajicit voces in eodem commate*; *Synchysis ex uno in alterum: Vocum confusione ad describendum, & magis quidem graphicè, res confusas, utimur.*

De Hysterologiâ.

Quid est Hysterologia?

Hysterologia est figura, quâ res, quæ naturæ ordine præcedit, dicendi ordine subsequitur.

Ut *Virg. Moriamur, & in media arma ruamus*, Ter. *Heaut. Valet, atque vivit.* Virg. Æn. 3. *Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit.* Sic Cic. Cat. 4. *Hannibal in Africam* redire, *atque ex Italiâ* decedere *coactus est.* At priùs erat ex Italiâ decedendum, quàm in Africam redeundum.

Dicitur Ὑστερολογία *Hysterologia*, ab ὕστερον *posterius*, & λέγω *dico*, quòd innuat illud *posteriùs* sermonis ordine, *dici*, de quo priùs, naturæ ordine, dicendum fuisset. Dicunt quidam hanc figuram ὕστερον πρότερον, alii προβόστερον.

N. *Hysterologia est rerum potiùs, quàm verborum transpositio; & ideo vocum quia rerum.*

CAPUT XII.

De Figuris in vocum Transformatione.

Quot sunt Figuræ in vocum Transformatione?

Figuræ in vocum Transformatione sunt septem,

prem, Protheſis, Epentheſis, Paragoge, Aphæreſis, Syncope, Apocope, & Antiſtoichon.

N. *Transformantur voces* addendo *aliquid illis*, auferendo *aliquid ab illis*, mutando *aliquid in illis. Hinc iſta Septenus figurarum in vocibus transformandis numerus; è quibus tres verſantur in* addendo, *tres in* auferendo, *una, eaque noviſſima, in* mutando. *Sex priores tanquam ex Grammaticâ ſatis notas hic miſſas faciemus, dicturi tantùm de ultimâ, ſcilicet Antiſtoicho.*

De Antiſtoicho.

Quid eſt Antiſtoichon?

Antiſtoichon eſt figura, quâ una litera pro aliâ ſubſtituitur; nempe (o) pro (i), vel (e) vel (u); item (u) pro (i) vel (e).

Ut cùm dicitur *Olli* pro *illi*; *voſter* pro *veſter*; *ſalvos* pro *ſalvus*; *maxumè* pro *maximè*; *accedundi* pro *accedendi*.

Dicitur Ἀντίστοιχον *Antiſtoichon*, ab ἀντὶ *pro*, & στοιχεῖον *ſyllabæ elementum*, ſive *litera*, quòd *aliam pro aliâ literam ponat*.

Hanc figuram ſunt qui dicunt *Antitheſin*, quæ dicitur ab ἀντὶ *pro*, & τίθημι *pono*, quòd ſcilicet *pro aliâ aliam literam ponat*. Sed hæc de Schematibus ſive Figuris *Dictionis*.

CAPUT XIII.

De Figura Sententiæ.

Quid eſt Figura Sententiæ?

Figura Sententiæ eſt forma dicendi, quâ accedit orationi ornatus, non ex parte aliquâ ſententiæ,

tiæ, sed ex ipsâ totâ sententiâ, prout hâc vel illa ratione instituitur atque effertur.

N. *Figura Sententiæ in hoc differt à Figurâ Dictionis: quod hæc afficiat voculas tantum aliquas in sententiâ, at illa totam afficit sententiam. Deinde mutatis vel verbis, vel verborum ordine, perit plerumque Figura Dictionis, at sive mutes verba, sive verborum ordinem, modò sensus idem maneat, manet eadem Figura Sententiæ.*

Quot ad Classes reduci possunt figuræ sententiæ?

Figuræ sententiæ ad *quinque* classes reduci possunt, nempe ad eas quæ ad *probationem*, quæ ad *explicationem*, quæ ad *exaggerationem*, quæ ad *affectuum concitationem*, quæque denique ad *orationis dispositionem* faciunt.

Non quin eædem figuræ variis usibus inserviant; sed quod ab eo, quod in quâque re est præcipuum, denominatio ejus sit sumenda.

CAPUT XIV.

De Figuris quæ faciunt ad probationem.

Quot sunt figuræ, quæ ad probationem faciunt?

Figuræ sententiæ, quæ ad probationem faciunt, sunt octo, Prolepsis, Hypobole, Symbouleusis, Synchoresis, Paromologia, Anaccenosis, Epitrope, & Antistrophe.

De Prolepsi.

Quid est Prolepsis?

Prolepsis sive *Occupatio* est figura, quâ quod ab adversario nobis objici posse prospicimus, nos ipsi priores proponimus, atque ante diluimus.

Dicitur Πρόλη ψις *Prolepſis*, à πρὸ *ante*, & λῆ ψις (formato à λέλη ψαι ſecundâ perſonâ Præt. Paſſ. verbi λαμβάνω *capio*) quòd hâc figurâ illud quis præveniendo *anticipet*, & *ante* diluendum *capiat*, quòd ab adverſario iri poſtea objectum videat.

Quot ſunt partes Prolepſis ſeu Occupationis?

Prolepſis ſive Occupationis duæ ſunt partes, ſcilicet *Hypophora*, & *Anthypophora* ſive *Proſapodoſis*.

Quid eſt Hypophora?

Hypophora eſt, quâ quod ab adverſario objici poſſe prævidemus, nos ipſi priori loco proponimus.

Quid eſt Anthypophora?

Anthypophora ſive *Proſapodoſis* eſt, quâ prævisæ atque à nobis propoſitæ adverſariæ objectioni nos ipſi reſpondemus, eamque diluimus.

Exemplum utriuſque partis habetur in *Cap.* 9. *Ep.* D. Pauli ad Romanos. Hypophoræ quidem ver. 19. *Dices itaque mihi, Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis reſtitit?* Anthypophoræ verò ver. 20. *O homo tu quis es, qui reſpondeas Deo*, &c. Sic in illâ *Didonis* Prolepſi apud *Virg. Æn.* 4. Hypophora, ſive objectionis propoſitio, eſt in illis verbis. *Verum anceps pugnæ fuerat fortuna.* Anthypophora, ſive ad objectionem illam, reſponſio in iſtis. *Fuiſſet, Quem metui moritura?* Sic in illo *Ciceronis* pro *Cœlio*; Hypophora habetur in his verbis, *Dicet aliquis, Hæc igitur eſt tua diſciplina? Sic tu inſtituis adoleſcentes*, &c. Cui non multo poſt ſubjicitur Anthypophora in illis verbis, *Ego ſi quis, judices, robore animi*, &c. Vid. *Virg. Æn.* l. 7. v. 313, 314, 315, 316. *Non dubitur*, &c.

Dicitur Ὑποφορὰ *Hypophora*, ab ὑποφέρω *objicio*, quòd adverſarii *objectionem* in orationem noſtram ſubinducat.

Dicitur Ἀνθυποφορὰ *Anthypophora*, ab ἀνθυποφέρω *replico*, quòd noſtram contineat *replicationem*

ad

ad ea, quæ adversarium velle nobis objicere supponimus.

Dicitur item Προσαπόδοσις *Prosapódosis*, à προσαποδίδωμι *reddo*, quòd inductæ objectioni responsionem *reddat*.

Hypophora inducitur bis plerumque dicendi formulis, *Dicet aliquis, quærat aliquis, miretur aliquis, at inquis, at inquiat aliquis*, &c. Estque interdum *concisa*, interdum *magnifica*.

Antihypophora his aut similibus dicendi formulis inducitur, *tamen, at inquam ego, respondeo hunc in modum*, &c.

De Hypobole.

Quid est Hypobole?

Hypobole sive *Subjectio* est figura, quâ ipsi ultra ea proponimus, quæ pro adversario posse dici advertimus, atque ad singula breviter respondentes, diluimus.

Dicitur Ὑποβολὴ *Hypobole*, ab ὑποβάλλω *subjicio* sive *suggero*, quòd hâc figurâ, quæ pro se dicere possit adversarius ipsi nobis *suggerimus*, refutationique nostræ *subjicimus*.

N. *Prolepseos & Hypobolæ discrimen apertum est.* Prolepsis *ea proponit & diluit, quæ dicere potest Adversarius contra nos.* Hypobole *ea proponit atque diluit, quæ pro se potest dicere Adversarius, seu quis alius pro illo.*

Perfecta si sit *Hypobole*, tribus partibus constat. Primam dicunt πρότασιν sive *Propositionem*. Altera duas porrò partes habet; prior est dicendorum pro Adversario ἀπαρίθμησις seu *Enumeratio*; posterior, eorum quæ pro Adversario sunt dicta, ἀναίρεσις sive *Remotio*. Tertia tandem Hypobolæ pars nominatur συμπέρασμα sive *Conclusio*.

Harum omnium partium exemplum habemus in

Cic. pro *Quint.* Primæ partis, ſcilicet propoſitionis ſive Protaſeως in his verbis. *Dubitabitur utrum ſit probabilius, Sex. Nævium, ſi quid deberetur, periturum fuiſſe: an ne appellaturum quidem biennio?* Secundæ partis quæ dicendorum pro Adverſario & Enumerationem & Remotionem continet, in his verbis. *Appellandi tempus non erat? at tecum plus anno vixit. In Galliâ agi non potuit? at & in provinciâ jus dicebatur, & Romæ judicia fiebant. Reſtat, ut aut ſumma negligentia tibi obſtiterit, aut unica liberalitas. Si negligentiam dices, mirabitur; ſi bonitatem, videbimus; neque præterea, quid poſſis dicere, invenio.* Tandem tertia pars, nempe συμπεϱασμα ſive Concluſio ſequitur in his verbis, *Satis eſt argumenti, nihil eſſe debitum Nævio, quod tam diu nihil petivit.*

At Hypobolæ quandoque *deeſt Propoſitio*; quandoque *Concluſio*, aliquando etiam *utraque*. Ex utriuſque vel alterius defectu *Hypobole* evadit *imperfecta*.

Imperfectæ Hypoboles exemplum habes apud *Cic.* pro *Planc. Malè judicavit populus: at judicavit. Non debuit: at potuit. Non ſero: at multi clariſſimi & ſapientiſſimi cives tulerunt.*

Multum ineſt figuræ huic & *gravitatis* & *acrimoniæ*, præſertim ſi inſtituatur per *Anaphoram*, *Homæoptota*, vel *Interrogationem*, & *Reſponſionem* per modum Dialogiſmi.

Ut apud *Cic.* de Haruſp. Reſp. *Tu meam domum religioſam facere potuiſti? ecquâ mente? quâ invaſeras: quâ manu? quâ diſturbaras: quâ voce? quâ incendi juſſeras: quâ lege? quam ne in illâ quidem impunitate tuâ ſcripſeras: quo pulvinari? quod ſtuprâras. Quo ſimulachro? quod treptum ex meretricis ſimulachro, in Imperatoris monumento collocâras.*

De Symbouleuſi.

Quid eſt Symbouleuſis?

Symbouleuſis ſive *Conſultatio* eſt figura, qua de eo quod

quod nobis objicitur, vel in nobis reprehenditur? Adversarium nostrum, vel ipsum etiam judicem consulimus, quid faciendum sit, quidve factum fuisse à nobis oportuerit; vel denique quid tandem ipsi aliud in eo casu facturi fuissent.

Ut in illo *Cic.* pro *Rab.* *Tu denique Labiene, quid faceres in tali re ac tempore? cum ignaviæ ratio te in fugam atque in latebras impelleret? improbitas & furor L. Saturnini in Capitolium arcesseret? consules ad patriæ salutem ac libertatem vocarent? quam tandem auctoritatem? quam vocem? cujus sectam sequi? cujus imperio parere potissimùm velles?*

Dicitur Συμβουλευτικὸς *Consultatio*, à συμβουλεύομαι *consulo*, *in consilium adhibeo*, sive *consulto unà cum alio de re quapiam*, quòd hâc figurâ *alios* (judicem scilicet vel adversarium nostrum) de eo quod est nobis objectum, deliberantium ritu *consulimus*, & quasi in consilium adhibemus.

Ab ἀναστρόφω, quòd hanc etiam habet significationem, dicitur hæc Figura vulgò *Anacœnosis*: quotamen nomine aliam ab hâc, Figuram designo, quam suo videas loco. Hanc interim Figuram veteri suo nomine, ab hâc Verbi significatione ducto, si tibi id magis allubescat, *Anacœnosin* dicere tibi per me liberum erit. Verbum enim idem, sed diversâ suâ significatione, in utramque Figuram quadrabit.

N. *Hæc figura apud* Adversarios *valet ad* urgendam *atque* extorquendam *iis* confessionem: *apud* Judices *valet ad animos eorum movendos, dum vident nos in ipsorum æquitate fiduciam nostram collocare. Et apta est* purgationi, *ut quæ multum probabilitatis habeat. In primisque convenit* confidenti *ac* refellenti.

De Synchorésis.

Quid est Synchorésis?

Synchorésis sive *Concessio* est figura, quâ dictum ali-

quod seu argumentum ita Adversario concedimus, ut concessio ista nostræ nihil causæ obsit.

N. *Hoc fit, cum id, quod conceditur, nihil impedit, quo minùs illud, quod velimus, consequatur. Ut* Cantic. Canticor. cap. 1. ver. 5. Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem: *quasi dixisset, si concedam vobis id, quod mihi objicitis, nempe me nigram esse, hoc tamen non impediet, quo minùs formosa sim; formosa enim potest esse, etiam ea quæ nigra est.*

Sic *Virg.* Eclog. 10. *Quid tum si fuscus Amyntas? Et nigræ violæ sunt, & vaccinia nigra.* Quasi dixisset, est, cur mihi possit esse in deliciis *Amyntas*, etiamsi concedatur esse, ut est, coloris fusci, quemadmodum etiam violæ, nihilominus ut nigræ sint, suaves tamen sunt olfactui, & vaccinia gustui. Sic *Cic.* ex persona amicorum *Verris*, pro *Verre* dixit, *Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omnium vitiorumque princeps; at est bonus imperator.* Quasi dixissent, ut concedamus omnia vera esse, quæ in *Verrem*, ad probandum illum hominem esse malum objicis, non tamen inde sequetur, quin bonus possit esse imperator. Vid. *Ovid. Met. l. 13. v. 268. Quid tamen*, &c.

Dicitur Συγχώρησις *Synchorésis*, à συγχωρέω *concedo*, quòd hâc figurâ Adversario, id quod velit, ita tamen ut nobis non obsit, concedimus.

De Paromologiâ.

Quid est Paromologia?

Paromologia sive *Confessio* est figura, quâ ita Adversario id, quod nobis objicit, concedimus, atque confitemur, ut nostra ejus concessio atque confessio ipsi Adversario obsit.

Hâc figurâ usus est *Cicero in Orat.* pro *Ligar.* adversus *Tuberonem. Habes igitur Tubero quod est accusatori maximè optandum, confitentem reum, sed tamen hoc ita confitentem, se in eâ parte fuisse, quâ te, Tubero, quâ*

virum

virum omni laude dignum, patrem tuum. Itaque prius de vestro delicto confiteamini necesse est, quàm Ligarii ullam culpam reprehendatis.

Dicitur Παρομολογία *Paromologia*, à παρὰ significante in compositione *simul*, & ὁμολογέω *confiteor*, quòd hâc figurâ *simul* cum Adversario *confiteamur* id, quod ipse nobis objicit, sed ita ut illi ipsi obsit.

De Anacœnosi.

Quid est Anacœnosis?

Anacœnosis sive *Communicatio* est figura, quâ ad impurati nobis criminis culpam minuendam & elevandam, eam aliis nobiscum communem facimus.

Ut cùm apud *Ovid. Met. 13. Ajax Ulyssi* objecisset, quod simulatione insaniæ militiam detrectâsset, tardiorque (imò ultimus) ad arma venisset; *Ulysses*, ut culpam suam minueret, eam sibi cum *Achille* communem fecit, sic inquiens—— *ver.* 296.

Quid, quod me diri fugientem munera belli
Arguit incepto ferum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulâsse vocas crimen; simulavimus ambo:
Si mora pro culpâ est; ego sum maturior illo.
Haud timeo, si jam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune viro——

Idem fecit, cùm objecerat illi *Ajax Philoctetem* Lemni relictum—— *ver.* 312.

Nec Poantiaden quod habet Vulcania Lemnos,
Esse reus metui, Crimen defendite vestrum,
Consensistis enim.——

Item in objectâ ipsi *Palamedis* proditione—— *ver.* 308.

——*An falso Palamedem crimine turpe est*
Accusâsse mihi? vobis damnâsse decorum?

Sic *Cicero* pro *Lig. Habes igitur Tubero* [Ligarium] *confitentem reum, sed tamen hoc ita confitentem, se in eâ parte.*

parte fuiſſe, quâ te, Tubero, quâ virum omni laude dignum patrem tuum.

Dicitur Ἀναχοίνωσις *Anacœnoſis*, ab ἀναχοινόω *communico aliquid cum alio*, i. e. commune ei mecum facio, quia hâc dicendi figurâ crimen nobis objectum *cum aliis communicamus*, ſive nobis cum illis *commune facimus*.

De Epitrope.

Quid eſt Epitrope?

Epitrope eſt figura, quâ ſic alteri habere vel facere aliquid permittimus, ut nihilominus totum illud quod volumus, nobis reſervemus.

Quandoque *ſeria* eſt. Ut *Cic.* pro *Flac. Tribuo Græcis literas, do multarum artium acumen, dicendi copiam; denique etiam ſi qua ſibi alia ſumant, non repugno; teſtimoniorum religionem & fidem nunquam iſta Natio coluit.*

Plerumque verò *Ironica*. Ut *Eccleſ. c.* 11. *v.* 9. *Lætare ergo juvenis in adoleſcentiâ tuâ, & in bono ſit cor tuum in diebus juventutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum. Et ſcito quòd pro omnibus his adducet te Deus in judicium.* Virg. *Æn.* l. 4. *v.* 381. *I, ſequere Italiam ventis: pete regna per undas. Spero equidem mediis (ſi quid pia numina poſſunt) Supplicia hauſturum ſcopulis.*

Seria *confidenti* convenit; Ironica *invidiam* Adverſario conflat.

Dicitur Ἐπίτροπὴ *Epitrope*, ab ἐπιτρέπω *permitto*; quòd hâc figurâ alteri illud, quod nobis non officiat, *permittamus*.

De Antiſtrophe ſeu Inverſione.

Quid eſt Antiſtrophe?

Antiſtrophe ſive *Inverſio* eſt figura, quâ Adverſarii argumentum invertimus, atque in ipſum retorquemus.

Ut ſi ſic arguenti, *Philoſophari nolo, quia nobilis ſum*;

ſum; hunc ad modum reſpondeatur, *Imò quia nobilis es, eò magis philoſophari debes, ut dignum genere animum geras.*

Vel ſi dicenti, *Nihil tribuam pauperibus, quia non poſſunt mihi retribuere*, reſpondeatur, *Imò quia retribuere tibi pauperes non poſſunt, eò magis tribuere illis debes: quoniam retribuet tibi Deus.*

At enim amici ſuerunt noſtri, eò majora meruerunt ſupplicia. Nam qui ignotos lædit, latro appellatur; qui amicos, paulo minùs quàm parricida. Petron. p. 374. Vide inſigne Inverſionis ſpecimen in *Ciceronis* Oratione pro *Milone*, in ipſo ſtatim initio Perorationis, non longè ante finem Orationis, *Nolite, ſi in noſtro omnium fletu nullam lacrymam aſpexiſtis Milonis*, &c.

Dicitur Ἀντιστροφὴ *Antiſtrophe*, ab ἀντὶ *in* vel *contra*, & στρέφω *verto*, quòd hâc figurâ argumentum ab Adverſario dictum ſic *in* ipſum Adverſarium *vertimus*, ut *contra* illum ipſum faciat.

Dicitur hæc figura aliis *Metaſtaſis*, aliis *Biaion*, ſive *Violentum*.

CAPUT XV.

De Figuris Sententiæ quæ faciunt ad Explicationem.

Quot Figuræ faciunt ad Explicationem?

Figuræ ſententiæ quæ ad explicationem faciunt, quindecim ſunt; Gnome, Noéma ſive Chria, Meriſmus, Ætiologia, Diatypóſis, Paradigma, Parabole, Icon, Symbole, Anomœóſis, Paradiaſtole, Antitheton, Syncœcloſis, Oxymóron, & Epiphonéma.

De Gnome.

Quid eſt Gnome?

Gnome, ſive Sententia, eſt generale pronunciatum, quo huda rei ad vitam utilis cognitio, ſine præceptione aliquâ, vel ſuaſione proponitur.

Ut, *Obſequium amicos, veritas odium parit.*

Mens regnum bona poſſidet.

Dicitur Γνώμη *Gnome*, à γνόω *noſco*, quòd inſigne aliquod dictum ad vitæ inſtitutionem pertinens *noſcendum* exhibeat.

Sententiæ *docent* ſimul & *delectant*. Utiturque iis Orator ad *gravitatem*, tum in *hortando*, tum in *monendo*, tum in *conſolando*. Sed non nimis frequentandæ ſunt.

De Noemate ſive Chriâ.

Quid eſt Noëma ſive Chria?

Noëma, ſive *Chria*, eſt figura, quâ ſententia ſive generale pronunciatum ad ſingularem, perſonam per modum alluſionis, accommodatur.

Ut, *Obſequio amicos, veritate odium parias.*

Dicitur Νόημα *Noëma*, à νοέω *in animo verſo*, quòd alicujus prudenter dictum alteri in animo verſandum inferat. Dicitur item Χρεία *Chria*, à Χράομαι *utor*, quod utile aliquod generale obſervatum ad ſingularis cujuſpiam perſonæ uſum accommodet.

N. *Gnome eſt, ſi dicas*, Gratum hominem ſemper beneficium delectat, ingratum ſemel: *Noëma ſive Chria erit, ſi dicatur*, Gratus ſi ſis, te ſemper beneficium delectabit, ſi ingratus, ſemel.

Sic Gnome erit, ſi dicatur, *Satius ſit offendere veris, quàm adulando placere*; Noëma ſive Chria erit, ſi dicam, *Malueris veris offendere, quàm placere adulando.* Si quis tamen maluerit id *Gnomen* dicere, quod

quod nos *Chriam*; idve *Chriam* quod nos *Gnomen*; non contendam; nec enim tanti rem esse duco.

De Merismo.

Quid est Merismus?

Merismus, sive *Distributio*, est figura, quâ pro toto aliquo singulas ejus partes nominamus, sive enumeramus.

Ut cùm dicitur, *Credo in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cœli & terræ*; i. e. totius mundi; vel si pro universo populo Romano dicas *Senatum, Equites, & Plebem.*

Virg. Æn. 1. *Quæ mare nunc, terrasque metu, cœlumque fatigat.* Sic *Ovid. Met. l. 1. v.* 180. *Cum quâ* terram, mare, sidera *movit.* Hor. l. 3. Od. 4. v. 45, &c. *Qui* terram *inertem, qui* mare *temperat Ventosum, &* urbes, regnaque tristia: Divosque, mortalesque *turmas Imperio regit unus æquo.* Vid. eund. l. 1. Od. 34. v. 9, 10, 11. *Quo bruta tellus,* &c. Item l. 2. Od. 20. v. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. *Visam gementis litora Bosphori,* &c.

Dicitur Μερισμὸς *Merismus*, à μερίζω *distribuo*; quòd hâc figurâ totum aliquod in partes suas quasi distribuimus, id dicentes de partibus, quod est de toto intelligendum.

Facit hæc figura, & ad *ornatum*, & ad *copiam.*

De Ætiologia.

Quid est Ætiologia.

Ætiologia est figura, quâ dicti factive ratio seu causa sermoni subjicitur.

Ut, *Sperne voluptates; nocet empta dolore voluptas.*

Hinc prohibitus, non ad Cæsarem venit, ne iratus; non domum, ne iners; non aliquam in regionem, ne condemnare illam causam, quam secutus esset, videretur. Cic. pro Ligar. Id. pro Leg. Man. *Neque enim iisdem redimendi facultas erit,* propter calamitatem, *neque aliis voluntas,* propter timorem.

Dicitur

Dicitur Αἰτιολογία Ætiologia, ab αἰτία causa, & λέγω dico, quòd illius quod dictum factumve est, causam seu rationem reddat.

N. *Si causa sit* specioſa *magis quàm vera*, Color *dicitur*; *ut, ſi loquacis multiloquio hominis fatigatus, tibi eſſe abeundum dicas, quod malè tibi ſit.*

De Diatypoſi.

Quid eſt Diatypóſis?

Diatypóſis ſive Hypotypóſis eſt figura, quâ res, quæ nudè breviterque dici poteſt, ita clarè copioſéque exponitur, ut coràm, atque ob oculos ſpectanda poni videatur.

Ut, ſi cùm poſſit quis breviter dicere, *Vidiſſe ſe quoſdam alicubi luxuriosè convivantes*, malit dicere *ſe vidiſſe alios quandam in domum intrantes, alios verò exeuntes, quoſdam ibi ex vino vacillantes, quoſdamque heſternâ potatione oſcitantes; unum unguentis oblitum, redimitum coronis, alterum hianti ore vomentem, fruſtiſque eſculentis vinum redolentibus gremium ſuum totumque pulvinar fœdantem; humum denique immundam, vino lutulentam, coronis languidulis, avium oſſiculis, piſciumque ſpinis coopertam.*

Sic Martial. l. 8. Ep. 30.

Aſpicis, ut teneat flammas, pœnâque fruatur
Fortis, & attonito regnet in igne manus?

Sic Hor. l. 2. Od. 1. v. 17, &c.

Jam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures: jam litui ſtrepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumq; vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere ſordidos:
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.

Id.

Id. l. 4. Od. 11. v. 9, &c.

Cuncta festinat manus, huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.

Dicitur Διατύπωσις *Diatypósis*, à διατυπόω *rem formâ suâ describo*, quòd hâc figurâ rem non nudè ac breviter, sed prolixè, & quasi omnibus suis lineamentis & coloribus describamus.

Dicitur Ὑποτύπωσις *Hypotypósis*, ab ὑποτυπόω *delineo*, & *oculis subjicio*, quòd rem, de quâ dicitur, clarè *delineet*, ac quasi *oculis spectandam objiciat*.

N. *Simpliciùs dilutiorque rei descriptio* Hypotyposis *dicitur: sed vulgò* Diatyposis *&* Hypotyposis *pro eodem Schemate habentur.*

De Paradigmate.

Quid est Paradigma?

Paradigma, sive Exemplum, est facti alicujus commemoratio, hoc fine facta, ut inde ostendatur, aliquem vel simile facturum, vel facere posse, & debere: item licere alteri id facere, quòd alter fecerit.

Ut, si memoretur laceratam fuisse *Marii* & *Syllæ* dissidio rempublicam, ut inde ostendatur futurum, ut denuò respublica lacereur, si *Pompeius* & *Cæsar* sibi invicem dissideant. Vel si eò quis animo commemoret *Antoninum* Imperatorem *Frontoni* præceptori suo statuam erexisse; ut ostendat debere discipulos ita esse animatos erga præceptores suos, ut eos maximo, quo possint, honore afficere velint.

Pers. Sat. 1. v. 114, 115, 116, 117, 118, 119.

——*Secuit Lucilius urbem,*
Te lupe, te muti, &c.
Men' mutire nefas?

Si potuit manes arceſſere conjugis Orpheus, &c. Virg. Æn. 6. v. 119, 120, 121, 122, 123. Jerem. 35. 13, 14, 15.

Dicitur Παράδειγμα *Paradigma*, à παρὰ *juxta*, & δείκνυμι *oſtendo*, quòd *oſtendat* aliquem facturum, vel debere facere, *juxta* cum illo, quod eſt ab alio factum.

N. *Paradigma ſumitur* à perſonis, *vel veris vel fictis*; *ab* animantibus, *tandemque* à rebus ſenſu carentibus.

De Parabole.

Quid eſt Parabole?

Parabole, ſive *Comparatio* eſt, cùm ad illuſtrandum id, de quo ſermo eſt, petitur ſimilitudo ab iis, quæ fuêre, fiunt, aut naturâ, caſuve rebus inſunt.

Exempli gratiâ. *Ut apis ex amariſſimo thymo melſuaviſſimum colligit; ita ſapiens ex triſtiſſimis rebus aliquid utilitatis excerpit.*

Dicitur Παραβολὴ *Parabole*, à παραβάλλω *confero*, ſeu *compare*, quòd ad aliquid illuſtrandum cum alio aliud *comparet*.

N. *Parabole ſive Comparatio duas habet partes*; alteram, *quâ continetur id, à quo ſimilitudo ducitur*; alteram, *quâ continetur id, quod huic, ut ſimile comparatur*: prior *pars dicitur* Proteſis *ſive* Propoſitio; poſterior Apodoſis *ſive* Redditio. *Poteſt ex* fabulis *quoque inſtitui Parabole ſive Comparatio.*

De Icone.

Quid eſt Icon?

Icon, ſive *Imago*, ſimplex eſt aſſimilatio Proteſi Apodoſique careus, facta per particulam *velut, tanquam, inſtar*, aliamve hujus generis.

Ut *Cic.* in *Vatin. Repente enim te, tanquam ſerpens è latibulis, oculis eminentibus, inflato collo, tumidis cervicibus intuliſti.*

Item

Item in Paradox. *Minutis interrogatiunculis, & quasi punctis, quod proposuit, efficit.*

Martial. l. 4. Ep. 57.

Sic avidis fallax indulget piscibus hamus.
Callida sic stultas decipit esca feras.

Dicitur Εἰκὼν *Icon*, ab εἴκω *similis sum*, quòd rem aliquam, quo explicatior reddatur, alteri esse rei *similem* innuat.

Utitur hâc figurâ *Orator* ad illustrandum orationem suam; sed magis convenit *Poetæ*, præsertim si longior sit.

De Symbole.

Quid est Symbole?

Symbole, sive *Collatio*, est figura, quâ personam cum personâ, factum cum facto, remve cum re sic conferimus, ut ex collatorum oppositione appareat, quantum inter se conveniant aut differant.

Ut *Cic.* 6. in *Verr.* *Conferte hanc pacem cum illo bello; hujus Prætoris adventum cum illius Imperatoris victoriâ; hujus cohortem impuram cum illius exercitu invicto; hujus libidines cum illius continentiâ; ab illo, qui cepit, conditas, ab hoc, qui constitutas accepit, captas dicetis Syracusas.*

Dicitur Συμβολὴ *Symbole*, à συμβάλλω *confero* sive *comparo*, quòd personarum, factorum, vel rerum inter se *comparationem* instituat.

De Anomœósi.

Quid est Anomœósis?

Anomœósis, sive *Diaphora*, est figura, quâ ex dissimilis comparatione orationem nostram illustramus.

Ut *Cic.* pro *Planc.* *Dissimilis est* pecuniæ *debitio* & gratiæ; *nam qui* pecuniam *dissolvit, statim non habet id, quod reddidit; qui autem debet, is retinet alienum:* gratiam *autem, & qui refert, habet, & qui habet, in eo ipso, quod habet, refert.*

N. *Quæ rationem diſſimilitudinis addit, ea* perfecta *eſt* Anomœoſis; *eſt & alia* imperfecta, *quæ illam non addit. Ut*, Non quemadmodum in tragœdiis, ita nobis in calamitatibus opus eſt, qui comploret, & collacrymet.

Dicitur autem Ἀνομοίωσις *Anomœoſis*, ab ἀνομοιόω *diſſimile reddo*, quod, quo rem unam illuſtremus, illam alteri, factâ utriuſque inter ſe collatione, *diſſimilem reddamus.*

De Paradiaſtole.

Quid eſt Paradiaſtole?

Paradiaſtole eſt figura, quâ ex rebus diſparatis, præſertim ſignificatione vicinioribus, alteram ab aliquo removemus, alteram in eodem ponimus.

Ut, *Non formoſus erat, ſed erat facundus Ulyſſes.* Sic, *Obumbrat virtutem fortuna, non obruit illam. Cic.* pro *Mil. Eſt enim hæc non ſcripta, ſed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verùm ex ipſâ naturâ arripuimus, hauſimus, expreſſimus; ad quam non dacti, ſed facti, non inſtituti, ſed imbuti ſumus.* Id. pro *Arch. Qui ſe, non opinari, ſed ſcire; non audiſſe, ſed vidiſſe; non interfuiſſe, ſed egiſſe dicat.*

N. *Illuſtrior eſt hæc Figura cum rationem adjunctam habet. Ut*, Quapropter nolo te ſæpiùs parcum appellare, cùm ſis avarus. Nam qui parcus eſt, utitur eo, quod ſatis eſt; tu contrà, propter avaritiam, quo plus habes, eò magis eges.

Dicitur autem Παραδιαστολὴ *Paradiaſtole*, à παραδιαστέλλω *diſjungo* ſeu *ſeparo*, quòd hâc figurâ res naturâ ſuâ diſparatas oratione noſtrâ à ſe invicem diſjungamus, ſeu ſeparemus.

Inſervit hæc figura *refutationi* & *reprehenſioni.*

De Antitheto.

Quid eſt Antitheton?

Antitheton, ſeu (ut aliqui volunt) Antitheſis, eſt figura, quâ res contrarias juxta ſe, & quaſi ſibi invicem reſpondentes ponimus.

Ut *Virg. Alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur.* Horat. l. 1. Sat. 1. *Parvula nam exemplo eſt magni formica laboris.* Cic. pro Quint. *Egentes in locupletes, perditi in bonos, ſervi in dominos armabantur.* Id. Cat. 2. *Denique æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant cum iniquitate, cum luxuriâ, cum ignaviâ, cum temeritate, cum vitiis omnibus; poſtremò copia cum egeſtate; bona ratio cum perditâ, mens ſana cum amentiâ, bona denique ſpes cum omnium deſperatione.* Id. pro Murenâ. *Quod ſi ita eſt, certat opinor, Sulpici, forum caſtris, otium militiæ, ſtylus gladio, umbra ſoli.*

Dicitur Ἀντίθετον *Antitheton*, ab ἀντὶ *contra*, & τίθημι *pono*, quòd res contrarias juxta quidem, ſed tamen *contra ſe* (hoc eſt, alteram quaſi è regione alterius) *ponat.*

De Synœcioſi.

Quid eſt Synœcioſis?

Synœcioſis eſt figura, quâ duo *contraria* eidem tribuimus; ſive de eodem dicimus.

Ut *Martial.* de formicâ ſuccino inclusâ, *Et latet, & lucet, Phaëtontide condita guttâ.* Sen. Herc. Oet. *Omne es malum nullumque.* Mart. l. 3. ep. 34. *Digna tuo cur ſis, indignaque nomine, dicam.* Mart. *Quiſquis ubique habitat, maximè, nuſquam habitat.* Id. l. 1. ep. 8. *Nec urbe tota Quiſquam eſt tam prope, tam procul quæ nobis.*

N. *Contrariorum nomine omnimodò, modò non contradictoriè, oppoſita, comprehenduntur.*

Dicitur

Dicitur Συνοικείωσις *Synœcioſis*, à συνοικειόω *concilio*, quòd contraria eidem tribuens, ea ſibi invicem quaſi *conciliet*, ac familiaria reddat, & quaſi *ſimul habitare* faciat.

De Oxymoro.

Quid eſt Oxymoron?

Oxymoron eſt figura, quâ duo *contradictoria* eidem tribuimus; ſive quâ idem de eodem & affirmamus & negamus.

Hoc fit vel *Explicitè*: ut cùm dixit *Martial.* l. 8. ep. 20. *Non ſapis, atque ſapis.* Id. *Non es, & es Chione.* Ter. Eun. 4. 4. *Tu pol ſi ſapis, quod ſcis, neſcis.* Sic dicitur, *Avaro, tam quod adeſt, deſit, quàm quod non adeſt.*

Vel *Implicitè*: ut cum dicitur, *Impia pietas; iners ars. Homo non homo. Vir parum vir. Rex non rex. Innumerus numerus.* Plaut. Aul. 1. *Ædes inaniis ſunt impletæ.* Sic *Hor.* l. 1. ep. 12. *Rerum concordia diſcors.* Cic. *Tacita loquitur.* Item 1. Catil. *Cùm tacent, clamant.* Item *in Orat.* pro *Cæcil. Etiamſi taceant, ſatis dicunt.* Item pro *Mil. Efficeret, ut abſentes adeſſemus, mortui viveremus.* Ovid. Met. 15. *Invictumque virum vicit dolor. Via invia.* Virg. Æn. 3. ζῶσα τέθνηκε. 1 Tim. 5. 6.

Harum duarum ſibi invicem affinium Figurarum hoc diſcrimen eſt. In *Synœcioſi* duo *Contraria* eidem tribuimus, in *Oxymoro* duo *Contradictoria*; unum ſcilicet & idem de eodem, ſed diverſo reſpectu, affirmantes & negantes.

Ploce idem de eodem affirmat; *Oxymoron*, quod affirmat, negat.

Dicitur Ὀξύμωρον *Oxymoron*, ab ὀξὺ *acutum*, & μωρὸν *fatuum*, quaſi dicas *acutifatuum*, quod *acutè* cùm dictum ſit, *fatuè* tamen dici videatur; ſive quod, quum *fatuè* dici videatur, tamen *acutum* ſit.

De Antimetathesi.

Quid est Antimetathesis?

Antimetathesis est figura, quâ oppositas sententias juxta se cum verborum inversione efferrimus.

Ut *Quint.* l. 9. c. 3. *Non ut edam, vivo; sed ut vivam, edo.* Boeth. de Consol. Phil. l. 2. Prof. 2. *Rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus.* Petron. *Ancilla habuit matronæ superbiam, & matrona ancillæ humilitatem.* Cic. pro Deiot. *Fit in dominatu servitus, in servitute dominatus.* Id. Scævola, *Jurisperitorum eloquentissimus, & eloquentium jurisperitissimus.* Sic Jan. Cæcil. *Religiosorum doctissimus, & doctorum religiosissimus.* Sic, Magna amœnitas, & amœna magnitudo. Eloquens sapientia, & sapiens eloquentia.

Dicitur Ἀντιμετάθεσις *Antimetathesis*, ab ἀντὶ *contra*; sive *è regione*, & μετατίθημι *transpono*, quòd oppositas sententias cum verborum *transpositione* contra se, seu ex adverso sibi, sive *è regione* collocet.

In *verborum* inversione est *Epanodos*; in *rerum* oppositione inversis sic verbis expositâ est Antimetathesis.

N. *Huc fortasse accusandæ sunt illæ dictandi figuræ, quibus oppositæ sententiæ juxta se positæ efferuntur, non quidem cum verborum, sed tamen cum casuum inversione. Ut* Sen. Medi. Ira pietatem fugat, iramque pietas. *Sic Boeth. de Consol. Phil. l. 2. Prof. 6.* Ita fit, ut non virtutibus ex dignitate, sed ex virtute dignitatibus honor accedat. *Vid. supra in Epanodo.*

Hanc figuram, scil. Antimetathesin alii dicunt Ἀντιμετάβολὴ *Antimetabolen*, scil. ab ἀντὶ *ex adverso* & μεταβάλλω *inverto*, quòd oppositarum sententiarum, cum *verborum* vel *casuum inversione*, ex adverso collocationem significet.

Convenit figura hæc & *laudanti* & *reprehendenti.*

De

De Epiphonemate.

Quid eſt Epiphonema?

Epiphonema eſt figura, quâ ad rei explicatæ vel probatæ finem, pronunciatum aliquod generale ex ſuperioribus expreſſum, tanquam coronidem adjicimus.

Ut *Virg.* 1. *Æn.* poſt expoſitas omnes cauſas, quibus Juno Romanos perſecuta eſt, per modum *Epiphonematis* addit,

Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Sic Georg. 2. *Adeo in teneris conſuescere multum eſt.* Sic *Æn.* 4. poſt finitam longam illam inſignemque Didonis Aporiam addit Poeta, *Tantos illa ſuo rumpebat pectore queſtus.* Claud. l. 1. de Rapt. Proſerp. *Enumeratis* cum quibus rem habuiſſet *Jupiter*, ſubdit tandem *Pluto*, *Tibi tanta creandi copia.* *Juven. Sat.* 10. Poſt recitata Annibalis, Alexandri, Xerxiſque exitia, tandem cum hoc Epiphonemate concludit. *Has toties optata exegit gloria pœnas.* Sic Ovid. Met. 13. v. 62. ——*Sic pugnat, ſic eſt metuendus Ulyſſes.*

Dicitur Ἐπιφώνημα *Epiphonéma*, ab ἐπιφωνέω *acclamo*, quòd ſit brevior quædam addita ad longiorem alicujus rei declarationem *acclamatio.*

N. *Epiphonemate vel comprehendimus rei* ſummam; *vel noſtræ addimus ſententiæ* firmitatem, *quaſi aculeum in auditorum animis relinquentes*; *vel alios* admiratione *quâdam afficimus.*

CAPUT

CAPUT XVI.

De Figuris quæ faciunt ad Exaggerationem.

Quot sunt Figuræ Sententiæ quæ ad Exaggerationem faciunt?

Figuræ sententiæ, quæ ad Exaggerationem faciunt, sunt decem, Auxésis, Tapinósis, Litote, Paralipsis, Apophasis, Incrementum, Decrementum, Paradoxum, Periphrasis, & Hirmus.

De Auxesi & Tapinosi, *vid. lib.* 1. *cap.* 18.

De Litote.

Quid est Litote?

Litote est figura, quâ contrarium negando, plus significamus, quàm dicimus.

Ut, *Nec munera sperno*, i. e. libenter accipio. *Virg. Æn.* 7. *Non laudo*, i. e. culpo. *Non relinquet impunem Jehova eum, qui assumserit nomen suum in vanum*, i. e. graviter puniet. *Postremas non feram*, i. e. feram primas. Sic apud *Horat.* vocatur Pythagoras, *Non sordidus auctor Naturæ verique*, i. e. præstantissimus, *l.* 1. *Od.* 28. *Cotta* apud *Ciceronem* vocatur *Orator minimè ineptus*, i. e. summus. Sic apud *Virg. Me animo non spernis*, est, *amore complecteris*; *Gens non tarda pharetris*, est, *strenuissima*; *Nec mihi displiceat*, est, *valde placeat*; *Non invisa munuscula* significant *acceptissima*. Vide Voss. Instit. Orat. l. 4. c. 10. *Jove non probante*, i. e. indignante. *Horat. Carm.* 1. *Od.* 2. *De his non optimè es meritus.* Cic. in Cæcil. *Nec verò Alciden me* sum lætatus *euntem Accepisse laca.* Virg. Æn. lib. 6. ver. 291. Λαλῦσαι τὰ μὴ δέοντα. 1 *Tim.* 5. 13. τὰ μὴ ἀνήκοντα. *Eph.* 5. 4.

Dicitur Λιτότης *Litote*, à λιτὸς *tenuis*, quòd hâc

figurâ, quæ impensiùs agimus, vel volumus, ea *tenuioribus* utentes verbis, minùs nos agere, vel velle innuimus.

Huc fortassis referri potest alia quædam contraria huic dicendi figura, nempe quâ contrarium affirmando minùs significamus, quàm dicimus.

Ut cùm dicit *Horat. l. 1. Od. 30. Sperne delectam Cyprum*, sensus est, *eam minoris facito*. Sic Gen. 29. 31. & 33. *Lea dicitur esse exosa*, i. e. minùs amata, ut apparet ib. ver. 30. Sic Luc. 14. 26. *Si quis non oderit patrem suum*, tantummodò significat, si quis non minùs amaverit.

Quod si quis malit hunc dicendi modum referre ad Synecdochen Totius, quemadmodum prior pertinet ad Synecdochen Partis, non ego illi hâc ex parte adversabor.

De Paralipsi.

Quid est Paralipsis?

Paralipsis est figura, quâ nos ea præterire dicimus, quæ tamen disertè in transcursu enunciamus.

Ut si quis nepotis alicujus facinora particularim enumerans, dicat se quædam præterire, ut tandem ad aliquod insignioris notæ flagitium deveniat. Hujus generis est illud *Ciceronis* pro *Cluent. Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto nefarias generi nuptias, mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam.* Hujus formulæ sunt, *præteteo, mitto, taceo, omitto, missa facio*, &c.

Dicitur Παράλειψις *Paralipsis*, à παραλείπω *prætermitto*, quòd sit forma quâ in dicendo nos quædam *prætermittere dicimus*.

Convenit *laudanti, reprehendenti, confirmanti*, ac *refellenti*.

De Apophasi.

Quid est Apophasis?

Apophasis est figura, quâ quæ maximè dicimus

aut

aut facimus, ea nos dicere aut facere negamus.

Ut si quis alteri adulteria sua, vel furta exprobrans, hujusmodi formâ dicendi utatur. *Non ego te adulterum dico; non dico te furem*, &c. Quomodo locutus est *Cicero* in *Cæcil. Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare non possis. Sunt hæc, & alia, in te falsi accusatoris signa, quibus ego non utor.*

Dicitur Ἀπόφασις *Apophasis*, ab ἀποφημι *nego*, quòd sit figura, quâ nos quædam dicere, vel facere negamus, ea nempe, quæ quàm maximè vel dicimus, vel facimus.

Paralipsis & Apophasis quandam Ironiæ speciem præ se ferunt.

De Anabasi & Catabasi, sive de Incremento & Decremento.

Quid est Anabasis sive Incrementum?

Anabasis, sive *Incrementum* figura est, quâ in dicendo ab imo ad summum, sive ab illo quod est levius, ad illud quod est gravissimum, quasi gradibus quibusdam pervenimus.

Ut *Cic.* in *Verr. Facinus est vinciri civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium necare, quid dicam in crucem tollere?* Id. pro *Mil. Capere ejus amentiam civitas, Italia, provinciæ, regna non poterant.*

D. *Cyprian. l. 2. Ep. 6.* Hic est agon fidei nostræ, quâ *congredimur*, quâ *vincimus*, quâ *coronamur.*

Dicitur *Incrementum* ab *increscо* (compositо ab *in* significante augmentum, & *crescо*) quòd pro rerum gravitate sermo noster verborum pondere gradatim *increscat.*

Hanc figuram quidam dicunt Ἀνάβασιν, nec inepte. Non incommodè tamen videtur, dicenda Ἀνάβασις *Ascensus*, ab ἀνὰ *sursum* & βάσις *gressus*, quòd sit figura, quâ ab eo quod est minus atque levius, gradatim ad id, quod est maximum atque gravissimum, ascenditur.

Quid est Catabasis, sive Decrementum?

Catabasis, sive *Decrementum* est figura, quâ in dicendo à summo ad imum, sive ab eo quod est gravissimum, ad illud quod est levius, quasi quibusdam gradibus descenditur.

Ut, *Nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imò ne custodia quidem.* Cic. pro Muræn. *Sic à me defenditur, ut ejus nulla perfidia, nulla crudelitas, nullum peculium dictum in vitâ proferatur.*

Dicitur *Decrementum* à *decrescendo*, quòd pro rerum conditione, sermo noster in dicendo verborum gravitate *decrescat.*

Dici potest & hæc figura Κατάβασις *Descensus*, à κάτω *deorsum* & βάσις *gressus*, quòd sit figura, quâ ab eo quod maximum atque gravissimum est, gradatim ad id, quod est minus atque levius, *descenditur.*

De Paradoxo.

Quid est Paradoxum?

Paradoxum est figura, quâ postquam auditorum animos, minus majusve aliquid negando, aliquantisper suspendimus, inopinatum seu inexpectatum aliquid, quod negato majus sit, vel minus, subjicimus.

Ut *Terent. Heaut.* 5. 1. *In me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt dicta in stultum: Caudex, stipes, asinus, plumbeus: in illum nihil potest: nam exsuperat ejus stultitia hæc omnia.* Sic Salvian. l. 7. de Gub. *Statuunt non jurandum, & jurantur: quamvis penè non possim dicere quod jurentur; non enim sunt, quæ agunt, jurta, sed latrocinia.*

Martial.

Mentitur qui te vitiosum Zoile dicit?
Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

Dicitur Παράδοξον *Paradoxum*, à παρὰ *præter* & δόξα *opinio*, quod inter dicendum inopinatum aliquod *præter* auditoris *opinionem* inducat.

N.ª *Hanc*

N. *Hanc figuram* Celſus *(ut auctor eſt* Quintilianus) Suſtentationem *vocat. Eſt autem duplex; nam contrà, frequenter cum expectationem graviſſimorum ſuſtinemus, ad aliquid quod ſit leve, aut nullo modo criminoſum deſcendimus.* Quint. l. 9. c. 2.

De Periphraſi.

Quid eſt Periphraſis?

Periphraſis eſt figura, quâ rem unam pluribus verbis tantundem ſignificantibus explicamus.

Ut ſi pro *Scipiane*, Carthaginis everſorem nominemus; pro *Philoſopho*, virum ſapientiæ ſtudioſum; pro *Molli*, hominem caput digito uno ſcalpentem; pro *Rhetoricâ*, ornatè dicendi artem; pro *Tyranno*, legum ac libertatis civium oppreſſorem; pro *Heredipetâ*, alienæ hæreditatis captatorem; pro *Ariſtotele*, Peripateticæ Scholæ Principem; pro *Ovidio*, Sulmonenſem Vatem; pro *Jove*, patrem Omnipotentem; pro *Junone*, Reginam Deûm; pro *Plutone*, Cereris generum, &c.

Dicitur Περιφρασις *Periphraſis*, à περὶ *circum* & φράζω *loquor*, quoniam hâc utentes loquendi formâ, pluribus illud verbis quaſi *circumloquimur*, quod uno, vel paucioribus dici poterat.

N. *Utimur Periphraſi nonnunquam*, *ut* rem magis conſpicuam *reddamus*; *ut* Virg. 1. Æn. *pro* Æneâ *dicit ſe canere* virum, Trojæ qui primus ab oris Italiam, fato profugus, Lavinaque venit littora, *&c.*

Interdum ut rem minùs honeſtam dictu *obumbremus*; ut cùm apud noſtrates dicunt velle ſe *ligulam diſtringere*; vel *alvum levare*, quibus in animo eſt cacare. Sic *Plaut. Curc. a. 2. Sc. 3. Me dico ire quo ſaturi ſolent.* Hoc cùm ſit, *Euphemiſmus* dicitur, de quo infra.

De Hirmo, vel Syrmo.

Quid est Hirmus, vel Syrmus?

Hirmus vel *Syrmus* est figura, quâ multæ res naturâ diversæ congeruntur, sive simul enumerantur.

Ut Juven. 3. Sat.

Grammaticus, Rhetor, Geometres, Pictor, Aliptes,
Augur, Schœnobates, Medicus, Magus omnia novit.

Cic. pro *Ligar. Ut enim cætera paria Tuberoni cum Varo fuissent, honos, nobilitas, splendor, ingenium, quæ nequaquam fuerunt; hoc certè præcipuum Tuberonis fuit, quod,* &c.

Senec. Med. 3. 1. *Omnis specimen affectus capit, hæret, minatur, æstuat, queritur, gemit.*

Sic Hor. l. 1. Ep. 1.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit.

Dicitur Εἱρμὸς *Hirmus*, ab εἴρω (quod etiam dicitur *aspiratè proferri* εἴρω) *necto*, quòd sit plurium in unam quasi rerum congeriem *nexus*.

Differt Hirmus à Synonymiâ, quòd Synonymia congerat voces significantes *idem*; Hirmus, *diversa*.

CAPUT XVII.

De Figuris in concitandis affectibus.

Quot sunt Figuræ, quibus utimur in affectibus concitandis?

Figuræ quibus in affectibus concitandis utimur, sunt viginti & una, Ecphonésis, Apória, Parrhesia, Epanorthósis, Aposiopésis, Sermocinatio, Prosopopœia, Erotésis, Apóstrophe, Pæanismus, Sarcasmus, Diasyrmus, Charientismus, Asteismus, Euphemismus, Miméſis,

Miméſis, Execratio, Obſecratio, Admiratio, & Votum.

De Ecphonéſi.

Quid eſt Ecphonéſis?

Ecphonéſis, ſive *Exclamatio* eſt figura, quâ ad rei magnitudinem ſignificandam, adeóque affectum in aliis commovendum, orationi noſtræ interjectionem aliquam intermiſcemus, eamque contentiori voce efferimus.

Ut *Cic.* in *Cat.* *O tempora! O mores.* Id. *Off.* *O domus antiqua! heu! quàm diſpari domino dominaris!* Virg. *O fortunatos nimiùm bona ſi ſua nôrint, Agricolas!* Ter. *Ad.* 5. 3. *O terra! O maria Neptuni!* Cic. *O ſcelus! O peſtis! O labes!* Id. *O fruſtra mei ſuſcepti labores! O ſpes fallaces!* Id. *O ſtultos Camillos! Curios! Collatinos!* Gal. 3. 1. *O dementes Galatæ!*

Interjectio aliquando ſubintelligitur. Ut Virg. Eclog. 1. *Fortunate ſenex, ergo tua rura manebunt.*

Dicitur Ἐκφώνησις Ecphonéſis, ab ἐκφωνέω *altam vocem edo*, quòd exclamantes *altiorem* ſolito *vocem edant.*

Ecphonéſis præcipuum habet locum in Epilogis, non uſurpanda niſi magis in rebus perſuadendis.

Convenit *Admiranti, Indignanti, Optanti, Deſperanti, Objurganti, Irridenti, Imprecanti.*

De Aporiâ, ſive Dubitatione.

Quid eſt Aporia, ſive Dubitatio?

Aporia, ſive *Dubitatio* eſt figura, quâ nos ipſos multa, dubitantium ritu, conſulendo atque interrogando, ſignificamus animum noſtrum pendere, nec invenire promptè, quid dicendum, vel agendum ſit.

Ut *Cic.* pro *Cluent.* *Equidem quod ad me attinet, quo me vertam, neſcio. Negem fuiſſe illam infamiam judicii corrupti? negem illam rem agitatam in concionibus? jactatam in judiciis? commemoratam in*

ſenatu, &c. Virg. Æn. 3. *Eloquar? an ſileam?* Item Æn. l. 4. v. 534. *En, quid agam? rurſuſne procos irriſa priores Experiar?* &c. uſque ad ver. 548.

Dicitur Ἀπορία *Aporia*, ab *a* privativo ſignificante *non*, & πόρος *via*, quòd hâc figurâ ſignificamus nos *viam non invenire*, quâ nos iis, quibus coarctamur ſermonis, vel rerum anguſtiis, extricemus.

N. *Magnam habet hæc figura vim, cùm ad rem* amplificandam, *tum ad auditorem* attentum *reddendum: quâ utimur cùm in* laudando, *tum in* reprehendendo; *tam* dolentes, *quàm* timentes. *Tum autem fortiſſimè affectus movet, quando per Interrogatiunculas quaſdam nobiſmet ipſis per Dialogiſmum, ſive Dialogi ritu propoſitas inſtituitur.*

Dialogiſmi, ſive *Aporiæ* per Dialogiſmum inſtitutæ inſigne extat exemplum apud *Ter. Phorm. ac.* 1. *Sc.* 4. *v.* 8, 9. *Quod ejus remedium inveniam iracundiæ? Loquarne? Incendam. Taceam? Inſtigem. Purgem me? Laterem lavem.*

De Parrheſiâ.

Quid eſt Parrheſia?

Parrheſia eſt figura, quâ apud alios, etiam quos vereri debeamus, quidvis, atque etiam quod nobis nociturum, vel invidiam pariturum videatur, liberè & fidenter eloquimur.

Ut *Sinon* ille *Virgilianus*, Æn. 2. ver. 76. *Ille hæc, depoſitâ tandem formidine, fatur: Cuncta equidem tibi, rex, fuerint quæcunque fatebor Vera, inquit, neque me Argolicâ de gente negabo*, &c.

Sic *Achæmenides*, ib. l. 3. v. 614. *Ille hæc, depoſitâ tandem formidine, fatur, Sum patriâ ex Ithacâ, comes infelicis Ulyſſi, Nomine Achæmenides*, &c.

Dicitur Παῤῥησία *Parrheſia* quaſi παγγησία à πᾶν, *omne* vel *quidvis*, & ῥέω (vel potiùs ῥῆσις à ῥέω) *dico*, quòd

quòd ſit figura, quâ *quidvis dicendi* libertate, &, in duris etiam rebus, *fiducia*, utimur.

Convenit hæc figura *monenti*, *accuſanti*, *fatenti*, *refellenti*.

De Epanorthôſi.

Quid eſt Epanorthôſis?

Epanorthôſis, ſive *Correctio*, eſt figura, quâ quod à nobis jam dictum eſt, revocamus, atque pro eo aliud quiddam magis dictu idoneum ponimus.

Ut *Ter. Heaut.* 1. 1. *Filium unicum adoleſcentulum habeo, ah, quid dixi? habere me? imò habui Chremem. Nunc habeam, necne incertum eſt.* Cic. pro Ligar. *Quæ fuit igitur unquam in ullo homine tanta conſtantia? conſtantiam dico? neſcio an meliùs patientiam poſſem dicere?* Vid. 1 *Cor.* 14. 10.

Dicitur Ἐπανόρθωσις *Epanorthôſis*, ab ἐπανορθόω *corrigo*, ſive *emendo*; quòd ſit figura, quâ aliquid minus aptè vel appoſitè à nobis dictum *corrigimus*, magiſque *emendatè* vel appoſitè dicimus.

De Apoſiopéſi.

Quid eſt Apoſiopéſis?

Apoſiopéſis, ſive *Reticentia*, eſt figura, quâ inchoatum ſermonis curſum ita abrumpimus, ut ſubobſcurè tamen innuamus, quid dicere velimus.

Ut *Virg. Æn.* 1. 100 *Nec requievit enim, donec Calchante miniſtro*—— Ter. And. 1. 2. *Quem quidem ego, ſi ſenſero; ſed quid opus eſt verbis?* Id. Eun. *Ego te, furcifer, ſi vivo. Sed iſtud, quicquid eſt, primùm expedi.* Virg. Eclog. *Novimus & qui te*—— Id. Æn. *Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus.*

Dicitur Ἀποσιώπησις *Apoſiopéſis*, ab ἀποσιωπάω *reticeo*, quòd hâc figurâ quædam, quæ dicenda erant, *reticeantur*.

Convenit figura hæc *iraſcenti*, *minanti*, *dolenti*, eâque utimur ob *pudorem*, *ma[illegible]omen*, & *gravitatem*; quæ item dicitur conferre *ſollicitudinem* & *religionem*.

N. *Apud Comicos Aposiopésis dicitur, cùm sermo alterius etiam interpellatione abrumpitur.* Ter. And. 5. *Jubeo Chremetem.* Chr. *O, teipsum quærebam.*

De Sermocinatione.

Quid est Sermocinatio?

Sermocinatio est figura, quâ aliquam verè existentem viventemque personam in oratione nostrâ loquentem inducimus, ejusve sermonem, seu verum, seu fictum, eique affixum, recitamus.

Ut *Cic.* pro *Rosc. Amer. Cum hoc modo accusas, Eruci, nonne hoc palam dicis? Ego quid acceperim, scio: quid dicam nescio; unum illud expectavi, &c.* Mart. l. 3. ep. 3. *Ipsam crede Deam verbis tibi dicere nostris, Aut aperi faciem, vel tunicata lava.* *Ulysses* apud *Ovid. Met. l.* 13. *v.* 224. sua ad Græcos verba in Oratione suâ apud Græcorum Principes recitat. *Quid facitis? quæ vos dementia, dixi, Concitat, O socii, captam dimittere Trojam? Quidve domum fertis decimo nisi dedecus anno?* &c. Virg. Æn. 1. *Hic Dolopum manus,* &c. ver. 29, 30. item ver. 42, &c.

Dicitur *Sermocinatio*, à *Sermocinor*, quòd sit figura, quâ vel aliquem in oratione nostrâ quasi *Sermocinantem* facimus, sive sermonem suum recitando, sive alienum ipsi affingendo, vel nos ipsi cum eo sermocinamur, seu sermones instituimus.

Quod si quis Græcum figuræ huic nomen malit imponi, non ineptè, videtur vocanda Προσωμίλησις *Prosomilèsis*, à verbo προσωμιλέω *sermocinor*, quòd formatur à nomine προσωμιλία *sermocinatio*, & à quo Verbale προσωμιλητικὸς *sermocinativus*, quod sit oratio quasi sermocinativa, in quâ personas quasi inter se sermocinantes facimus.

N. *Sermocinatio omnis aptè instituta, orationi fidem conciliat; est autem illa maximè propria hujus loci figura, quâ sermo alicui affingitur.*

De

De Prosopopœiâ.

Quid est Prosopopœia?

Prosopopœia est figura, quâ aut personam mortuam tanquam vivam præsentemque loquentem inducimus; aut personam facimus è non personâ, sive tribuendo ei personæ intelligentis, vel actionem, vel sermonem; sive compellando eam, quasi personæ instar intelligat.

Prioris generis extat exemplum in Oratione *Cic.* pro *Cælio*: Ubi Orator *Appium Cæcum*, quasi à mortuis excitatum suâ in Oratione loquentem inducit. *Existat igitur* (inquit Cic.) *ex hâc ipsâ familiâ aliquis, ac potissimùm cæcus ille* (minimum enim dolorem capiet, qui istam non videbit) *qui profectò, si extiterit, sic agat, & sic loquatur: Mulier, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno?* &c.

Posterioris est generis cùm *Cicero* in Orat. adversus *Catilinam* patriæ personam fingit, eamque cùm *Catilinâ* loquentem sic inducit. *Quæ tecum, Catilina, sic agit, & quodammodo tacita loquitur: Nullum jam tot annos facinus exstitit, nisi per te, nullum flagitium sine te*, &c. Id. in *Cæcil.* Sicilia tota, si unâ voce loqueretur, hoc diceret. *Quod auri, quod argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit*—— id tu mihi, *C. Verres*, eripuisti, atque abstulisti.—— Si universa, ut dixi, provincia loqui posset, hâc voce uteretur. Huc referendum cùm res ratione destitutas, quasi personas intelligentes alloquimur, vel describimus.

Ut *Cic. Vos agri, vos parietes obtestor, annon fudabatis, cùm tantum nefas hoc loci perpetrabatur?* Id. *O domus antiqua, heu, quàm dispari domino dominaris?* 1 Reg. 13. 2. *Et exclamavit contra altare, in sermone Domini, & ait, Altare, altare, hæc dicit Dominus*, &c. Esaiæ 1. 2. *Audite cœli, & auribus percipe terra*,

terra, quoniam Dominus locutus eſt. Virg. Æn. 1. v. 298, &c. ——*Furor impius intus Sæva ſedens ſuper arma, & centum vinctus ahenis Poſt tergum nodis, fremit horridus ore cruento.*

Dicitur Προσωποποιΐα *Proſopopœia*, à προσωπον *perſona*, & ποιέω *facio*, quòd hâc figurâ de non exiſtente perſonâ, *perſonam* quaſi exiſtentem *faciamus*.

N. B. *Sermocinatio & Proſopopœia hoc differunt: illa veræ atque viventis perſonæ ſermonem recitat; hæc aut fictæ tantùm, aut jam mortuæ perſonæ ſermonem tribuit.*

De Erotéſi.

Quid eſt Erotéſis?

Erotéſis eſt figura, quâ id, quod ſine interrogatione proferre poſſumus, interrogando exquirimus.

E. g. Potuiſſet *Cicero* dicere, Patent *Catilina* tua conſilia: conjuratio tua omnium conſcientiâ conſtricta tenetur: quid egeris, nemo ignorat. Sed ut magis inſtaret, urgeretque, dixit potiùs interrogativè. *Patere tua conſilia non ſentis? conſtrictam jam omnium horum conſcientiâ teneri conjurationem tuam non vidēs? quid proximâ, quid ſuperiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid conſilii ceperis, quem noſtrum ignorare arbitraris?*

Dicitur Ἐρώτησις *Erotéſis*, ab ἐρωτάω *interrogo*, quòd ſit figura, quâ, quæ dici rectè poſſunt ſine ullâ interrogatione, ea *interrogativè* efferimus.

N. *Erotéſis affirmativa vehementiùs negat: Negativa vehementiùs affirmat.*

Convenit *aſſeveranti, miſeranti, inſtanti*, ſeu *urgenti, indignanti, admiranti, dubitanti*. Valet item ad *probationem*, ad *attentionem*, & *varietatem*.

De Apoſtrophe.

Quid eſt Apoſtrophe?

Apoſtrophe,

Apostrophe, sive *Aversio*, est figura, quâ in cursu orationis ab eâ personâ, quam alloqui cœperamus, vel alloquendam institueramus, ad aliam aliquantisper compellandam sermonem nostrum avertimus.

Ut *Cic.* pro *Murænâ*, à *Judicibus* ad quos orationem instituerat, ad *Catonem* se convertens dicit, *A quo tandem, Marce Cato, est æquius consulem defendi, quàm à consule?* &c. Sic *Ulysses* apud *Ovid. Met. l.* 13. *v.* 328. orationem suam à præsentibus Græcorum proceribus ad absentem Philocteten convertit. *Sis licet infestus sociis, regique, mihique, Dure Philoctete*, &c. *Dido Virgiliana*, *Æn.* 5. *v.* 596. ad se facit Apostrophen. *Quid loquor? aut ubi sum? quæ mentem insania mutat? Infelix Dido, nunc te fata impia tangunt.*

Dicitur Ἀποστροφὴ *Apostrophe*, ab ἀποστρέφω *averto*, quòd fit sermonis nostri ab uno ad alium *aversio*.

N. *Apostrophe fit ad* deos, homines, nosmetipsos, bestias, mutas, & inanimatas res, *ad quas velut ad* personas, *orationem transferimus. Vide* Prosopopœiam.

Valet hæc figura, cùm ad *urgendum*, tum ad *invocandum*; convenitque cùm *reprehendenti*, tum *resistanti*; maximè autem *dolenti*, præsertim si oratio convertatur, vel ad personas absentes, vel ad res inanimatas.

De Pæanismo.

Quid est Pæanismus?

Pæanismus est figura, quâ in alio lætitiam nos ipsi lætabundi excitare nitimur.

Ut *Catul.* 5. Epig. *Vivamus, mea Lesbia, atque amemus.*

Dicitur Παιανισμὸς *Pæanismus*, à παιανίζω *Pæanem cano*, quòd hâc figurâ lætitiæ voces, instar eorum, qui victoriâ partâ, *Pæanem* sive hymnum in laudem Apollinis canunt, efferamus.

De Sarcasmo.

Quid est Sarcasmus?

Sarcasmus est figura, quâ aut jam mortuum, aut certò moriturum hostiliter irridemus.

Ut, *Satia te sanguine, Cyre. Ave, Rex Judæorum.* Virg. Æn. 12. *En agros, & quàm bello, Trojane, petisti Hesperiam, metire jacens.* Sic Turnus Eumedi insultat. —— *I demens, & sævas curre per Alpes, ut pueris placeas, & declamatio fias.* Sic insultat mortuo Annibali Juvenalis, *Sat.* 10. *v.* 166.

Sic *Ovid. Hoc quod premis, inquit, habeto, de tot agris terræ.*

Dicitur Σαρκασμὸς *Sarcasmus*, à σαρκάζω *ossa rictu diducto carne nudo*, quòd hâc utentes figurâ amarulentos in hostem jocos jaciant, *ore ferè ad instar canum, ossa carne suâ denudantium, diducto.*

De Diasyrmo.

Quid est Diasyrmus?

Diasyrmus est figura, quâ alios inimicè quidem, sed tamen extra cædem illudimus.

Ut *Virg. Æn.* 11. inducit *Turnum* inimico suo Drancæ amarè sic illudentem. *Larga quidem semper tibi, Drance, copia fandi, Tum cùm bella manus poscunt.*

Dicitur Διασυρμὸς *Diasyrmus*, à διασύρω *lacero, probris & conviciis incesso*, quòd hâc figurâ inimicum *probris & conviciis laceremus.*

De Charientismo.

Quid est Charientismus?

Charientismus est figura, quâ dura minantem mollibus, sed irrisoriè, deprecamur verbis.

Ut cùm *Davus* à *Simone* ei pistrinum minante, *bona verba dari* rogat.

Ut dicimus Anglicè, *Be good in your office: Pray be good to those you cannot hurt.* Dii meliora.

Dicitur Χαριεντισμὸς *Charientismus*, à χαριεντίζομαι

ζομαι lepidè joco, quoniam hâc figurâ, cum, qui nobis dura minatur, lepidè, *jocosis verbis*, lenire viri videmur.

De Asteismo.

Quid est Asteismus?

Asteismus est figura, quâ quis in aliquem urbanè, sed falsè, jocatur.

Ut cùm dixit *Nero* de furace servo, nihil esse ei *clausum*, neque *signatum*. Item cùm *Vibius Crispus* rogatus esset, ne quis intus cum *Cæsare Domitiano*, respondit, *Ne musca quidem*.

Dicitur Ἀστεισμὸς *Asteismus*, ab ἀστειζομαι *urbanitate sermonis uti*, quòd sit figura, quâ in aliquem, falsâ quâdam cum *sermonis urbanitate* jocamur.

De Euphemismo.

Quid est Euphemismus?

Euphemismus est figura, quâ rem malam, voce bonâ proferimus.

Ut cùm *bona aliena largiri* liberalitas vocatur; aut *malarum rerum audacia* fortitudo dicitur, apud *Sal. Catilin.* Sic *Petron. Ego tamen & ipsa mea domina satisfaciebam.* Ubi honesto vocabulo rem turpem eloquitur.

Dicitur Εὐφημισμὸς *Euphemismus*, ab εὐφημίζω *bona verba dico*, quòd hâc figurâ res non bonas *bonis verbis* dicamus: sive quòd rem vel *turpem honestâ voce* nominemus, vel minùs honestam honorificentiori appellatione vocemus. Vide *Periphrasin* supra *Cap.* 16.

De Mimesi, seu Imitatione.

Quid est Mimesis, sive Imitatio?

Mimesis, sive *Imitatio*, est figura, quâ quæ ab alio dicta sunt, derisorie imitamur.

Insigne hujus Mimeseos exemplum extat apud *Ter. Ad.* 3, 3. ubi commemorat *Demea Syro* servo præcepta, quibus *Ctesiphonem* filium suum instruxerat.

Fit

Fit sedulò, inquit, nihil prætermitto, consuefacio; denique inspicere, tanquam in speculum, in vitas omnium jubeo, atque ex aliis sumere exemplum sibi, hoc facito, hoc fugito; hoc laudi est, hoc vitio datur. Hæc ab illo dicta statim *Syrus* ad rem suam culinariam transfert, eumque sic, derisoriè, imitatur.

Quod queo, conservis ad eundem istunc præcipio modum. Hoc salsum est, hoc adustum est, hoc lautum est parum, illud rectè; iterum sic memento, sedulo moneo, quæ possum, pro meâ sapientiâ; postremò tanquam in speculum, in patinas Demea, inspicere jubeo, & moneo quid facto usus sit.

Dicitur Μίμησις *Miméfis*, à μιμέομαι *imitor*, quòd fit figura, quâ sermone nostro alienum sermonem, sed derisoriè *imitamur*.

N. *Fortasse & directa verborum alicujus imitatio sine ullâ prorsus derisione Miméfis dici potest.*

De Execratione.

Quid est Ἀρά, *sive Execratio?*

Ἀρά, sive *Execratio*, est figura, quâ nos alicui, sive nobis, sive aliis, malum aliquod imprecamur.

Ut *Cic.* Fam. l. 11. *Dii isti Segulio malè faciant.* Sic *Mart.* l. 1. ep. 40. *Disperiam, si non hic Decianus erit.*

Dicitur Ἀρά *Ara*, ab *Hebræo* אָרַר maledixit, quòd, qui imprecatur, maledicat.

De Deési seu Obsecratione.

Quid est Deési, sive Obsecratio?

Deési, sive *Obsecratio*, est figurâ, quâ quod ab alio consequi volumus, ab illo vehementi prece contendimus.

Ut *Ter.* And. 1. 1. *Quod ego per hanc te dextram oro.*

Sic Plaut. Pœn. 1. 3. v. 8, &c.

Nunc obſecro te, Milphio, hanc per dextram,
Perque hanc ſororem lævam, perq; oculos tuos,
Perque meos amores, perq; Adelphaſium meum,
Perque tuam libertatem.

Ovid. Met. 13. f. 1.

Per ſpes nunc ſocias, caſuraque mœnia Troum,
Perque deos oro, quos hoſti nuper ademi,
Per, ſi quid ſupereſt, quod ſit ſapienter agendum,
Eſte mei memores.

Hor. l. 1. Od. 8.

Lydia dic, per omnes te Deos oro.

Dicitur Δέησις *Deësis*, à Δέομαι *precor*, quoniam qui hâc figurâ utitur, multâ alium *precè* proſequitur.

N. *Convenit hæc figura* dolenti, commendanti, hortanti, *ac* timenti *etiam, quatenus opem implorat.*

De Thaumaſmo ſeu Admiratione.

Quid eſt Thaumaſmus ſeu Admiratio?

Thaumaſmus ſeu *Admiratio* eſt figura, quâ nos rem aliquam admirari, interpoſitâ aliquâ admirandi particulâ ſignificamus.

Ut, *O rem facetam! & riſu dignam Catoniano!*

Cic. pro *Lig. O clementiam admirabilem, atque omnium laude, prædicatione, literis, monumentiſque decorandam!*

Dicitur Θαυμασμὸς ſeu *Admiratio*, à Θαυμάζω *admiror*, quòd ſit dicendi modus, quo utimur ad demonſtrandum nos aliquid *admirari.*

N. *Convenit* laudanti, reprehendenti, irridenti.

De Euche ſive Voto.

Quid eſt Euche, ſive Votum?

Εὐχὴ, ſive *Votum*, eſt figura, quâ optamus aut aliquid ex ſententiâ noſtrâ accidere, aut aliquid quod non acciderit, cecidiſſe.

Ut, *O mihi præteritos referat ſi Jupiter annos!*

Sic

Sic Ovid. 1. Met.

O utinam poſſem populos reparare paternis
Artibus, atq; animos formatæ infundere terræ.

Id. 1. Ep.

O utinam tunc cum Lacedæmona claſſe petebat,
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis!

Virg. Eclog. 10. ——*Ah! te ne frigora lædant;*
Ah! tibi ne teneras glacies ſecet aſpera plantas.

Dicitur Εὐχὴ *Votum*, ab εὔχομαι *opto*, quia hâc dicendi figurâ exprimimus, quid ex voto noſtro vel accidere, vel cecidiſſe, *optemus*.

N. *Convenit* dolenti, timenti, ſperanti.

CAPUT XVIII.

De Figuris quæ faciunt ad Diſpoſitionem.

QUot ſunt Figuræ Sententiæ, quæ Orationis diſpoſitionem ornant?

Figuræ Sententiæ, quibus exornatur Orationis diſpoſitio, quinque ſunt, Metábaſis, Apodioxis, Parecbaſis, Anachoréſis, & Epanaclésis.

De Metábaſi, ſeu Tranſitione.

Quid eſt Metábaſis, ſive Tranſitio?

Metábaſis, ſive *Tranſitio*, eſt figura, quâ nos ab aliâ orationis parte, ad aliam tranſire ſignificamus.

Hæc vel *imperfecta* eſt, vel *perfecta*.

Imperfecta eſt, quâ dicitur vel quid dictum ſit, vel quid dicendum fuerit. *Prioris generis* eſt illud *Salluſtii* apud *Jug. De Africâ & ejus incolis, ad neceſſitudinem rei ſatis dictum. Poſterioris* eſt illud *Cic.* pro *Roſc. Amer. Age nunc illa videamus, judices, quæ conſecuta ſunt.*

Perfecta

Perfecta est, quâ dicitur tam de quo dictum sit, quàm de quo dicendum erit. Ut *Cic.* 2. *de Off. Sed expositis adolescentium officiis, quæ valeant ad gloriam adipiscendam, deinceps de beneficentiâ, ac liberalitate dicendum est.* Id. de Leg. Man. *Quoniam de genere belli, dixi, nunc de magnitudine pauca dicam.*

Dicitur Μετάβασις *Metábasis*, à μεταβαίνω *transeo*, ut quæ aliud nihil sit, quàm formula *transeundi* ab unâ orationis parte ad aliam.

N. *Reddit hæc figura Orationem* perspicuam, *Auditorem* attentum.

De Apodioxi, seu Rejectione.

Quid est Apodioxis, sive Rejectio?

Apodioxis, sive *Rejectio*, est figura, quâ aliquid vel omnino ab oratione nostrâ removemus, vel in alium locum, aut tempus rejicimus.

Prioris generis est illud *Cic.* pro *S. Rosc. Permulta sunt, quæ dici possunt, quare intelligatur summam tibi facultatem fuisse maleficii suscipiendi: quæ non idcirco prætereo, quod te ipsum non libenter accuso: verùm eo magis etiam, quod si de illis cædibus velim commemorare, quæ tum factæ sunt istâ eadem ratione, quâ S. Roscius occisus est, vereor ne ad plures oratio mea pertinere videatur.*

Huic tum locus est, cum quid est *leve* ac *negatorium*; vel per se *planum* & *apertum*; vel Auditoribus *odiosum*; vel ab instituto *alienum*.

Posterioris est illud *Cic.* pro *Lege Manil. Sed de Lucullo dicam alio loco.*

Et illud *Cic.* 2. de Orat. *Sed nunc quidem, quoniam id temporis est, surgendum censeo, & requiescendum: post meridiem, si ita vobis est commodum, loquemur aliquid, nisi fortè in crastinum differre mavultis.*

Item 1. Tusc. *Sed nunc quidem valetudini tribuamus aliquid; cras autem, & quot dies erimus in Tusculano,*

lano, agamus hæc, & ea potissimum, quæ levationem habeant ægritudinum, formidinum, cupiditatum; qui omni è Philosophiâ est fructus uberrimus.

Id. 2. Div. c. 33. *De quibus tum dicamus, cùm ad naturalem divinationem venerimus.*

Hoc ad Orationis *perspicuitatem* facit.

Dicitur Ἀποδιοξις *Apodioxis*, ab Ἀποδιώκω *aliquo ex loco expello*, quòd aliquid ab oratione nostrâ omnino, vel in aliud tempus, locumve rejicientes, illud inde in præsenti quasi *expellere* videamur.

De Parechasi, seu Digressione.

Quid est Parechasis, seu Digressio?

Parechasis, seu *Digressio*, est figura, quâ significamus velle nos extra ordinem ad alicujus rei tractationem excurrere, quæ tamen ad causæ utilitatem pertineat.

Ut *Cic.* in *Verr. Atque adeò antequam de incommodis Siciliæ dico, pauca mihi videntur esse, de provinciæ dignitate, vetustate, utilitate dicenda.* Id. 4. Cat. *Nunc ante quàm ad sententiam redeo, de me pauca dicam.*

Dicitur Παρέκβασις *Parechasis* seu *Digressio*, à παρεκβαίνω *digredior*, quòd fit formula quædam dicendi, quâ ab eâ, in quâ sumus, materiâ, ad aliam, quâ de par est ut dicamus, commodè captâ ad illud occasione, digredimur.

Digressio nec debet esse *longior*, nec à proposito *aliena.*

De Anachorèsi, seu Regressione.

Quid est Anachorésis, sive Regressio?

Anachorésis, seu *Regressio*, est figura, quâ post peractam Digressionem velle nos ad rem redire significamus.

Ut *Cic.* pro *Mur. Quare, ut ad id, quod institui, revertar.* Id. l. 2. de Orat. *Sed ut eò revertatur, unde hæc declinavit oratio.* Hor. l. 1. Ser. 1. *Illuc, unde abii, redeo.*

Dicitur

Dicitur Ἀναχώρησις *Anachorésis* seu *Regressio*, ab ἀναχωρέω *revertor* seu *regredior*, quòd sit quædam dicendi formula, quâ nos ad rem eandem jam *reverti* atque *regredi* dicimus, unde sumus paulò ante digressi.

N. *Hic ad rem, post peractam Digressionem, reditus, etiam* Ἐπάνοδος *dicitur.*

De Epanaclésí, seu Revocatione.

Quid est Epanaclésis, seu Revocatio?

Epanaclésis, seu *Revocatio*, est figura, quâ orationem ad principium revocamus.

Ut, *Sed nimis hâc de re multa, quare in gyrum contraham orationem.*

Dicitur Ἐπανάκλησις *Epanaclésis*, ab ἐπαναχαλέω (composito ab ἐπὶ *in* vel *ad*, ἀνὰ *re* & καλέω *voco*) i. e. *revoco*, quoniam hâc figurâ rem, de quâ jam diu diximus, in sermonem nostrum rursus, sed summatim, dicendam, *revocamus.*

N. *Figuræ huic tum est locus, cùm aliquâ in re* longiores *fuimus.*

Atque hæc de *Internis* Orationis Ornamentis.

CAPUT XIX.

De Pronunciatione.

Quænam sunt Externa Orationis Ornamenta?

Externa Orationis ornamenta duo sunt, *Pronunciatio*, seu vocis prolatio, & *Actio*, seu corporis gestus.

N. *Pronunciationis vox aliquando rem totam, tam* vocis modulationem, *quàm* corporis moderationem, *comprehendit. Unde à* Cicerone *definitur*, Vocis & vultûs & gestûs moderatio cum venustate. *Heren. l.* 1. *Aliquando autem sumitur pro* alterâ *tantùm rei hujus* parte, *scilicet* vocis enunciationis *sive* prolatione, *præsertim ut apud nostrates vis vocis obtinet.*

¶ Longè

¶ Longè melius docentur utraq; hæc orationis ornamenta vivâ Inſtitutoris voce geſtuque, quàm ullis Rhetoricæ Artis præceptiunculis. Quocirca in illâ potiſſimùm parte cenſuerim eſſe incumbendum dicendi Præceptoribus. Interim non abs re fore judico, ſi antequam Præceptores aggrediantur laborem docendi pueros, quonam debeant vel vocis tono, vel corporis geſtu orationem proferre, in primis id operam dent, ut docendi pueri, tam *cantandi*, quàm *ſaltandi* artibus, ſaltem leviter, imbuantur. *Illinc* vocis, *hinc* corporis moderationem addiſcent, adeóque nullo poſt negotio, ad rectam orationis pronunciationem inſtituentur; quam aliàs multi difficillimè, quidam nunquam aſſequuntur.

De Obſervandis in Pronunciatione.

Quid eſt in Pronunciatione, ſive vocis prolatione obſervandum?

Obſervandum eſt in Pronunciatione, ſive vocis prolatione,

1. Ut oratio non eodem perpetuo tenore, ſed gratâ vocis varietate proferatur.

2. Ut ne vox nimis intendatur, nimiſve deprimatur.

3. Ut ſingulæ cujuſque dictionis ſyllabæ, præſertim extrema, diſtinctè, ac clarè proferatur.

4. Ut Emphatica, aliaque præcipuæ notæ verba, Tropi, Figuræque inſigniores, præſertim Antitheta, ſeu ſibi invicem reſpondentia, altiori vocis tono ſonoque efferantur.

5. Ut ſit vox, *quantum ad orationis partes*, (1) in *Exordio*, ſubmiſſa & verecundâ; (2) in *Narratione*, ſimplex & aperta; (3) in *Poſitione*, tardior & elatior; (4) in *Confirmatione*, ſi *explicamus*, recta & media inter acutum & gravem; ſi *probamus*, gravis, agilis, acris; ſi *amplificamus*, contenta, fortis, & penetrans; (5) in *Confutatione*, vehementior, & ſeverior; & ſi Ironicè

Ironicè quid efferendum sit, jocosa; (6) in *Epilogo*, excitata, quasi parta victoria.

6. Ut sit vox, *ratione affectuum*; (1) in *Miseratione*, flexibilis, plena, interrupta, flebilis; (2) in *Iracundia*, acuta, incitata, crebrò interrupta, mutans, vacillans, & verba quasi tertiata proferens; (3) in *Metu* & *Verecundiâ*, contracta, demissa, hæsitans, & abjecta; (4) in *Voluptate*, lenis, tenera, effusa, hilaris, remissa; (5) in *Dolore*, 1. *sine commiseratione*, gravis, & obducta sono & pressu imo; 2. *cum commiseratione*, tristis, blanda, submissa; (7) in *blandiendo*, fatendo, rogando, satisfaciendo, lenis, & submissa; (8) in *suadendo*, *monendo*, *promittendo*, gravis ac fortis; (9) in *consolando*, tristis, blanda, ac submissa; (10) in *laudando*, *gratias agendo*, & similibus, læta, magnifica, & sublimis; (11) in *interrogando*, præsertim si per *Erotesin* instamus vel urgemus, admiramur vel indignamur, acuta & vehemens.

Atque hæc breviter de vocis prolatione.

CAPUT XX.

De Corporis Actione.

Quid est in actione, sive corporis gestu observandum?

In Actione, sive corporis gestu, observandum est,

1. Quoad *corpus totum*. (1) Ut status ejus sit erectus. At si in coronâ, vel ex pulpito, perorandum, aliqua ejus inclinatio, vel in latera flexio, non dedecebit. (2) Ut nec immobile, instar trunci stet, nec instar rami à ventis agitati, fluctuet.

2. Quoad *singulas corporis partes*, ut decorus earum gestus teneatur. (1) *Vultus* (ad quem frontis oculorumq; conformatio pertinet) pro rerum naturâ

sit

ſit lætus, triſtis, blandus, minax, erectus, demiſſus.

Oculis apertis ſignificari dicitur favor; *immotis & blandis* fiducia; *immotis & rigidis* vehementia; *conniventibus* diſſimulatio, expectatio, admiratio.

Naſus, non niſi in ſubſannationibus ſuſpendendus ſive criſpandus, quod cùm fit *Mycterismus* dicitur.

Caput, ad ſignificandum modeſtiam, verecundiam, humilitatem, demittatur; cætera, atque in bonâ præſertim cauſâ, erigatur.

Cervix erecta ſit, nec tamen rigida.

Humeri, ne nimis ſimul alleventur, nec ſeorſim, alternatimque in tergum reducantur.

Brachia, niſi in vehementi affectu non projicienda; dextrumque potiùs, quàm ſiniſtrum brachium geſtum conficiat.

Manus à ſiniſtro latere optimè incipit; à dextro deponitur.

Pectus feriendum non eſt, uti nec *femur*.

Pedibus non alternatim inſiſtendum; nec in dextrum lævumque latus, quaſi quis è lintre peroraret, vacillandum. *Pedum ſupploſio* Scenicis, quàm oratoribus accommodatior eſt.

Cui iſta non ſufficiunt, plura is videat apud *Ciceronem*, l. 3. ad Heren. *Quintilian.* l. 11. c. 13. *Willichium* de Pronunciatione. *Voſſium* in Inſtitut. Oratoriis. *Talæum*, Rhet. l. 2. *Butlerum*, alioſque plurimos. Nos hæc paucula delibaſſe contenti, manum, in præſens, de tabulâ tollimus.

FINIS.